

COMISIA EUROPEANA

DIRECTORATUL GENERAL PENTRU POLITICA REGIONALA

CONTRACT-CADRU PENTRU FURNIZAREA DE ASISTENTA TEHNICA IN VEDEREA
ANALIZARII SI MONITORIZARII PARTENERIATELOR PUBLIC-PRIVAT [PPP] IN
TARILE ISPA

STUDIU DE OPTIUNI PSP IN SECTORUL APA&CANAL
IN IASI-ROMANIA

TASK ASSIGNMENT ORDER: PPP/RO/13/TR

REFERENCE NUMBER: 038 RO

DRAFT FINAL REPORT

APRILIE 2005

SUMAR PAG

1 SUMAR GENERAL

1.1 generalitati

1.2 analiza legislativa

1.3 analiza organizationala

1.4 optiunile PSP

1.5 analiza financiara

1.6 concluzii

2 INTRODUCERE

3 DESCRIERE RAJAC IASI

3.1 generalitati

3.2 conducerea

3.3 contabilitatea

3.4 concesiunile

3.5 performante

3.6 analize SWOT & recomandari

4 COMPARATII INTRE OPTIUNILE PSP LA IASI

4.1 obiectivele programului PSP

4.2 Introducere in PSP-PPP

4.3 optiuni PSP selectate pentru analiza si modelare

4.4 selectia de oferte PSP

5 MODELAREA FINANCIARA

5.1 introducere

5.2 ipoteze

5.3 linii principale

5.4 rezultate

6 ANALIZA ORGANIZATIONALA A RAJAC IASI

6.1 generalitati

6.2 obiect de activitate

6.3 regulamente

6.4 licente si autorizatii

6.5 zona de deservire

6.6 criterii de performanta

6.7 finantarea internationala

ANEXA 4 CADRUL JURIDIC

A.1 introducere

A.2 trecerea in revista a problemelor juridice

A.3 cadrul juridic general

A.4 legislatii specifice PSP

A.5 noi legislatii referitoare la credite si garantii

ANEXA B ORGANIGRAMA RAJAC IASI

ANEXA C MISIUNEA CONSULTANTILOR

ABREVIERI

BOR

Build-Operate-Renew [executie-exploatare-renovare]

BOT

Build-Operate-Transfer [executie-exploatare-transfer]

CJ

Consiliul Judetean Iasi

CMI

Consiliul Muncipal Iasi

DBO

Design-Build-Operate {proiectare-executie-exploatare}

BERD

Banca Europeana Reconstructie Dezvoltare

CE

Comisia Europeana

DCE

Delegatia Comisiei Europene In Romania

UE

Uniunea Europeana

LDO

Lease-Develop-Operate [inchiriere-executie-exploatare]

MELF

Municipal Environmental Loan Facility

MFP

Ministerul Finantelor Publice

MUDP

Municipalities Utilities Development Program

NARCS

National Authority For Regulating Commune Mangement Services [autoritatea nationala ce guverneaza serviciile comunale de management]

PPP

parteneriat public privat

PSP

participare sector privat

ROT

Rehabilitate-Operate-Transfer [reabilitare-exploatare-transfer]

TOR

Terms Of Reference [conditii principale]

IFI

Institutii finantatoare internationale

1. SINTEZA

1.1 Generalitati

Prezentul studiu are ca obiectiv investigarea diverselor tipuri de optiuni PSP in sectorul apei la Iasi in contextul

cadrului legislativ si organizatoric existent.

Studiul se refera la urmatoarele activitati:

- Un studiu aprofundat al RAJAC in vederea detectarii acelor elemente ce pot genera cresterea performantelor ei si

implicarea sa intr-un PSP. Studiul a cuprins o analiza organizationala a firmei, o analiza a activitatii de baza si o

analiza a arieratelor.

- Luarea in discutie a unor versiuni adecvate de contracte PSP ce s-ar putea aplica cu discutii asupra beneficiilor si

dezavantajelor actionarilor. Se prevede si o optiune pentru mentinerea unei situatii de status quo [optiunea tip "as

is"].

- Verificarea necesarului de investitii.

- Conceperea unor modele financiare care sa fie justificative pentru procesul decizional.

- Verificarea legislatiei romanesti si a CE referitoare la posibilitatile de aplicare a contractarii PSP in sectorul apei in

general si la Iasi in particular.

Prezentul raport expune rezultatele investigatiilor realizate de echipa de consultanta, inclusiv cele de dupa discutiile

avute cu actionarii in cursul diverselor intilniri, prin email si conversatii telefonice.

Pe baza raportului si dupa prezentarea sa catre actionari se va ajunge la un consens cu CJI si Primaria Iasi,

referitor la faptul daca sectorul privat va fi sau nu implicat in administrarea serviciilor de apa-canal. Se va dori astfel

o obtinerea unui acord unanim asupra unui anumit tip de PSP care ulterior va deveni obiectul unei

analize detaliate. Prezentul raport tip "final draft" deriva din raportul intermediar inaintat in martie 2005 si prezinta

avantajele si dezavantajele fiecarei optiuni PSP. Evaluarea tine cont de riscuri si de gradul de acceptare din partea

actionarilor.

1.2 Analiza legislatiei

Anterior, in decembrie 2004, legislatia romaneasca privitoare la PSP utiliza si reglementa trei concepte diferite

legate de ceea ce constituie in procedura internationala un "partenariat public privat" [PPP], dar fara a delimita clar

limitele reglementarilor relevante.

Ultimele modificari din legislatie au clarificat limitele ordonantei pentru PPP, legii concesiunii si ordonantei

pentru achizitii publice prin:

- limitarea domeniului de aplicare a Legii concesiunii la servicii
- limitarea domeniului de aplicare a ordonantei PPP la concesiunii de instalatii/lucrari
- suprimarea din ordonanta pentru achizitii publice a pasajelor referitoare la concesiunile de instalatii/lucrari
- incorporarea lor in ordonanta PPP

Amendamentele PPP si de concesionare sunt un pas inainte in vederea armonizarii legislatiei romanesti referitoare

la PPP cu regulile UE relevante. Totusi normele metodologice si legislatia specifica sectoarelor inca nu sunt

conforme cu noua legislatie si deci ele trebuie sa fie amendate/adaugite in mod corespunzator.

Amendamentele PPP si de concesionare au adus in discutie noi elemente:

[i] concurenta libera

[ii] utilizarea eficienta a fondurilor publice

[iii] transparenta

[iv] echidistanta

[v] confidentialitatea.

Cadrul legislativ este analizat si comentat in detaliu in Anexa A.

1.3 Analiza organizationala

1.3.1 Zona de deservire

RAJAC Iasi este subordonata CJI si, conform cu Regulamentul Regiei [art.6] are in sarcina prestarea de servicii

apa-canal catre Iasi, Harlau si Tg-Frumos, catre comunele Podu Iloaiei, Raducaneni, Tibanesti, Vladeni, Belcesti,

precum si catre localitatile din judetul Neamt pe teritoriul carora trece conducta de apa de la Timisesti. Unele

contracte de concesiune incheiate de RAJAC nu sunt conforme cu criteriile reprezentantilor NARCS. Acestia au

cerut Regiei sa creeze o asociatie de municipalitati care sa presteze servicii de apa-canal. Reprezentantii NARCS

au confirmat existenta unei asemenea propuneri [reprezentantii RAJAC au avut initiativa referitor la aceasta

asociatie] cu privire la crearea unei asociatii de municipalitati care sa presteze la nivel regional.

1.3.2 Finantarea internationala

CJI si RAJAC au fost incluse in programul MUDP I care a vizat serviciile de apa in 10 orase mari din Romania.

Pentru a asigura cofinantarea proiectului BERD a creat programul Municipal Environmental Loan Facility - MELF.

Legislatia ce a stat la baza programului are prevederi ce fac referire la modificarea regimului juridic de proprietate al

RAJAC [prevederile se regasesc si in HG 360/1998]. Deci reorganizarea Regiilor locale ce au beneficiat de credite

externe se poate realiza numai cu acordul institutiilor de finantare interne. Orice "scenariu" cu participarea

sectorului privat trebuie sa tina cont de aceste prevederi. In aceste cazuri o eventuala decizie a autoritatii locale cu

privire la reorganizarea Regiilor autonome si conversia lor in societati comerciale va depinde de acordul IFI

implicate. Deci autoritatile locale au puteri limitate in acest domeniu crucial.

1.4 Optiuni PSP

Diverse optiuni de participare a sectorului privat, plecind de la contracte de externalizare a activitatilor auxiliare si

management si pina la concesiionari totale de servicii si lucrari, au fost examinate pe baza obiectivelor prezentate

de autoritatile iesene, in contextul evolutiei legislatiei romanesti dar si tinind cont de interesele diversilor diversilor

actionari. Obiectivele principale luate in cont au fost accelerarea investitiilor si ameliorarea calitatii serviciilor,

precum si inlesnirea accesului la granturi si credite, cu eliberarea garantiilor de plata existente.

In principal s-au analizat si modelat patru optiuni de la Optiunea 1 - tip "As is" [situatie de status quo] pina la

Optiunea 4 - concesiionarea totala de servicii si instalatii/lucrari. Alte optiuni de contracte de management si

concesiionari utilitati nu s-au modelat deoarece nu sunt conforme cu nevoia de executie si finantare a necesarului

considerabil de investitii. Avantajul primordial al unei concesiionari este obtinerea unei capacitati de a finanta si de a

accelera programele de investitii fara a se apela la CJI, ameliorind totodata considerabil si rapid calitatea serviciului

prestat. Totodata se permite CJI sa se concentreze pe functiile sale de finantator si administrator prin definirea unor

niveluri de servicii si alte cerinte in contractul de concesiionare, el trebuind sa supravegheze conformitatea in timp.

Totusi procesul de concesionare este foarte complex deoarece trebuie respectate regulile de achizitie romanesti si

din UE, finalizarea unei concesionari putind dura peste 18-24 luni. In plus CJI va trebui sa fie consiliat in mod

adecvat si sa se inspire din alte experiente PSP din Romania si alte tari. Tinind cont de numarul clientilor ce trebuie

deserviti selectia de oferte de la lasi trebuie sa atraga un un numar suficient de ofertanti bine calificati. Procesul de

selectie de oferte trebuie sa fie transparent, specificatiile clare iar riscurile si raspunderile trebuie sa fie distribuite in

mod judicios intre parteneri.

CJI va trebui sa transfere majoritatea riscurilor comerciale la concesionarul privat. Contractul de concesionare va

specifica zona geografica de deservire, cerintele serviciilor precum si drepturile la compensatii in cazul in care CJI

va impune modificari unilaterale [care sunt de obicei inevitabile pe lunga durata a unei concesionari de cca. 15-20

ani]. Aceasta presupune deci o flexibilitate redusa politica si manageriala in viitor, si este sursa unui risc rezidual

pentru CJI. Dar acest risc se poate atenua printr-un contract bun, precum si printr-o buna administrare a executiei

contractuale [echipa eficace de monitorizare].

1.5 Analiza financiara

1.5.1 Modelarea financiara

Consultantii au realizat o modelare financiara detaliata ce s-a construit in vederea analizarii diverselor efecte

generate de diversele optiuni PSP. S-au considerat un numar de "scenarii" [asa cum se descrie in analiza optiunilor

PSP], din care patru au fost modelate.

Tinind cont de procesul de aderare a Romaniei la UE, asistenta considerabila ce va fi furnizata pentru indeplinirea

obligatiilor sale de mediu si tinind cont ca toate actiunile autoritatii locale de reorganizare a serviciilor vor fi

transparente si conforme cu regulile UE, am incorporat in toate investitiile pe care Regia le are planificate o

componenta de grant de 25%.

1.5.2 Necesarul de investitii

Necesarul de investitii de care s-a tinut cont in modelare a combinat datele de la Jacobs Gibb din Planurile

indicative de investitii pentru infrastructurile de apa-canal [februarie 2003 si februarie 2005], cu ultimele date

furnizate de Regie [referitor la chestiunea regionalizarii si proiectul ROT Timisesti]. Optiunile studiate acopera toate

problemele importante pe care autoritatile locale le vor intimpina in cursul procesului de atingere a obiectivelor. Cea

mai importanta problema este cea legata de finantarea investitiilor si exploatarei, problema ce se leaga la rindul ei

de posibilitatile financiare ale populatiei de a cumpara serviciile.

Toate optiunile PSP [opt. 2, 3 si 4] au rol de instrumente intr-un sistem ce se numeste buying time mechanism si

care poate reduce povara necesarului de investitii in primii ani platindu-se un pret mai mare pe termen lung. Dar

chiar asa, este nevoie de interventia unui grant important pentru a se atinge obiectivele intr-un mod care sa ajute

populatiile. Pentru fiecare investitie s-a creat un worksheet separat care evidentiaza sursa de finantare.

Proiectele de investitii luate in calcul sunt dupa cum urmeaza:

1. MUDP: finantare prin credit BERD-MUDP; exprimat in USD
2. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare Epurare - finantare prin grant UE-ISPA - de adaugat la componenta AT
finantata si ea cu grant ISPA
3. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare statia apa Chirita; finantare prin credit BERD, exprimat in Euro
4. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare trei statii pompare; finantare prin credit BERD, exprimat in Euro
5. Conducta Timisesti - finantare din cashflow operational al Regiei in proportie de 75% - restul de 25% din grant
ISPA
6. Proiecte pentru retea apa: finantarea se va stabili in procente pentru fiecare optiune PSP
7. Proiecte pentru canalizari: finantarea se va stabili in procente pentru fiecare optiune PSP

Pentru primele patru proiecte sursele de finantare sunt stabilite. Pentru investitiile de modernizari la retele apacanalizare

citeva surse de fonduri ar fi:

- Cashflow-urile operationale

- Bugetul municipal/bugetul local prin granturi - Din discutii a rezultat ca CJI si CLI cauta solutii care sa nu prespuna

contributii din partea lor [nici alocare din buget. nici garantii]

- Credite de la IFI

- Debit banca comerciala: RAJAC are o solvabilitate limitata si majoritatea capacitatii sale de a imprumuta bani a

fost epuizata prin cele doua creditari majore - in plus este posibil de avut un credit de tip bank-syndicated

- Din capital: tinind cont de definitiile "scenariilor" PSP, aceasta sursa de capital se poate lua in cont numai in

ipotezele PSP 3 si 4. Aceasta finantare se poate face prin preferred equity, junior debt sau combinatii ale contului

investitorului astfel incit sa se poata asigura recuperarea investitiei conform legislatiei romanesti. Un investitor care

furnizeaza fonduri din capitalul sau are nevoie de o rata de recuperare de 15% cu perioada de concesiune de

minimum 20 ani. Perioada poate parea scurta daca se tine cont de fondurile necesare investitiilor si de faptul ca

lipsa unor contracte reusite anterioare face dificila gasirea unui partener privat.

Tinind cont de marea nevoie de investitii si constrangerile legate de posibilitatile financiare ale populatiei, toti banii

generati de firma trebuie utilizati in operatiuni de finantare si investitii. In cadrul modelarii s-au considerat mai multe

mecanisme pentru a se ajunge in final la costuri minime la client sau si o utilizare maxima a potentialului local in

vederea indeplinirii obiectivelor. De subliniat este ca, pentru a se apela la asemenea surse de fonduri speciale,

trebuie ca intre operator si autoritatile locale sa se convina intii diverse decizii si relatii contractuale.

1.5.3 Probleme legate de posibilitatile financiare ale populatiei [tarifele]

Cum s-a spus modelarea s-a realizat pe toata gama de cerinte de investitii si structuri de cost pentru exploatare.

Tarifele se maresc pentru a se garanta viabilitatea operationala si in special referitor la nevoia concesionarului

privat de a avea un indice de recuperare a investitiei de 15%.

Tarifele nete la care s-a ajuns pentru fiecare optiune se prezinta in TABELUL 1 - PAGINA 5 [exprimate in

euro/metrul cub de apa + apa uzata]

TABELUL 1

Optiunile prezentate in coloana 1 sunt:

Optiunea 1-optiune sector public-scenariul "As is"

Optiunea 2-optiune sector public + proiect ROT Timisesti

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala+regionalizare limitata

In tabelul urmator se prezinta modul in care posibilitatile financiare se modifica la fiecare optiune:

TABELUL 2 -"tarife vs. posibilitati financiare" - factorul affordability - [% DIN VENITURILE ALOCATE]

Optiunile prezentate in coloana1 sunt:

Optiunea 1-optiune sector public-scenariul "As is"

Optiunea 2-optiune sector public + proiect ROT Timisesti

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala+regionalizare limitata

Dupa cum se vede apare insa o problema in sensul ca indicii acceptabili de 3 pina la 3,2% venitul disponibil cheltuit

pe apa de abonat sunt depasiti in cazul tuturor optiunilor. In toate situatiile consumatorii vor fi obligati sa plateasca

tarife la indici mari cel putin pina in 2016 [la un procent de grant de 25%].

Utilizind modelul pentru a calcula cota

unui grant care sa ajute la indeplinirea criteriilor de tarif accesibil populatiei gasim urmatoarele rezultate [posibilitate

financiara de pina la 3,2%]:

TABELUL 3 - CUANTUM PROCENTUAL GRANT

Optiunile prezentate in coloana 1 sunt:

Optiunea 1-optiune sector public-scenariul "As is"

Optiunea 2-optiune sector public + proiect ROT Timisesti

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala+regionalizare limitata

1.6 Concluzii

S-a determinat ca ultimele modificari legislative au clarificat limitele ordonantei PPP, a legii concesionarii si a

ordonantei pentru achizitii publice. Desi amendamentele pentru PPP si concesionare sunt un pas inainte pentru

conformarea legislatiei romanesti PPP la directivele UE, normele metodologice si legislatia specifica inca nu sunt

conforme cu noile legislatii si deci trebuie modificate in mod corespunzator.

Analiza financiara a optiunilor PSP pentru RAJAC a dedus ca problema posibilitatii financiare a populatiei este

critica in toate scenariile preconizate si aceasta din urmatoarele cauze:

- nivelul necesar de investitii
- nivelul de interventie prin grant
- plafonul legat de posibilitatea financiara de 3,2% din venitul disponibil

Daca oricare din scenarii se doreste a fi pus in practica atunci va fi nevoie de alte analize aprofundate si

consultantii vor crea o modelare financiara care sa permita RAJAC sa demareze analize de "sensibilitate" si alte

modelari detaliate. Pe langa modelarea financiara si verificarea capacitatii RAJAC analizele de tip SWOT si

modelarea corespunzatoare a facut pe consultant sa concluzioneze ca un scenariu optim ar fi optiunea 3

[concesionarea totala].

2. INTRODUCERE

In 1990 serviciile publice locale au fost transferate catre Regiile autonome, unitati de stat aflate sub controlul CJ

sau Primariilor. Din 1997 Regiile locale sunt in curs de transformare de catre autoritatile lor fondatoare [dupa caz,

CJ sau Primarii] in firme inscrise in Registrul Comertului. Actiunile in aceste noi companii se pot transfera catre

entitati private pe baza unor proceduri stipulate in legislatia comerciala din Romania dar sistemele financiare

anterioare pot impune limitari ale acestor operatiuni [HG 360/1998]. Guvernul a emis recent sau este in curs de publicare a unor legi, HG, OG si regulamente [generic numite "legi"] care vor crea un cadru legislativ nou pentru serviciile publice locale. In contextul vastelor modificari legislative unele autoritati locale si regiile si-au exprimat interesul de a studia posibilitatile de a aduce sectorul privat in domeniul serviciilor de apa-canal din regiunea lor.

In particular judetul Iasi ["Participantul"] este interesat sa angajeze experti care sa investigheze diverse metode de

implicare a sectorului privat in contextul legislatiei romanesti. Regia din Iasi beneficiaza de grant UE-ISPA si

credite BERD. RAJAC a demarat reforme semnificative in sensul "comercializarii" activitatii sale in domeniul apacanal.

RAJAC a manifestat interes pentru PSP pentru a-si mari eficienta si pentru a-si ameliora calitatea serviciilor

prestate. UE-ISPA si BERD sprijina actuala initiativa a regiilor. In contextul mandatului sau de tranzitie BERD si-a

exprimat interesul de a sprijini implicarea sectorului privat prin furnizare de fonduri pe termen lung sub forma de

debit sau capital catre noile entitati private sau posibil catre partenerii din sectorul privat, functie de rezultatele

investigatiilor realizate asupra proiectelor.

Ca urmare a acestor aspecte, CE a cerut grupului PPP Framework Contractor [mai jos numit "Consultantul"] sa

realizeze un studiu de optiuni PSP. Acest studiu are ca scop analiza diverselor contractari PSP in domeniu

serviciilor apa-canal, in contextul legislativ si organizatoric din Romania si din judetul/orasul Iasi. Acest studiu nu

are rol de "reteta" ci doar listeaza avantajele si dezavantajele diverselor contracte PSP in ideea ca ele pot ameliora

calitatea serviciilor apa-canal, pot mari eficienta si pot optimiza investitiile de capital pentru a asigura o viabilitate pe

termen lung a sectorului, tinind cont si de constrangerile impuse de posibilitatile financiare limitate ale

consumatorilor.

3. RAJAC Iasi

3.1 Generalitati

Judetul Iasi e situat in nord-estul Romaniei langa granita cu Republica Moldova. Populatia sa este de 805.000, din

care 304.000 persoane locuiesc in municipiul Iasi. RAJAC Iasi [Regia Autonoma Judeteană Apa Canal] este o

organizatie insarcinata cu prestarea de servicii apa potabila-canalizare [si activitati auxiliare] catre un numar de

localitati din judet. Activitatile sale de baza sunt:

- furnizare apa potabila
- furnizare apa industriala
- furnizare apa pentru termoficare
- colectare-epurare-evacuare ape uzate
- administrarea-exploatarea-intretinerea activelor si instalatiilor specifice industriei apei
- facturarea si incasarea contravalorii serviciilor prestate
- supravegherea calitatii apei potabile si apelor uzate

- administrarea investitiilor

RAJAC este subordonata CJI si raspunde de furnizarea apei in Iasi si alte localitati din judetul Iasi. Ca urmare a

programului MUDP Regia a facut progrese semnificative in ceea ce priveste exploatarea si aspectele financiare.

Regia a primit citeva granturi si curent, ea beneficiaza de fonduri UE-ISPA [cu cofinantare BERD] ce se utilizeaza la

modernizarea statiei de epurare si statiei de apa. Cu toate acestea exista un mare necesar de investitii

suplimentare si se considera ca de aceasta data se va lua in calcul o contractare PSP. Pe langa subordonarea sa

directa la CJI, Regia coopereaza si cu autoritatile locale din celelalte localitati catre care isi presteaza serviciile.

Regia mai are si relatii profesionale cu alte organizatii cum ar fi Oficiul pentru protectia consumatorului,

Agentia protectia mediului, Directia sanatate publica, Inspectoratul in constructii, Inspectoratul forta de munca,

Apele romane si Asociatia romana a apei.

Regia are o structura de conducere stabila si relatii de colaborare bune cu CJI si Primaria Iasi. In ultimii ani

personalul sau s-a redus si se intrevad si alte reduceri. Se preconizeaza si externalizarea unor activitati auxiliare

pentru cresterea globala a eficientei sale. Se considera ca acest aspect este un motiv crucial pentru crearea unor

sisteme PSP. In 2000 s-a conceput un master-plan pentru afaceri/investitii dar acesta, de atunci, nu a fost

actualizat si nici nu se intreveade o actualizare imediata. Daca Regia doreste sa ramina operationala in conditii optime, ea trebuie sa remedieze aceasta deficiente.

Necesarul de intretinere este considerabil pentru sectoarele ce nu au beneficiat recent de investitii. Aceste sectoare necesita interventii directe, duc la costuri energetice mari si se prognozeaza o inlocuire treptata a pompelor ineficiente.

Necesarul de apa s-a redus in ultimii ani datorita contorizarii, majorarii tarifelor si faptului ca abonatii sunt mai atenti cu modul in care consuma apa. Urmarea este ca a aparut o oarecare supradimensionare a resurselor de apa ceea ce ce ar face posibil ca parte din aceasta apa sa fie utilizata si in alte zone.

La fel se constata o supracapacitate a retelelor de apa-canal ce ar face posibil adoptarea de solutii de reabilitare tip

trenchless [fara sapaturi]. In plus, pe masura ce se va adopta contorizarea surselor, contorizarea totala la abonati

precum si contorizarea zonala, se vor putea obtine cifre certe despre apa nefacturata/din pierderi. Retelele de apa,

cit si cele de canalizare sunt foarte uzate. Urmarea sunt pierderi mari, infiltrari mari si volume relativ reduse de apa

uzate in colectoare. Aceste aspecte pot fi rezolvate in cadrul unor contractari de tip PSP.

3.2 Conducerea Regiei

Actualmente RAJAC are statut de regie autonoma administrata de un Comitet Director condus de dl. Ion Toma

[director general] care e este subordonat unui Consiliu de administratie compus din 9 membri si prezidat tot de dl.

Toma. Ceilalti 8 membri ai CA sunt: B. Davideanu [CJI]; O. Iaicu [CJI]; M. Achitei [CJI]; V. Soroceanu [CLI]; C.

Huma [CLI]; C. Coman [director executiv-CLI]; A.Trofor [CLI]; V. Lupu [DFPL].

Actuala conducere a fost stabilita odata cu numirea dl. I. Toma in functia de director general [prin contract de performanta semnat cu CJI].

Contractul de performanta cuprinde prevederi referitoare la drepturile si obligatiile directorului general si defineste

anumite criterii de performanta pe care directorul trebuie sa le indeplineasca si anume:

- Obligatii legate de furnizarea servicii apa-canal: continuitate; adaptarea la nevoile abonatilor; acces fara

- discriminare; respectarea regulamentelor specifice sectorului

- Sa administreze judicios patrimoniul public

- Sa respecte prevederile contractelor/ acordurilor de creditare semnate de Regie si BERD

Regia este acreditata cu certificatul de calitate ISO9001 si pe durata discutiilor cu diverse cadre de conducere s-a

vazut ca acestea cunosc buna practica a afacerilor si ca s-au facut eforturi de a se adopta un siste IT eficient. Cind

personalul Regiei se va instala in noul sediu acolo el va lucra cu un sistem IT modern de tip real-time dual care va

oferi continuu backup-uri pentru toate sistemele critice.

In subordinea directorului general se afla:

- alti directori executivi

- consilierii

- biroul relatii publice

- oficiul juridic

- biroul strategie

- biroul ad-tiv

- biroul secretariat

- biroul resurse umane

- serviciul IT

- CFG

- serviciul AC

- serviciul audit intern

Organigrama Regiei se prezinta in Anexa B. Se prezinta cele trei directii si serviciile subordonate si anume:

Directia tehnica - director tehnic M. Dorus

Directia economica - director economic M. Chirila

Directia productie - director de productie N. Luca

Subordonate directorului tehnic:

- serviciul asistenta tehnica
- serviciul proiectare
- serviciul investitii
- serviciul LTE
- serviciul ATA
- serviciul transport
- serviciul electromecanice
- birouri PIU: ISPA si MUDP

Subordonate directorului economic:

- serviciul contabilitate/audit
- serviciul analize economice
- serviciul achizitii
- serviciul facturari

Subordonate directorului economic:

- serviciul productie
- dispecer
- serviciul pierderi
- sectia apa
- sectia apa uzata
- sectia Harlau
- sectia Tg Frumos

Structuri si responsabilitati ale celor trei directii

Regia are o structura verticala cu cele trei directii susmentionate subordonate directorului general prin fiecare

director de resort. Odata cu numirea directorului general si cu asistenta oferita prin MUDP Regia si-a dobandit

actuala configuratie. Acum directorul general este subordonat direct CJI, via CA care este prezidata de directorul general.

Mai jos se listeaza sarcinile directiilor:

Directia tehnica:

- asistenta tehnica
- cooperare tehnica cu alte institutii/organizatii profesionale
- investitii [proiectare si executie]
- monitorizare mediu si raportare
- administrare birouri PIU [MUDP si ISPA]
- transporturi

- proiecte speciale

Directia economica:

- incheiere si administrare contracte abonati
- facturare incasare
- contabilitate
- citire contori

Directia productie:

- productia apa
- transport si potabilizare ap apa
- distributie apa
- ape uzate colectare si epurare
- birou dispecer
- detectie pierderi

Personalul

Pentru majoritatea posturilor s-au creat fise de post. Structura personalului Regiei se prezinta mai jos.

TABELUL 5 - TOTAL PERSONAL

coloana 1:

director

sef serviciu

supraveghere

specializati

mcitori - calificati

mcitori - necalificati

Din tabel se deduce ca numarul total de angajati s-a mentinut relativ acelasi in ultimii trei ani, cu numai 8 persoane

in minus. Datele de la Regie indica si ca peste 90% din angajati, pe ultimii trei ani, au fost angajati permanenti pe

parcursul fiecarui an. In schimb au avut loc schimbari neimportante a numarului de angajati pe categorii de meserii.

Tendinta a fost o descrestere a numarului muncitorilor necalificati, aceasta cu cca 30 persoane care sau au fost

recalificati si transferati in categoria "calificati" sau au parasit unitatea. Din discutii cu seful serviciului resurse

umane, am aflat ca regia face tot posibilul sa califice muncitorii necalificati pentru a se asigura o forta de munca

capabila sa faca fata la schimbarile pe care le va suferi Regia.

Tinind cont de investitiile ce se fac pentru tehnologie noua si infrastructuri, si de cursurile de perfectionare, se

intrevede posibilitatea ca personalul din productie sa fie in continuare mai redus.

TABEL 6 - PAGINA 13 - STRUCTURA PERSONAL PE VIRSTE

Din tabelul 6 rezulta ca peste 70% din angajati au virste intre 30 si 49 ani si 22% au virste intre 50 si 59 ani. Trendul

pe ultimii trei ani este spre o imbatrinire a fortei de munca si un dezechilibru semnificativ intre angajatii tineri si cei

virstnici. In sine aceasta nu este o problema dar totusi in timp trebuie asigurata o forta de munca "sustenabila" si

stabila. Dezechilibrul acesta arata ca este nevoie ca Regia sa se pregateasca din timp pentru "succesiunea

personalului", adica pregatirea unui personal bine calificat care sa inlocuiasca pe cei ce vor iesi la pensie. In plus,

acel relativ mic procent de angajati tineri [sub 7% reprezinta segmentul virstelor sub 30 ani] arata o "penurie" de

absolventi tineri respectiv angajati cu pregatire in domeniile noi cum ar fi tehnologia informatiei. Problema aceasta

se acutizeaza si prin faptul ca cea mai intensa fluctuatie de personal se inregistreaza in cadrul angajatilor recenti.

TABELUL 7 - VECHIMEA PE SECTOR

TABELUL 8 - VECHIMEA IN REGIE

În tabel 8 se arată numărul de angajați și vechimea lor în post. Deși tabelul indică o forță de muncă relativ stabilă și

confirmă vîrsta înaintată a majorității persoanelor cu vechime mare sunt semne și că unii angajați ce au venit la

Regie ceva mai recent [sub 10 ani] nu au rămas în unitate. Deși cei în această situație nu au fost decît cca. 30,

motivul plecării lor a fost discutat cu seful resurselor umane. El a explicat că, pe de o parte, legea românească a

marit virsta de pensie la barbati de la 62 la 65 ani si pentru femei de la 57 la 60 in 2001 si prin urmare angajatii

Regiei, indiferent de vechime, ce trebuiau pensionati au trebuit mentinuti pina la virsta legala de pensionare. De

aici, evident, o crestere a virstei medii pe unitate. Pe de alta parte cei ce se angajeaza si apoi pleaca, cu exceptia

pensionarilor, au apartinut segmentului de persoane relativ tinere. Mai

Mai jos listam motivele pentru tinerii ce s-au angajat dar ulterior au parasit Regia:

- nivelul de salariu
- lucrul in strainatate
- tipul de munca fizica
- reziliere disciplinara a a contractului

In plus s-a vazut ca multi angajati, si in special cei ce au ramasa in Regie erau persoane aflate la mijlocul carierei.

Iata citeva explicatii: In anii recenti scolile profesionale au redus drastic gama de meserii predate precum si

numarul de locuri [pentru Regie un exemplu ar fi meseria electromecanic]. La diversele concursuri de angajare vin

oameni ce au absolvit aceste scoli in urma cu 10-20 de ani deci aflindu-se la mijlocul/sfirsitul carierei lor

profesionale. Dar cum legea interzice angajarea discriminatorie [pe baza de virsta, sex, etc], Regia este obligata

sa-i accepte la concurs si chiar sa ii angajeze daca au rezultat bun. Mai sunt si cazuri in care, desi scolile

profesionale inca pregatesc persoane in meserii de care Regia are nevoie [de ex. timplari/dulgheri], tinerii

absolventi prefera sa lucreze in occident pentru salarii mai mari fata de cele din Romania si de la Regie. Regia in

ultimii ani a avut cazuri in care tineri specialisti [in IT, automatizari...] au plecat din unitate catre companii

multinationale sau universitati din Iasi unde salariile oferite depaseau pe cele din RAJAC [mai mari chiar decat a

unei persoane din conducere].

O intentie a Regiei este crearea unui centru profesional de perfectionare in domeniul industriei apei. Acest centru

va fi conceput incit sa satisfaca nevoile Regiei dar si ale altor regii de apa din Moldova. Prin acest proiect si prin

contractele de munca semnate cu elevi de la diverse scoli profesionale se doreste ca macar in parte sa se rezolve

chestiunea "penuriei" de persoane calificate in anumite meserii, precum si chestiunea fortei de munca imbatrinite.

Regia admite ca o crestere semnificativa a nivelului de salarizare va duce automat la cresterea tarifului apei

depasind astfel posibilitatile financiare ale abonatilor. Prin urmare Regia doreste sa adopte masuri stimulative

nefinanciare pentru specialistii sai [mai ales cei tineri] pentru a-i atrage si mentine in unitate. Pe masura ce unii

salariati ies la pensie personalul se va mai reduce numeric [fluctuatie naturala]. De aici va rezulta nevoia de a realoca

personal pe alte posturi si/sau de a angaja personal cu calificari adecvate. Cum se arata mai sus trebuie acordata

importanta problemelor legate de planificarea personalului pe categorii de virsta precum si problema succesiunii,

prin analiza fortelor de munca de pe piata. Referitor la chestiunea reducerii de personal, trebuie tinut cont de nevoia

de a se mentine un anumit nivel de experienta profesionala in sectoarele cruciale ale unitatii.

3.3 Contabilitatea

Regia trebuie sa raporteze activitatea catre diverse agentii/organisme de control/supraveghere. Acestea sunt: CJI,

Primaria, CL din localitatile deservite, directia sanitara, agentia de mediu, oficiul de protectie consumatori si Apele

Romane. In fiecare trimestru se trimit situatii financiare la sediul local al MFP. Conform acordurilor de creditare in

fiecare trimestru se trimit rapoarte catre BERD. MFP si catre Banca de implementare [rapoarte de realizari

referitoare la acordurile de creditare financiare si non-financiare]. Alte rapoarte de realizari se trimit si la DCE. Luind

in considerare bunele relatii stabilite cu clientii si modul de comunicare a informatiilor catre mass media, precum si

sistemul eficient de redactare si transmitere a rapoartelor, Regia a demonstrat ca posedea o contabilitate eficienta.

3.4 Concesionarile

RAJAC se supune legislatiei in vigoare descrisa in capitolul corespunator, dar nu are contracte de concesiune

nici cu CJI, nici cu CLI, care au reprezentanti in Consiliul de administratie. Totusi Regia detine o licenta Clasa 1

eliberata de ANRSC [autoritate nationala ce guverneaza utilitatile municipale], act care ii permite sa semneze

concesionari cu autoritati din afara zonei sale de deservire.

În 2003 Regia a primit contracte de concesiune de la 7 consilii locale și anume:

- Aroneanu
- Barnova
- Ceplenita
- Gorban
- Tg Frumos
- Raducaneni
- Focuri

Conform acestor concesiuni Regia este obligată să furnizeze servicii de apă-canal conforme cu directiva

europeneană 98/93/EC și să facă investițiile necesare pentru a reduce pierderile și consumul energetic. La expirarea

perioadei de concesiune să zicem de 25 ani [cu excepția comunelor Gorban și Aroneanu ce sunt semnate pentru

5 ani], și care se poate prelungi prin acord mutual pe încă 12,5 ani max., activele revin la autoritatea concesiunară.

Tarifele se aprobă de către autoritățile locale respective și NARCS, concesiionarul având permisiunea de a propune

ajustări de tarif în cazul unor schimbări semnificative survenite.

3.5 Indicatorii de performanță

Tabele ce urmează prezintă indicatorii de performanță pentru serviciile de apă-canal prestate și arată gradul de

eficiență a exploatarei:

TABELUL 9 - INDICATORI PENTRU FURNIZARE APA POTABILĂ

Coloana 1:

volum apa furnizata calda & rece la abonati casnici [mil. mcubi/an]

num. locuitori deserviti

consum pe pers. [litri/pers/zi]

volum apa produsa de sursa [mil.m cubi/an]

volum apa facturata la abonati [mil.m cubi/an]

apa furnizata via contor

no. avarii conducte pe an

lungime retea apa [km]

indice avarii [no/km]

volum total apa facturata la abonati [mil.m cubi/an]

volum apa produsa la sur surse [mil.m cubi/an]

numar angajati in sectiile apa

apa produsa pe angajat [mil.m cubi/an/angajat]

TABELUL 10 - INDICATORI PENTRU APA UZATA

Coloana 1:

nr. avarii canalizari pe an

lungime retea canalizari [km]

indice avarii [nr/km]

no. angajati in sectiile apa uzata

locuitori bransati la canalizari

no. angajati in sectiile apa uzata la 1000 locuitori deserviti

no. probe prelevate din efluent final apa uzata

no. probe prelevate din efluent final apa uzata neconforme

grad conformitate efluenti finali

TABELUL 11 - NUMAR ABONATI PE GRUP

Coloana 1:

abonati casnici

asociatii proprietari

agenti economici

institurii publice

Dupa se vede mai sus se inregistreaza o crestere cu 20% a numarului total abonati, datorita cresterii numarului de

abonati casnici [case] si datorita unor extinderi. Totodata agentii de citire contori au detectat bra bransamente

ilegale, dupa care au aplicat sanctiuni. La sectorul asociatiilor de locatari se observa o crestere relativ redusa

datorata "spargerii" marilor asociatii in mini-asociatii de proprietari mult mai usor de gestionat.

TABELUL 12 - SUBIECTE CE CONSTITUIE RECLAMATIILE DE LA ABONATI

Coloana 1:

pierdere retea

presiune slaba

contor defect

pierdere la bransament

colmatare canalizari

probleme cu facturarea/citirea index xontor

calitate apa

Se vede ca numarul total de plingeri a crescut destul de putin, dar se constata variatii mai semnificative pe fiecare

categorie de probleme semnalate. Plingerile egate de calitatea apei si contori defecti s-au redus semnificativ

probabil si datorita recentelor investitii in statiile de apa si datorita faptului ca Regia a instituit un sistem de

intretinere preventiva a contorilor de apa. Au fost mai multe reclamatii legate de pierderi pe retea/la bransamente,

precum si legate de presiunea insuficienta la robinet [probabil legata de pierderi]. Aceasta este inca o dovada a

deteriorarii avansate a conductelor din retea.

TABELUL 13 - PIERDERI APA RETEA [%]

Cifrele ce exprimate in "% pierderi" sunt un raport intre volumul de apa facturata si volumul de apa cumparata de la

Apele Romane. Aceste procente corespund conform rapoartelor IWA "apei nefacturate". Procentele includ

consumuri/pierderi tehnologice, consumuri necontorizate, bransamente frauduloase, pierderi reale si aparente la

transportul apei prin magis conducte, la potabilizarea apei si la distributie.

Strategia de reducere a pierderilor adoptata de Regie se refera la:

- reactia rapida la reclamatii de pierderi pe baza unui sistem computerizat
- crearea unor echipe speciale de detectie pierderi
- adoptarea unui sistem de supraveghere a presiunilor
- informarea continua a abonatilor
- instruirea abonatilor
- lupta contra utilizarii frauduloase a apei
- reducerea arieratelor prin debransari si monitorizare activa

Sub controlul directorului de productie s-au creat echipe de doi oameni care detecteaza pierderile subterane greu

de localizat. Echipele detin aparatura speciala . S-au creat si asa- numitele " "zone contorizate districtuale", cu

planul de a se crea si altele. Corelatoarele pentru zgomotul de pierdere au fost probate dar s-a vazut ca ele aduc

beneficii limitate fata de tehnicile acustice clasice. Se intreveede in viitor colectarea de date precise din retea mai

ales prin interconectarea tuturor punctelor de supraveghere a presiunilor din retea.

TABELUL 14 - CONSUM INDIVIDUAL [LITRI/PERS/ZI]

Cifrele reflecta efectele contorizarii generalizate, a cresterii tarifelor si a ameliorarii atitudinii abonatilor fata de
nevoia de a economisi apa.

3.6 Analiza SWOT si recomandari

Analiza Swot este o analiza economia a punctelor forte [strenghts], a punctelor slabe [weaknesses], a

oportunitatilor [opportunities] si a riscurilor [threats] prezentate de o organizatie. Aceasta analiza este cruciala

pentru a decide ce optiune PSP se poate aplica Regiei.

Sectoarele analizate au fost:

- structura organizationala
- personalul
- calitatea serviciilor
- sistemul informatic
- facturarea si incasarile

Analiza duce la recomandari in vederea optimizarii activitatilor din Regie. Recomandarile prezentate sunt generale

si au nevoie de un "reglaj fin" ulterior functie de tipul de optiune PSP selectata in final.

ORGANIZAREA GENERALA

PUNCTE FORTE:

- structura de conducere instalata
- structura de conducere bien echilibrata
- existenta unui master plan
- conducerea este receptiva la nevoia de schimbare pentru optimizare
- la nivel de conducere existe o buna cooperare intre directii

- exista o angajare in proiecte speciale/de anvergura
- Regia detine licenta de operator clasa 1
- Regia detine certificat ISO 9001/2000

PUNCTE SLABE:

- nu exista o planificare pentru "succesiunea" personalului
- lucru integrat in echipa nesemnificativ
- volumul de raspunderi si obligatiile de gestiune a fortei de munca atribuite directorului de productie sunt
disproportionate fata de restul directorilor
- master plan nu este actualizat
- master plan se refera numai la orasul Iasi

OPORTUNITATI:

- incredintarea la alte firme a activitatilor auxiliare
- implicarea contractelor PSP
- ameliorarea eficientei

RISURI:

- rolul directorului general este influentat de factorul politic de unde riscul de incertitudine pentru viitor
- externalizarea unor activitati auxiliare se intirzie din cauza factorului politic
- daca nu se actualizeaza masterplanul el va deveni neutilizabil si directia strategica se va pierde

RECOMANDARI:

- actualizare masterplan
- de tinut cont de ocaziile favorabile aduse de PSP
- de conceput o planificare a succesiunii personalului
- de externalizat la alte firme activitatile auxiliare neproductive
- de adoptat delegarea responsabilitatilor pentru a permite echipei de conducere sa se concentreze pe problemele

strategice si nu sa fie absorbite in activitati de rutina

PERSONALUL

PUNCTE FORTE:

- baza de selectie de angajare in forta de munca actuala
- forta de munca relativ stabila
- se face evaluarea personalului
- se face disciplinarea personalului
- se fac perfectionari profesionale legate de nevoile regiei

PUNCTE SLABE:

- exces de personal in anumite servicii
- personal imbatrinit
- evaluarea personalului se face "functie de persoana" si "functie de activitate"
- fluctuatie mare la noii angajati

OPORTUNITATI:

- reduceri personal
- furnizare servicii catre firme externe [ex. training; servicii RU; servicii auto; tehnice...]

RISURI:

- pierderea unor angajati merituosi
- pierderea unor angajati cu experienta indelungata prin iesirea lor la pensie

RECOMANDARI:

- crearea unui action plan care sa descrie cum se pot face reduceri de personal, corelarea reducerii personalului cu

investitiile, optimizarea eficientei, viitoare externalizari de activitati auxiliare, etc.

- adoptarea unui sistem Performance-Review- Development [performanta-verificare-dezvoltare] pentru

eficientizarea activitatii angajatilor si a beneficiilor pe care ei le aduc regiei

- crearea unui action plan care sa descrie cum se poate ameliora media de virsta a personalului [pregatirea

unitatii pentru pierderea de experienta cauzata de iesiri la pensie si pastrarea in post a noilor angajati tineri]

CALITATEA SERVICIILOR PRESTATE

PUNCTE FORTE:

- activitati eficiente de facturare si incasari

- se deruleaza actiuni concrete de recuperare arierate

- activitate buna de intretinere/inlocuire ccontori

- activitate buna de supraveghere, raportare si proceduri

- relatii bune cu mass media

- contorizare totala abonati [97%-restul inca pe pausal se vor contoriza]

PUNCTE SLABE:

- supraveghere retea limitata

- activitate de prevenire pierderi limitata

- activitate de modelare retea limitata

OPORTUNITATI

- stimulari abonati pentru achitare rapida facturi
- adoptarea unor metode noi de plata
- adoptarea sistemului de pre-plata

RISCURI

- cerinte tot mai mari de la abonati
- arieratele se acumuleaza pe masura ce tarifele cresc
- asigurarea calitatii serviciilor simultan cu activitatile de investitii in retele

- dificultati de a monitoriza calitatea serviciilor simultan cu activitatile de investitii in retele

RECOMANDARI:

- de gasit moduri de a stimula pe abonati sa plateasca la timp [ameliorare cashflow]
- de creat puncte noi de supraveghere
- de revazut cerinta de a se mari numarul de puncte fixe de supraveghere a retelelor extinse, tinind cont de cerintele aduse de programele de investitii extensive de dezvoltare retele
- de intensificat programele de contorizare pe cartiere [instalare si monitorizare] si sa se amplifice resursele alocate serviciului detectare pierderi
- sa se dezvolte programele de modelare a retelei pentru gasire de solutii optime de prevenire a intreruperilor furnizarii apei apei provocate de lucrarile de investitii

SISTEMELE IT

PUNCTE FORTE:

- in noul sediu al Regiei s-a instalat sistem IT complet si robust ce asigura backup nonstop
- exista o retea de tip wide-area
- sistemele necesare unei strategii integrate IS sunt instalate [GIS; MIS; CIS]
- utilizatori de PC au cunostinte temeinice de operare

PUNCTE SLABE:

- calitatea datelor si modul de transmitere date de ameliorat pentru performante mai bune
- sistemul GIS ca platforma de integrare IS nu este complet functional
- pentru maximizare beneficii de extins cunostintele utilizatorilor IS si de marit accesul

OPORTUNITATI:

- performante mai bune din integrare mai extensiva
- ameliorare a eficientei monitorizarii, precum si managementul si analiza schimbarii
- de utilizat principii de benchmarking pentru optimizare
- corelare cu un management eficient al patrimoniului
- de inclus implementarea IS integrat in viitorul master-plan

RISCURI:

- pe masura ce integrarea se dezvolta si cerintele cresc e nevoie de resurse de experti tot mai mari
- necesar de perfectionari si intretinere sisteme
- de facut actualizari si de indeplinit si alte cerinte de rutina
- de asigurat ca personalul are capacitatea de a asimila cunostintele cerute
- de prevazut reactia personalului in fata reducerilor de personal cauzate de adoptarea unui IS integrat

RECOMANDARI:

- strategia de IS integrat de inclus viitorul master-plan
- de stabilit nevoile personalului pentru perfectionari si personalul necesar pentru resursele IS si sa se

"achizitioneze" resursele necesare [dezvoltare personal existent, aducere de experti externi]

- de creat un action plan pentru programul de perfectionare IS pentru a se dezvolta competentele in cadrul

personalului regiei

- de verificat oportunitatile pentru un management optimizat al datelor [care sa duca la performante mai bune,

actiuni tip benchmarking, etc], ca de exemplu actiuni de data mining, etc...

- de creat un action plan pentru gestionarea problemei legate de reducerea personalului si care se poate

eventual rezolva prin adoptarea unei strategii integrate IS.

4. COMPARATII INTRE OPTIUNILE PSP LA IASI

4.1 Obiectivele programului PSP

CJI, autoritate publica, poate lua in considerare participarea sectorului public in vederea atingerii unor obiective in

sectorul apei si canalizarii, obiective ce se pot lista functie de prioritati:

Prioritati principale:

- accelerare si crestere eficientei programului de investitii pentru a contracara deficitele anterioare de investitii

- inlesnirea accesului la finantari pe termen lung, in special din capital si fonduri proprii, dar si granturi UE/credite in

conditii acceptabile

- de realizat extinderea regionala a serviciilor prestate, cresterea eficientei, ameliorarea raportului pret-calitate;

reducerea investitiilor de tip whole life precum si costul de intretinere al infrastructurii publice

- marirea veniturilor si reducere costuri pentru conformare la posibilitatile financiare ale clientilor, dar si o viabilitate

financiara

- atenuarea efectelor asupra bugetului orasului/judetului prin reducerea subventiilor, cresterea platilor de

taxe/dividende, realizarea de incasari din transferul de patrimoniu, si/sau colectarea de taxe pe durata de viata a

concesiunii, pentru a se reduce debitele publice sau eliberare/evitare garantii de stat

Se pot defini si alte obiective:

- dobindirea de noi competente de management si/sau tehnologii necesare, asigurarea transefrului de competente

si capacitatea locala de construire

- de adoptat si pus in actiune noi stimulente pentru ameliorarea performantelor de management

- contracararea imixtiunii politicului in deciziile conducerii, ameliorarea stilului de conducere si sa se mareasca

transparenta deciziilor referitoare la riscuri, investitii, subventii de functionare sau personal

- de rezolvat diversele functii conflictuale ale sectorului public cum ar fi cele simultane de operator, finantator,

actionar, investitor, creditor, garantor, protector al consumatorului pentru ca acesta sa-si axeze activitatea pe

functiile permanente de reglementare si monitorizare

- evitarea schimbarilor organizationale radicale sau schimbarile bruste in modul de prestare a serviciilor publice [de

ex. cresteri importante de tarife] pentru a se obtine acceptul publicului pentru noi organizari

- optimizarea administrarii riscului si a transferului de risc catre s catre sectorul privat pentru a se atenua efectele

costurilor

Adoptarea PSP poate aduce beneficii valoroase, dar poate provoca constrangeri si aduce anumite dezavantaje.

Una din probleme ar fi rezistenta naturala fata de schimbarile majore, ingrijorarea sociala fata de reducerile de

personal, mai ales in primii ani, si riscul de proteste in cazul unor majorari semnificative de tarife sau daca apar

probleme de calitate a serviciilor prestate.

4.2 Introducere in PSP-PPP

Optiunile pentru PSP se pot investiga pe baza unei serii de tip continuum de diverse forme parteneriate publicprivat

[PPP] pentru proiecte de servicii publice generatoare de venituri, cum se arata arata mai jos. Seriile merg de

la contracte mici pe termen scurt care seamana cu cele de outsourcing cum ar fi intretinere auto, sau exploatarea intretinerea

unei instalatii anume cum ar fi o statie de apa, si pina la concesiionari totale de lucrari si servicii pe

durate de 15-25 ani. In cazul unui contract de management raspunderile si riscurile ramin in principal la stat, ceea

ce se poate atenua prin stimulente si penalitati.

Concesionarile se semneaza in general pe perioade mai lungi, pina in 25 ani. Ele se conformeaza situatiei in care

patrimoniul este detinut de sectorul public, calitatii publice si reglementarilor de pret. Concesionarul incaseaza toate

veniturile si suporta costul exploatarii. Aici de obicei apare un grad mai mare de libertate pentru manageri sa decida

strategia comerciala desi uneori planurile de investitii se pot defini chiar in contractul de concesiionare. Astfel

concesionarul este stimulat sa genereze venituri, desi, din cauza perioadei lungi de concesiionare trebuie eforturi de

a se consolida puterea de monopol zonala si stimulentele pentru reducerea costurilor. Contractele de asset

divestiture nu sunt agreate in Europe continentală, deoarece infrastructurile utilitatilor publice se afla pe domeniul

public ca proprietate publica. Deci instalatiile/retelele de apa-canalizare sunt considerate patrimoniu public de

catre legea din Romania si ele nu se pot vinde sau face obiectul unor contracte tip pledge sau attach.

DIAGRAMA 1 - PAGINA 25 - CONTINUUMUL PSP

DE LA STINGA LA DREAPTA:

contract outsourcing servicii/instalatii 3-5 ani

contract management 7-10 ani

concesionare exploatare servicii 10-15 ani

concesionare instalatii/servicii 15-25 ani

privatizare

Optiunile din aceasta serie [continuum] se pot compara pe baza diverselor criterii si nu este neobisnuit pentru o

utilitate publica sa treaca din subordinea directa la o autoritate de stat, la un contract de management pe termen

mediu si apoi la o concesionare totala. Procesul impune insa conceperea unui unui contract care sa includa

specificatii legate de calitatea serviciului prestat si detalii despre sprijinul statului. Totodata trebuie precizata

aplicarea regulilor de management comercial autonom, si conditii specifice impuse cum ar fi implicarea redusa a

factorului politic si o mai mare flexibilitate.

Daca nu e nevoie de investitii noi, statul poate opta pentru o concesionare simpla a utilitatilor transferind instalatiile

si raspunderea de a presta servicii publice la un operator privat pe o anumita perioada. In anumite sectoare

contractul de concesiune se poate înlocui sau completa cu o licență de operator.

Pe de altă parte serviciul public autonom se poate întâi transforma într-o companie în întregime aflată în proprietatea

statului care primește un contract de concesiune scris oficial și care apoi este parțial privatizată prin vânzarea

acțiunilor unui investitor strategic, sau chiar unei IPO cotată la bursa de valori. Aceasta presupune un proces

îndelungat de transformare din regiune autonomă într-o companie proprietate de stat [societate pe acțiuni] cu capitalul

divizat în acțiuni. Apoi noul partener privat strategic trebuie selectat pe baza concurenței libere economice el putând

să dorească apoi să renegocieze contractul de concesiune existent.

In general optiunea concesiune/privatizare partiala este cel putin la fel de complexa si dureaza aproape la fel de

mult ca si variante de concesiune totala. In plus apar probleme legate de control adica daca statul sau partenerul

privat vor detine controlul prin procentul de 51%. Oricum, implicatiile financiare ale unei concesiuni/privatizare

partiala sunt in general similare cu cele pentru concesiunea totala deoarece in ambele situatii este nevoie de

asigurat conditiile optime de profitabilitate si acceptabilitate pentru banci.

TABEL 15 - COMPARAREA OPTIUNILOR PSP

management contract exploatare conces. conces. privatizare part.

direct [status servicii instal.&serv. sau tot. a soc.

quo] tip DBFO sau

BPT

pe actiuni

contr. nu e scris-fara scris contr. contr. contr.

concesiune PSP concesiune

nare

scris

concesiune

scris

concesiune

scris

exploat. &

intret.

directe sect.

public

sect. privat sect.

privat

sect. privat sect. privat

plan investitii dec. anuala CJI dec. anuala CJI dec.

anuala

CJI

investitii

decise initial

prin cont.;

decizia

concesionaru

lui

decizia

concesionarului

finantare cu garantia CJI publica cu garantia

CJI

cu sau

fara

garantia

CJI

nu se

apeleaza la

CJI

nu se apeleaza

la CJI

rolurile operatorgarantor-

reprezinta garantorgarantorgarantor-

CJI/CLM garantorreprezinta

clientul

clientul reprezint

a clientul

reprezinta

clientul

reprezinta

clientul

reglamentare implicit implicit regleme

ntator

independ

ent, prin

contract

reglementato

r

independent,

prin contract

reglementator

independent,

titlu

proprietate

active

patrimoniu

public

patrimoniu public patrimoni

u public

patrimoniu

public

patrimoniu

public

riscuri la CJI/CLM la CJI/CLM impartit majoritatea la majoritatea la

comerciale cu

concesio

narul

concesionar concesionar

asigurare auto-asigurat externa externa externa externa

flexibilitate

politica

inalta inalta medie redusa redus

La evaluarea diverselor variante de optiuni trebuie tinut cont si de ingrijorarile si doleantele diversilor

participanti/mandatari ce suporta efectele unui contract PSP [nu neaparat ca si constringeri, dar ca aspecte ce

necesita o atentie speciala].

TABEL 16 - PARTICIPANTI/MANDATARI LA PSP

participanti/mandatari preocupari importante efecte asupra PSP

consumatorii [casnici, industriali];

publicul larg

nivel tarif fata de posibil. fin.;

fiabilitatea distributiei; calitate si

mediu

plafonul pentru problema

posibilitatii financiare de 3,2% din

venit mediu pe familie

posesorul activelor; repr. politici

locali; consilierii

judet/munip/comunali

raspundere politica pt. calitate

servicii, cost; satisfactia clientului;

posibil. fin. client; stabilitate forta

munca; viabilitate financiara;

eliberare garantii datorie existente

control direct/indirect asupra

concesionarului prin contract si

prin monitorizare continua

contribuabilii necesar de subventii pt.

investitii/exploatare; incasare

onorarii; retinere riscuri

optimizarea beneficiu net global

fata de operatorul de pe buget

min.mediu; min. finante; min. de

interne

conformare la legile selectiei

oferte; experiente anterioare in

sector; alocarea fondurilor UE

planul PSP Iasi sa fie conform cu

prioritatile nationale

ANRSC [aut. de reglementare

indep.]

calitate; prot. muncii; mediu; nivel

tarife

constrangeri tehnice si financiare

conducere & personal RAJAC evitarea concedierilor reciclare personal si planuri

performanta

ONG; mediu; consumatori calitate; nivel tarife consultatii si informare asupra

planificarii si executiei

instit. fin.; ISPA; fond coeziune;

BERD; BEI

autonomia managementului;

conducere; viabilitate; mediu

consultatii initiale si conditii

conforme cu reg. UE pt. selectie

oferte

banci comerciale viabilitate - repartitie risc parametri modelare financiara

initiatori privati; investitori;

investitori locali; firme de apa

internationale

rata recuperrare investitie; conditii

acceptabile de concesionare;

transfer risc; anvergura

parametri modelare financiara;

obiectul concesionarii

antreprenori/furnizori calitate credit; ritm planuri investitii reguli clare la selectia de oferte

In cazul utilitatilor esentiale precum apa si canalizarea care se pot considera monopoluri naturale, exista probleme

deosebite care sunt supuse unei supravegheri continue de catre multi participanti care sprijina crearea unei PPP

dar numai in limita in care noua situatie poate satisface interesele specifice.

Autoritatile locale in Iasi [la nivel judetean si municipal] sunt de fapt delegate ce reprezinta consumatorii si

contribuabilii si, in ultima instanta, detin intreaga responsabilitate pentru asigurarea functionarii utilitatilor publice,

chiar daca aceste utilitati au fost concesionate la o firma privata. Iata de ce in modelarea noastra financiara s-a tinut

cont de ingrijorarile lor referitoare la nivelul tarifelor, la nivelul de investitii si la sursele de finantare. Deci pentru

conceperea si planificarea unui PPP si a selectiei de oferte respective, in cazul in care CJI decide sa apeleze la o

concesionare totala, trebuie sa se intreprinda consultari cu toti participantii pentru a se obtine acordul lor si

certitudinea implicarii lor viitoare.

Importante vor fi procedurile nationale PPP stabilite de ministerele mediului si finantelor. La Iasi CJI va valida o

singura concesionare majora in sectorul apei in viitorul apropiat si aceasta actiune poate beneficia de experientele

colective si cele mai bune practici prin intermediul autoritatilor nationale PPP. Totodata se considera ca va aparea

si o anume coordonare nationala in aceasta chestiune.

4.3 Optiunile PSP selectate pentru analiza si modelare

Initial pentru Iasi s-au luat in discutie 6 optiuni, dar din motivele expuse mai jos s-au supus modelarii numai 4

optiuni. Optiunile mai importante, 3 si 4, sunt concesiunari totale de servicii si lucrari. Concesionarile de lucrari si

servicii sunt de fapt contracte BOT deoarece orice instalatii executate/renovate de concesionar trec dupa expirarea

concesiunii in patrimoniul statului. Optiunile acestea se compara in detaliu mai jos [subliniindu-se avantajele si

dezavantajele fiecarei optiuni].

Pentru a se studia beneficiile relative a diferitelor optiuni PSP s-au construit modele financiare corespunzatoare

care reflecta cele patru situatii.

Acestea se prezinta mai jos:

TABEL 17 - MODELAREA OPTIUNILOR

OPTIUNE SCENARIU MODELARE FINANCIARA

OPT. 1 - Situatie de status quo [as is] cu management direct si fara contract de concesiunare scris. Regimul de proprietate si modul de exploatare ramin neschimbate la RAJAC

Programele de investitii si gasirea de fonduri sunt in raspunderea RAJAC, CJI si CLM

OPT. 2 - Situatie as is cu management direct fara

contract de concesiune scris.

Plus o investitie tip ROT pentru conducta Timisesti

OPT. 3 - Concesiune totala PSP pe zona actuala de
deservire, incredintata de CJI pe baza de selectie
publica de oferte catre un operator privat

Concesiune la sectorul public tip leveraged in
ipoteza ca la o contributie de capital de peste si sub
20%, 40% din finantarea necesara se face din surplus
de cashflow operational si 40% prin finantare pe
termen pe termen lung de la BERD si/sau alte agentii
multilaterale si bilaterale, si pietele de banking
comercial. De remarcat ca acest debit va fi o
finantare-proiect de tip non-recourse, sau de tip
limited recourse, finantind serviciul de va depinde in
cadrul performantei economice si capacitatii de
rambursare ale concesiunii in sine. Nu vor exista
garantii de la RAJAC in ceea ce priveste fondurile
colectate de concesionar. Nu vor fi nici garantii de la
autoritatile locale [CJI] de la MFP [40-40-20]

OPT. 4 - Concesiune totala PSP incredintata de CJI
pe baza regulilor selectiei publice de oferte si
extindere regionala [extindere minima materiala a
zonei deservite]

Idem ca la Opt. 3 dar cu acoperire mai mare datorita

extinderii "regionalizate"

OPT. 5 - Concesionare de servicii PSP incredintata Nu s-a modelat deoarece nu reiese vreun beneficiu

de CJI pt. CJI daca si-ar transfera serviciile dar pastrind

raspunderile pentru executii si finantari de

infrastructuri

OPT. 6 - Transformare RAJAC in societate Nu s-a modelat separat, este echivalenta cu

comerciala cu contract de concesionare scris si concesionarea totala de la opt. 3, in ceea ce priveste

privatizare partiala a actiunilor sale catre un investitor conditiile financiare

strategic sau in sistem flotation

OPTIUNEA 1 -DESCRIERE

Este vorba de mentinerea Regiei in actuala forma, cu management direct si patronare de catre CJI/CLM. Optiunea

se utilizeaza aici ca reper de comparatie. Optiunea presupune ca activitatea de rutina a Regiei va continua sub

indrumarea comitetului director dar deciziile fundamentale [planuri investitii, activitate, tarife] se vor lua de catre

consiliul ne-executiv format din persoane numite de CJI si CLM. CJI va fi garantul creditelor pe termen

lung, desi Regia se va conforma tehnic [calitate] si economic [tarife] la legile emise organele legislative nationale.

Fiind in regim de management direct nu va detine contract scris de concesiune cu CJI. Dar, avind licenta de

operator clasa 1, Regia va putea incheia mini min-concesionari cu comunele din judet in limita in care autoritatile

nationale permit acest lucru.

OPTIUNEA 1 - AVANTAJE

- CJI/CLM continua sa patroneze o unitate majora si cruciala pentru dezvoltarea economica a judetului, ia decizii de

restructurare, stabileste graficul de executie si efectele, cistiga beneficii economice si politice referitoare la

satisfactia abonatilor si publicului

-Decizii anuale ciclice luate de CJI, ajustari graduale

- Flexibilitate politica in ceea ce priveste natura si ritmul reformelor organizatorice

- Contract de management unilateral si obiective de performanta in loc de contract de concesiune bilateral cu

clauza de compensare

- Autoasigurare posibila
- Acces la granturi UE si credite BERD dar cu garantii
- Flexibilitate mare la oferirea de subventii [si subventii speciale la segmente de clienti daca e nevoie]
- Extindere regionala pentru a se realiza economii de anvergura in management desi poate implica si subventii de

tip cross-subsidization catre zone rurale slab populate

- Selectii de oferte pentru proiecte de lucrari sau consultanta, pe durate relativ scurte de 2-3 ani

OPTIUNEA 1 - DEZAVANTAJE

- Ritm lent la restructurari/investitii si profituri slabe din cauza rezistentei naturale a personalului fata de schimbari

[lipsa beneficiilor aduse de reducere costuri]

- Neperceperea unei nevoi urgente de a schimba organizarea actuala
- Conducerea si personalul de productie nu pot avea eficienta maxima din cauza capacitatilor interne limitate desi

exista si aportul unor consilieri externi

- CJI trebuie sa furnizeze in continuare fonduri/garantii in calitate de actionar ce detine controlul; CLM este angajat

ca fiind client major, si ocupind unele din raspunderile CJI

- CJI detine functiuni multiple: proprietar, operator, reglementator, unele conflictuale
- Transparenta redusa in procesul decizional din cauza imixtiunii factorului politic in deciziile de afaceri, investitii si

personal

- Nevoia de a satisface "criteriile comerciale de management" pentru a obtine fonduri ca de exemplu de la BEI
- Selectii de oferte numai pentru contracte pe termen scurt sau lucrari publice - suporta toate riscurile de executie
- Toate riscurile comerciale si de exploatare la CJI

OPTIUNEA 1 - ANALIZA SI REPARTIZAREA RISCURILOR

- Riscul de executie: Generat in primul rind de depasirea costurilor, intirzieri de executie si existenta defectelor.

Aceste riscuri se pot transfera la Regie [ca utilitate publica] sau se pot transfera la antreprenor pe baza de

contracte individuale tip "la cheie", cu pret si conditii fixe. Acest tip de contract este deja utilizat de Regie dar ea

suporta de fapt majoritatea riscurilor

- Riscul de mediu: E vorba de poluare in general si poluarea apei in special. E suportat de Regie si de CJI/CLM in

cadrul unei raspunderi generale ca utilitate publica. Respectarea mediului e controlata si penalizata de ANRSC

- Riscurile cu exploatarea, riscurile din eficienta tehnica, apa nefacturata, incasari debite: Suportate de Regie si CJI;

CLM este platitor de apa ca si consumator major. Contractul de management existent si care implica directorul

Regiei si CA stabileste obiectivele operationale dar nu transfera riscurile [neindeplinirea sarcinilor nu duce la

compensatii catre CJI]

- Riscuri comerciale, de volum, de crestere a necesarului: Total suportate de Regie si CJI

- Riscuri legate de pret si ajustare pret [tarifele fata de posibilitatile financiare abo abonati si constringerile politice]:

Suportate de CJI - tarifele sunt stabilite anual de CJI sub controlul ANRSC. Daca majorarile cerute nu se aproba,

Regia suporta scaderea veniturilor [si in final CJI]. In plus grila de tarife pentru abonatii rezidentali si industriali [fata

de cele rurale] se pot stabili direct de CJI [CJI are maximum de putere de decizie si flexibilitate mai mare mai ales

pentru subventionare]

- Riscuri legate de rata de dobinda si FX: Debitul curent mai ales in euro, la rate de dobinda variabile [garanti

Regia si CJI]

- Riscuri legate de legislatie: Nu exista un contract oficial de concesionare si CJI poate face oricind modificari de

cerinte in mod unilateral fara sa compenseze Regia, care totusi suporta toate raspunderile. CJI are maximum de

putere de decizie si flexibilitate. Din acest motiv creditorii cer CJI sa garanteze debitele Regiei.

OPTIUNEA 1 - ANALIZA SWOT

PUNCTE FORTE: flexibilitate politica; control continuu PUNCTE SLABE: transparenta a managementului

reduca; toate riscurile suportate de CJI/CLM; lipsa

accesului la fonduri private pentru investitii

OPORTUNITATI: poate accelera reorganizarea

interna; extindere regionala pentru economii;

optimizarea managementului si stimulente prin

contractul intern de management

RISCURI: nevoie de fonduri/garantii de la CJI si CLM;

ANRSC poate interveni in tarificare, probleme de mediu

sau extindere regionala; autoritatile nationale pot

intervenii in strategiile stabilite

OPTIUNEA 2 -DESCRIERE

Conform optiunii 2 Regia ramine in regim de management direct la CJI dar investitia de reabilitare conducta

Timisesti se finanteaza pentru un contract special tip BOT/ROT de cca. 75 milioane euro. CJI trebuie sa scoata

contractul la o selectie de oferte pentru reabilitare/exploatare a conductei cu plata unei taxe pentru utilizarea

conductei pe un numar de ani. La expirare contract conducta se preia fara alte costuri de Regie/CJI. Trebuie

separate aspectele de intretinere, executie si exploatare de restul activelor Regiei. Trebuie de adoptat puncte

de masurare adecvate pentru a se determina parametrii la care contractorul conductei presteaza servicii catre

Regie. Taxele de utilizare varsate catre Regie trebuie si ele sa fie cuantificate, negociate si ajustate in timp de catre

contractul ROT. Contractul trebuie sa prevada pentru contractorul conductei parametrii optimi pentru recuperarea

investitiei si pentru repartitia riscurilor.

OPTIUNEA 2- AVANTAJE [majoritatea ca la optiunea 1]

Idem ca la optiunea 1 plus:

- Conducta se va reabilita in ritm rapid inafara constrangerilor financiare ale Regiei/CJI si preferabil fara a se apela

la garantii de plata de la CJI

- Contractul extern pentru reabilitarea conductei Timisesti Timisesti va presupune acces la fonduri private,

management si finantare. Executia, exploatarea si anumite riscuri financiare pentru conducta Timisesti vor fi

transferate la contractor/operator

OPTIUNEA 2 - DEZAVANTAJE [majoritatea ca la optiunea 1]

Idem ca la optiunea 1 plus:

- CJI este obligat sa furnizeze fonduri/garantii el fiind actionar majoritar. CLM ramine in continuare clientul major,

ocupind anumite zone in plafonul de responsabilitati ale CJI [cu exceptia finantarii conductei]

- Va fi nevoie de conceput contractul ROT si organizat selectia de oferte [caiet sarcini], armonizind totul cu

exploatarea in curs, cu intretinerea si sistemul de finantare

- Potential va fi greu de atras ofertanti calificati pentru un contract de executie conducte

- Va fi nevoie de bune competente manageriale pentru gestionarea contractului ROT

OPTIUNEA 2 - ANALIZA RISCULUI SI REPARTIZAREA SA [majoritatea ca la optiunea 1]

- Riscul de executie - In special riscurile de supracosturi , intirzieri si defecte. Ele se pot aloca Regiei ca operator

de sector public, sau se pot transfera la antreprenor in cadrul unor contracte "la cheie" si pret fix. Aceste contracte

se folosesc deja la RAJAC pentru citeva investitii de mica anvergura iar Regia detine deja majoritatea din aceste

riscuri. Riscul de executie se transfera total la noul contractor.

- Riscul de mediu se refera poluare in general si la poluarea apei in particular. Curent este alocat Regiei [operator]

si CJI/ CLM [servicii publice]. Sunt controlate/penalizate de ANRSC.

- Riscurile de exploatare, eficienta tehnica, apa nefacturata, incasari debite. Alocate total la Regie/CJI. CLM isi

plateste apa el fiind consumator major. Exploatarea conductei este total riscul contractorului. Contractul de

management existent si care implica directorul Regiei si CA stabileste obiectivele operationale dar nu transfera

riscurile [neindeplinirea sarcinilor nu duce la compensatii catre CJI]

- Riscuri comerciale, de volum, de crestere a necesarului: Total suportate de Regie si CJI

- Riscuri legate de pret si ajustare pret [tarifele fata de posibilitatile financiare abonati si constringerile politice]:

Suportate de CJI - tarifele sunt stabilite anual de CJI sub controlul ANRSC. Daca majorarile cerute nu se aproba,

Regia suporta scaderea veniturilor [si in final CJI]. In plus grila de tarife pentru abonatii rezidentali si industriali [fata

de cele rurale] se pot stabili direct de CJI [CJI are maximum de putere de decizie si flexibilitate mai mare mai ales

pentru subventionare]

- Riscuri legate de rata de dobinda si FX: Debitul curent mai ales in euro, la rate de dobinda variabile [garanti

Regia si CJI]. Riscurile financiare aduse de finantarea conductei se transfera la contractor

- Riscuri legate de legislatie: Nu exista un contract oficial de concesiune si CJI poate face oricand modificari de cerinte in mod unilateral fara sa compenseze Regia, care totusi suporta toate raspunderile. CJI are maximum de putere de decizie si flexibilitate. Din acest motiv creditorii cer CJI sa garanteze debitele Regiei.

OPTIUNEA 2 - ANALIZA SWOT [in general identic cu Opt. 1]

PUNCTE FORTE: flexibilitate politica; control continuu; selectia de oferte publica pentru conducta sa se faca in conditii optime

PUNCTE SLABE: transparenta a managementului redusa; toate riscurile suportate de CJI/CLM; lipsa accesului la fonduri private pentru investitii

OPORTUNITATI: poate accelera reabilitarea conductei; poate accelera reorganizarea interna; extindere regionala pentru economii; optimizarea managementului si stimulente prin contractul intern de management; contractul pentru conducta poate fi atractiv pentru contractori locali

RISCURI: nevoie de fonduri/garantii de la CJI si CLM;

ANRSC poate interveni in tarify, probleme de mediu sau extindere regionala; autoritatile nationale pot interveni in strategiile stabilite

OPTIUNEA 3 - DESCRIERE

Pentru a se realiza o concesiune totala in zona existenta de deservire, CJI trebuie sa organizeze o selectie

publica de oferte pentru a optimiza conditiile impuse CJI si pentru a selecta un concesionar care sa preia investitiile

existente precum si raspunderile de exploatare de la RAJAC. Caietul de sarcini va cuprinde un draft de contract de

concesiune ce ulterior se va negocia si se va semna cu cistigatorul licitatiei. Contractul draft va preciza specificatii

pentru calitatea serviciilor prestate, adica detalii despre numarul de abonati ce se vor deservi, calitatea serviciului

si, posibil, nivelul minim de investitii pentru perioada initiala precum si specificatii pentru intretinere pe perioada de

concesiune de 20-25 ani, precum si dupa terminarea concesiunii. Contractul de concesiune va stabili daca

CJI [autoritatea ce valideaza contractul] va avea dreptul sa modifice specificatiile contractuale in mod unilateral si

daca da, ce compensari se vor acorda concesionarului. Contractul va defini si mecanismele de ajustare a tarifului

initial si a tarifelor anuale [prin formula, prin negociere sau prin aprobare din partea unui organism independent]. De

obicei concesiunii au suficienta libertate in a defini planul de investitii si planul de exploatare, organizarea

personalului, procesele interne [in conformitate cu legislatia nationala], dar este in totalitate raspunzator de

finantare [desi poate negocia subventiile specifice]. CJI va monitoriza buna executie/buna exploatare si

conformitatea activitatii concesionarului pe perioada concesiunii si va purta intreaga raspundere politica fata de

consumatori si publicul larg.

OPTIUNEA 3 - AVANTAJE

- Parametrii serviciilor si necesarul de investitii clar definite in acordul de concesiune, cu mecanisme care asigura

faptul ca majoritatea riscurilor de executie si exploatare trec la concesionar

- Din momentul cind concesionarul isi intra in drepturi restructurarule si investitiile se accelereaza. Profitul

concesionarului va genera nevoia de schimbare urgenta a proceselor interne si ale celor referitoare la clienti

- Se vor accelera beneficiile financiare provenite din reducerile de costuri

- CJI va transfera raspunderea pentru investitii si finantare catre concesionarul privat

- CJI este eliberat de raspunderea exploatarei si se va putea ocupa in special de functia sa de

reglementator/supervizor a conformitatii concesionarului la cerintele impuse de contract

- CJI va avea dreptul la unele forme de control final avind chiar posibilitatea de a anula concesiunea in cazul in care

concesionarul are activitate defectuoasa persistenta

- CJI are putere decizionala pentru ca, in momentul incredintarii contractului, sa adopte toate prevederile

contractuale optime

- CJI va avea drept la flexibilitate politica precum si dreptul de a face modificari unilaterale, desi se prevad si

compensatii specifice in contractele bilaterale de concesionare cu clauza de compensare

- Riscuri asigurabile acoperite de polita de asigurare externa

- Acces la granturi UE, fonduri BEI si BERD, la cofinantari cu fonduri comerciale ce pot garanta indeplinirea

criteriilor de viabilitate operationala si financiara

- Aplicare explicita a subventiilor SMART, daca se impune o limita pentru factorul de compatibilitate cu posibilitatile

financiare [affordability], inclusiv subventionari la segmentele de clienti daca e nevoie [cum ar fi virstnicii sau

populatiile din mediul rural]

- Reducere/eliminare pretentii financiare de la bugetul CJI, sub forma de subventii pentru investitii, capital sau

garantii serviciu datorie

- Transparenta maxima referitor la specificatiile de calitate serviciu sau proces decizional

- Reducerea imixtiunii politicului in deciziile de afaceri, investitii si personal

- Criteriile de management comercial se pot indeplini pentru a avea acces la fonduri cum ar fi BEI

- CJI isi transfera majoritatea riscurilor de executie, exploatare si financiare la concesionar

- Transparenta la selectia publica de oferte pentru optimizare conditii pentru sectorul public si atragere ofertanti cu

competenti

OPTIUNEA 3 - DEZAVANTAJE

- Proceduri de selectii publice de oferte indelungi si complexe, probabil licitatii publice internationale cu durata de

18-24 luni

- Trebuie negociat un contract detaliat pentru concesionari pe durate de 15-20 ani

- Pierdere relativa de flexibilitate si capacitate de libertate de decizie deoarece orice modificare unilaterala va

presupune plata de compensatii catre concesionar

- Competentele de management si exploatare concentrate de partea operatorului privat.

- Potentiala rezistenta a personalului in fata schimabarilor de statut si beneficii angajare

- Potentiale proteste ale publicului/clientilor fata de natura/ritmul schimbarilor

- CJI va trebui sa-si adapteze rolurile sale de administrator si reglementator pe durata concesiunii, se va concentra

in special pe negociere si supervizare decit pe exploatare

- Nevoia de a se adopta un program de monitorizare a concesiunii si de a-l armoniza cu reglementatorul

- Apare un risc nou, acela de a compensa modificarile unilaterale sau chiar de a rezilia concesiunea in caz de

activitate defectuoasa a concesionarului

- Monopol pe termen lung atribuit concesionarului

OPTIUNEA 3 - ANALIZA RISCURILOR SI REPARTITIE RE REPARTITIEI LOR

- Riscul de executie: Generat in primul rind de depasirea costurilor, intirzieri de executie si existenta defectelor.

Aceste riscuri ar trebui transferate total la concesionar si antreprenor sub forma unei concesiuni tip back-to-back

si contracte "la cheie" cu pret si conditii fixe

- Riscul de mediu: E vorba de poluare in general si poluarea apei in special. Se transfera la concesionar dar CJI

suporta contabilitatea politica

- Riscurile cu exploatarea, riscurile din eficienta tehnica, apa nefacturata, incasari debite: Se transfera la

concesionar dar CJI suporta contabilitatea politica

- Riscuri comerciale, de volum, de crestere a necesarului: Se transfera la concesionar

- Riscuri legate de pret si ajustare pret [tarifele fata de posibilitatile financiare abonati si constrangerile politice]: Se

impart functie de formula de majorare tarife si alte clauza de din contractul de concesiune. Riscul de modificare

regulatorie a tarifelor ar trebui dat la concesionar ceea ce este dificil deoarece inregistrarile reglementatorului sunt

nesemnificative

- Riscuri legate de rata de dobanda si FX: Debitul curent mai ales in moneda nationala, rata fixa, functie de natura

veniturilor. Se transfera la concesionar

- Riscuri legate de legislatie: Se transfera la concesionar sau sau se impart functie de tipul de compensare sau de

ce modificari sunt modificari unilaterale majore si deci compensabile de CJI. Nevoie de a obtine aprobare de la

creditorii existenti si de la furnizorii de fonduri

OPTIUNEA 3 - ANALIZA SWOT

PUNCTE FORTE: negocierea contractului de

concesiune ajuta la conven con convenirea de

specificatii detaliate referitoare la calitatea serviciilor,

planurilor de investitii, etc.; capacitati de management

optimizate si urgenta de a restructura

PUNCTE SLABE: proces decizional indelungat pentru

finalizarea concesiunii; proces de selectie de oferte

indelungat pentru finalizarea concesiunii;

OPORTUNITATI: posibilitate de a atrage firme

calificate pentru executie/exploatare utilitati publice;

posibilitate atragere fonduri private si optimizare

granturi UE

RISCURI: proteste clienti si public; e nevoie de

aprobat creditorii existenti; legislatiile instabile

OPTIUNEA 4 -DESCRIERE

Contractul de concesionare totala se incredinteaza pe baza de reguli de selectie publica de oferte ca la optiunea 3

dar autoritatea de validare va fi CJI plus alte autoritati locale. Pentru a se adopta varianta cea mai simpla cu doar

un contract de concesionare CJI va trebui sa creeze o asociere cu alte utilitati publice pentru a defini o zona

geografica de deservire adecvata inainte de selectia de oferte, si conform cu prioritatile stabilite la nivel national.

Concesionarul selectat va prelua investitiile in curs si raspunderile de exploatare de la RAJAC. Caietul de sarcini va

include un draft de contract de concesionare ce apoi se negociaza/semneaza cu cistigatorul. Contractul draft va

preciza specificatii pentru calitatea serviciilor prestate, adica detalii despre numarul de abonati ce se vor deservi,

calitatea serviciului si, posibil, nivelul minim de investitii pentru perioada initiala precum si specificatii pentru

intretinere pe perioada de concesionare de 20-25 ani, precum si dupa terminarea concesionarii. Contractul de

concesionare va stabili daca CJI [autoritatea ce valideaza contractul] va avea dreptul sa modifice specificatiile

contractuale in mod unilateral si daca da, ce compensari se vor acorda concesionarului. Contractul va defini si

mecanismele de ajustare a tarifului initial si a tarifelor anuale [prin formula, prin negociere sau prin aprobare din partea unui organism independent]. Se va acorda atentie deosebita nivelului tarifelor practicate in diversele sectoare mai ales daca apar si anumite tipuri de subventionari. CJI va monitoriza buna executie/buna exploatare si conformitatea activitatii concesionarului pe perioada concesiunii si va purta intreaga raspundere politica fata de consumatori si publicul larg.

OPTIUNEA 4 - AVANTAJE

Cele listate mai sus la optiunea 3 plus:

- Accelerare ritm investitii la utilitatile mici regionale. CJI isi transfera raspunderea pentru investitii si finantare catre concesionar
- Beneficii financiare mai mari din reducere globala costuri
- Posibilitate de acces la fonduri speciale pentru zone rurale
- Aplicare explicita a subventiilor SMART, daca se impune o limita pentru factorul de compatibilitate cu posibilitatile financiare [affordability], inclusiv subventionari la segmentele de clienti daca e nevoie [cum ar fi virstnicii sau populatiile din mediul rural]
- Ameliorari la nivel de investitii si calitate servicii in noile zone regionale de deservire care sunt prea mici ca sa

atrage investitii in mod separat

OPTIUNEA 4 - DEZAVANTAJE

Cele listate mai sus la optiunea 3 plus:

- Nevoia de a crea asociatii de municipalitati sau ceva similar care sa actioneze ca autoritate de validare pentru a

avea un contract de concesionare unic sau contracte de concesionare uniforme [ceea ce ar impune inte interventia

autoritatilor nat nationale]

- Proceduri de selectie publica de oferte mai indelungi si mai complexe, tinind cont ca intii trebuie definita zona

regionala de deservire si trebuie negociate conditiile asocierii CJI cu alte autoritati

OPTIUNEA 4 - ANALIZA RISCURILOR SI REPARTITI RE REPARTITIEI LOR

- Riscul de executie: Generat in primul rind de depasirea costurilor, intirzieri de executie si existenta defectelor.

Aceste riscuri ar trebui transferate total la concesionar si antreprenor sub forma unei concesionari tip back-to-back

si contracte "la cheie" cu pret si conditii fixe

- Riscul de mediu: E vorba de poluare in general si poluarea apei in special. Se transfera la concesionar dar CJI

suporta contabilitatea politica

- Riscurile cu exploatarea, riscurile din eficienta tehnica, apa nefacturata, incasari debite: Se transfera la

concesionar dar CJI suporta contabilitatea politica

- Riscuri comerciale, de volum, de crestere a necesarului: Se transfera la concesionar

- Riscuri legate de pret si ajustare pret [tarifele fata de posibilitatile financiare abonati si constrangerile politice]: Se

impart functie de formula de majorare tarife si alte clauza de din contractul de concesiune. Riscul de modificare

regulatorie a tarifelor ar trebui dat la concesionar ceea ce este dificil deoarece inregistrarile reglementatorului sunt

nesemnificative

- Riscuri legate de rata de dobanda si FX: Debitul curent mai ales in moneda nationala, rata fixa, functie de natura

veniturilor. Se transfera la concesionar

- Riscuri legate de legislatie: Se transfera la concesionar sau se impart functie de tipul de compensare sau de ce

modificari sunt modificari unilaterale majore si deci compensabile de CJI. Nevoie de a obtine aprobare de la

creditorii existenti si de la furnizorii de fonduri

OPTIUNEA 3 - ANALIZA SWOT

PUNCTE FORTE: negocierea contractului de

concesiune ajuta la conven con convenirea de

specificatii detaliate referitoare la calitatea serviciilor,

planurilor de investitii, etc.; capacitati de management

optimizate si urgenta de a restructura

PUNCTE SLABE: proces decizional indelungat pentru

finalizarea concesiunii; proces de selectie de oferte

indelungat pentru finalizarea concesiunii;

OPORTUNITATI: posibilitate de a atrage firme

calificate pentru executie/exploatare utilitati publice;

posibilitate atragere fonduri private si optimizare
granturi UE; deservire de zone putin populate prea
mici pentru a atrage investitorii; posibilitate de a
adopta subventii speciale
RISCURI: proteste clienti si public; e nevoie de
aprobat creditorii existenti; legislatiile instabile; dificil
de negociat cu autoritatile locale

4.4 Procesul de selectie a ofertelor pentru contracte PSP

Daca CJI se decide sa implementeze o concesiune totala, selectia
concesionarului trebuie realizata conform cu
regulile de achizitie din Romania si UE pentru a asigura accesul la granturi UE si
fonduri BEI/BERD ce se descriu in
capitolul legislativ de mai jos. Este o procedura indelungata, de 18-24 luni dar este
doar o faza incipienta din cursul
acelui proces de anvergura care este administrarea noii utilitati publice, pe durata
derularii concesiunii, asa cum se
poate vedea mai jos. De remarcat ca intregul text al contractului de concesiune
negociat in prima faza initiala are
consecinte asupra intregii vieti a concesiunii. Deci o concesiune are nevoie de o
gestionare si o supraveghere
stricte si minutioase din partea statului.

TABEL 18 - FAZELE UNUI PROIECT PSP/PPP

preparare: licitatie licitatie executie

2exploatare

transfer/returnare

9-12 luni finantare

18-24 luni

contractare

18-24 luni

5 ani intretinere

rambursare

15-20 ani

catre stat

- definire conceptuala - buget - licitatii si - exproprii - exploatare - predare catre

- stabilire parteneri proiect contracte: - drepturi - calitate sectorul public

potentiali, promotori, - model contract servitute - stabilire - inspectii

creditori financiar concesionare domeniul tarife

- realizare capacitati - generare & contract public -

sector public venituri executie - plati regulamente

- Studii de optiuni, de studii - aprobari - control - training - concesionare

fezabilitate, de viabilitate stricte: - guv costuri -reorganizare noua

- Criterii finantare - analiza

risc

- repartizare

risc

- organizare

- promotori

- banci

- date limita -monitorizare

- inspectii

- rambusrari

- Cadrul

politic/legislativ/regulatori

u

- negocieri

conditii de

baza

- garantii

- semnaturi

- clauze

financiare

- conditii

precedente

- inspectii

- predare

catre sectorul

privat

- risc

executie

- garantii

- monitorizari

din partea

publicului

Atragerea ofertantilor

Un factor crucial de succes este sa se asigure o capacitate de a atrage firme ofertante competitive si a se crea un

climat concurential optim in procesul de selectie de oferte.

Promotorii/investitorii privati care de multe ori sunt asociati in consortii internationale/locale vor trebui sa

indeplineasca anumite criterii de eligibilitate care sa se refere la:

- Calificarile si experienta de natura tehnica si si de management

- Capacitatea financiara si capacitatea de colectare de capital si garantii bancare de buna executie

- Angajare pe piete si cunoasterea lor

Selectia de oferte trebuie sa fie conforma si cu criteriile de investitii ale ofertantilor cum ar fi:

- Anvergura minima, populatii de peste 250.000, sau concesionari multiple pentru un management optim

- Cerintele proiectului si capacitatea noului operator de a asigura factorul de value adding si a obtine profit

- Evaluarea atenta a riscurilor si a raspunderilor
- Asigurarea unei recuperari a investitiei pe masura riscurilor
- Claritatea procesului de selectie de oferte, criteriile de selectie, procesul decizional al statului

Concesionarile se incredinteaza de obicei ofertantului care satisface cele mai multe criterii cum ar fi:

- conformarea la planul de investitii
- mentinerea celor mai reduse tarife

- oferta cu cel mai mic cost pentru exploatarea instalatiilor incluzind cele transferate si cele proiectate/executate de catre concesionar pe durata concesiunii

- competente si capacitati tehnice

Contractul de concesiune

Acesta se va concepe incit sa inlesneasca reglementarea si monitorizarea concesiunii si va oferi statului o

suficienta flexibilitate ca el sa se adapteze noii utilitati fara a fi nevoit sa recurga la modificari unilaterale ce ar duce

la nevoia de a compensa pe concesionar. Concesiunii si bancile lor creditoare au tendinta sa formuleze

cerinte/specificatii la nivelul minim astfel incit orice imbunatatiri sa fie considerate exceptionale. Iata de ce este

important de a asigura un echilibru intre contractele cu specificatii stricte si capacitatea decizionala si imixtiunea

politicului. In practica capacitatea de negociere se transfera in mod natural de la stat catre concesionar in clipa

semnarii concesiunii, aceasta partial din cauza transferii progresive in cadrul accesului asimetric la informatii

privitoare la firma in favoarea noului operator.

Contractul de concesiune va avea clauze referitoare la:

- Calitatea serviciilor prestate, cerinte pentru rezultate, target de performanta, target de indicatori

- Standardele aplicabile pentru buna executie [tehnice, calitate, protectia muncii, mediu, etc]

- Sisteme de investitii de capital
- Tarife initiale si mecanisme de ajustare tarife
- Modificari unilaterale si clauze de compensare
- Proceduri de monitorizare si raportare, furnizare date care sa permita proceduri de benchmarking pentru performante si comparatii intre sectoare
- Standardele infrastructurilor dupa expirarea concesiunii
- Modul de repartitie riscuri, inclusiv clauze penalitati, inclusiv situatia de reziliere
- Arbitrare/stingere conflicte si litigii/prevederi pentru renegocieri

Reglementarea serviciilor de apa-canalizare

Cind se decid conditiile de baza pentru o concesiune in vederea a asigurarii unei selectii de oferte competitive

sau o negociere corecta, este esential de luat in cont armonizarea contractului cu regulamentele in vigoare.

Majoritatea companiilor ce opereaza concesiuni se afla sub incidenta reglementarilor nationale si internationale

cu privire la tehnice, calitate, mediu, forta munca. protectia muncii si fisc. Aceste legislatii se pot modifica din cind

in cind dar firmele accepta aceste situatii ca fiind ceva normal in cadrul climatului de afaceri din tara

respectiva. Totusi intr-un cadru economic apar si aspecte mai dificile cum ar fi mai ales mecanismele de ajustare a

tarifelor pe durata de concesiune. Aceasta se poate face prin adoptarea in contract a unei "clauze de majorare",

prin procesul de aprobare anuala a tarifelor de catre o autoritate de reglementare nationala de sau o combinatie a

celor doua metode. Daca exista o autoritate de reglementare aceasta semnifica un risc de reglementare care poate

fi acceptabil pentru concesionar si bancile lor doar in limita in care parametrii de reglementare sunt bine cunoscuti

si au fost deja aplicati in trecut. In tari precum Romania cu autoritati de reglementare noi si unde legislatiile variaza,

apar dificultati la negocierile concesionarilor initiale.

Transferarea infrastructurii, serviciilor si monitorizarii continue

Inainte de predare-receptie se fac inspectii la infrastructuri, atat la demararea concesionarii cit si la incheierea ei.

Aici, in sectorul apei, aceasta este problematica deoarece multe instalatii sunt de fapt conducte ingropate ce nu se

pot verifica. Prin urmare trebuie prevazute clauze speciale pentru situatiile cind se descopera ca activele erau de

fapt mult mai deteriorate decit se estimase initial. Concesionarul trebuie sa stie daca standardele de

inlocuire/intretinere au fost indeplinite in trecutul recent [2% pe an pentru active cu viata tehnologica de 50 ani],

astfel incit sa se evite surprizele de proportii. Deoarece statul are in final suprema raspundere pentru serviciul

public respectiv, controlul si supravegherea realizate de stat asupra derularii concesiunii sunt cruciale pentru

succesul unui contract de concesionare.

5. MODELAREA FINANCIARA

5.1 Introducere

Decizia de a adopta cea mai buna optiune se ia si pe baza unei modelari financiare ce priveste activitatile viitoare

pronozate prin intermediul situatiilor financiare esentiale, adica situatia de venituri, situatia de cashflow si bilantul.

Modelarea financiara se realizeaza pentru a compara diversele optiuni prin care sectorul privat poate participa si

are la baza anumite cerinte pentru datele de input [ipoteze] si, in conescinta, ea trebuie actualizata in mod regulat

si in timp util.

Rezultatele obtinute din diversele optiuni au doar rol orientativ si nu se pot considera definitive. Se

considera ca RAJAC va actualiza ulterior modelarea pentru ca prezentul studiu sa ramina valabil si in viitor.

5.2 Ipoteze

Consultantul a luat in discutie patru "scenarii", asa cum se descrie in analiza optiunilor PSP. Tinind cont de

procesul de aderare a Romaniei la UE, asistenta considerabila ce va fi furnizata pentru indeplinirea obligatiilor sale

de mediu si tinind cont ca toate actiunile autoritatii locale de reorganizare a serviciilor vor fi transparente si

conforme cu regulile UE, am incorporat in toate investitiile pe care Regia le are planificate o componenta de grant

de 25%. Acest quantum de grant a fost luat cel minim dar poate fi si real daca se analizeaza nevoile Romaniei in

acest sector [concretizate in negocierile de la capitolul 22 - Mediu] precum si potentialele alocatii de la UE.

Cele patru cazuri analizate sunt dupa cum urmeaza:

Primul "scenariu" - Optiunea 1: Se presupune o situatie de status quo adica se continua cu situatia prezenta, in

ceea ce priveste exploatarea, finantarea si investitiile [cazul 1]. Curent e vorba de o Regie Autonoma condu

condusa de un Comitet director cu 9 membri executivi prezidat de dl. I. Toma [director general] care este

subordonat Consiliului de administratie cu 9 membri neexecutivi. Conform noii legislatii se va semna un contract

de concesionare intre RAJAC si autoritatea locala, dupa care sistemul va functiona pe baza mecanismului

concesionarii. Investitiile se vor finanta din cashflow propriu [75%] si grant [25%]

Al doilea "scenariu" - Optiunea 2: E vorba de o combinatie intre operarea publica si o participare privata de tip

ROT]. Optiunea este generata de nevoia de a reabilita conductele Timisesti si dificultatea de de a gasi fonduri

pentru o asemenea infrastruktura. Deci e vorba de situatia de status quo [as is] plus un contract ROT [reabilitareexploatare-

transfer] care va acoperi conductele Timisesti. Aceasta va presupune existenta unui contract de

concesionare intre Regie si autoritatea locala, precum si un contract ROT intre autoritatea locala si un operator

privat. Investitiile vor primi fonduri dupa cum urmeaza: contract ROT conducte Timisesti grant 25%; 15% fonduri

proprii; 20% capital privat; 40% credit comercial adus de investitorul privat

Al treilea "scenariu" - Optiunea 3: Concesionarea totala presupune ca investitiile si finantarile se vor realiza in

comun de catre concesionar si de autoritatea locala. Concesionarul va plati din profitul din exploatare o taxa de

concesiune catre autoritatea locala. Pentru servicii nu se va plati taxa de performanta de management. Se va

include un indice spe specific de recuperare a investitiei cu fonduri de la concesionar [se va decide ulterior un

quantum]. Concesionarul va putea aduce capital in Regie sau de tip preferred equity sau de tip amortizing junior

debt [cu clauze de amortizare si grafic de rambursare]. Finantarea investitiilor: 25% grant; 15% cashflow

operational; 40% credit termen lung; 20% capital privat.

Al patrulea "scenariu" - Optiunea 4: Va fi vorba de concesionarea totala de mai sus dar adoptind in plus

"regionalizarea", adica o crestere semnificativa a programului de investitii. Nivelul minim de "regionalizare" va

include orasul Pascani si alte orase/comune din judetul Iasi sau imediata vecinatate cum ar fi orasul Roman.

Schema de finantare similara cu cea de la Optiunea 3. Estimările facute de Regie pentru zona deservita, necesarul

de investitii si costuri de exploatare se vor stabili in detaliu ulterior dar corespund altor ipoteze utilizate la

conceperea unor planuri de investitii in regiune.

Necesarul de investitii de care s-a tinut cont in modelare a combinat datele de la Jacobs Gibb din Planurile

indicative de investitii pentru infrastructurile de apa-canal [februarie 2003 si februarie 2005], cu ultimele date

furnizate de Regie [referitor la chestiunea regionalizarii si proiectul ROT Timisesti.

Deci, in sinteza situatiile discutate sunt:

Optiunea 1-optiune sector public-scenariul "As is" [status quo]

Optiunea 2-optiune sector public + investitie ROT Timisesti

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala

Optiunea 3-optiune sector privat-concesionare totala+"regionalizare" limitata

Optiunile studiate acopera toate problemele importante pe care autoritatile locale le vor intimpina in cursul

procesului de atingere a obiectivelor. Cea mai importanta problema este cea legata de finantarea investitiilor si

exploatarei, problema ce se leaga la rindul ei de posibilitatile financiare ale populatiei de a cumpara serviciile.

Toate optiunile PSP [opt. 2, 3 si 4] au rol de instrumente intr-un sistem ce se numeste buying time mechanism si

care poate reduce povara necesarului de investitii in primii ani platindu-se un pret mai mare pe termen lung. Dar

chiar asa, este nevoie de interventia unui grant important pentru a se atinge obiectivele intr-un mod care sa

corespunda posibilitatilor financiare ale clientilor. Pentru fiecare investitie s-a creat un worksheet separat care

evidentiaza sursa de finantare.

Scenariile macroeconomice

Exista trei "scenarii" macroeconomice care se pot aplica: situatia "pesimista", situatia "de baza" si situatia

"optimist". Desi toate aceste "macroscenarii" se pot utiliza la prognozare, situatia "de baza" este considerat cea

mai apropiata de realitate si apropiata de ultimele evolutii economice. Aceasta situatie este deci cea mai credibila.

Metoda de prognozare si valuta

Prognozarea se face in ROL nominal, pe baza ipotezelor macroeconomice de mai sus ["scenarii"]. Modelarea

genereaza doua seturi de date: unul in Euro nominali si al doilea in ROL nominali.

5.3 Directii principale

Programul de investitii [graficul Capex]

Programul de investitii al Regiei cuprinde:

I. MUDP Municipalities Utilities Development Program: A fost deja executat. Fondurile au provenit din credit BERD

sub acoperirea programului de creditare MUDP lansat de BERD in 1995/1996. Valoare: USD 17,477 Mn.

II. Proiectele MELF/ISPA: Program lansat in al patrulea trimestru 2003. Valoare: EUR 47.138.121. Cofinantare

BERD cu UE-ISPA. Subcomponente:

-- Statia Epurare Iasi - Valoare EUR 30.155.500 [finantare totala UE-ISPA]

-- Statia Apa Chirita - Valoare totala EUR 9.877.360 [finantare totala UE-ISPA]

- Modernizare Trei Statii Pompare - Valoare totala 4.105.261 [finantare totala UE-
ISPA]

- Asistenta tehnica program ISPA - Valoare EUR 3.000.000 [finantare totala UE-
ISPA]. In situatiile de prognozare

financiara aceasta componenta se inregistreaza in anul executiei sale si nu se
capitalizeaza conform cu cerintele

standardelor romanesti de contabilitate

III. Conductele Timisesti: Din punct de vedere a mediului este urgent de reabilitat
conductele Timisesti. S-a luat in

calcul un total de EUR 75.000.000 defalcat pe 5 ani din 2007 si pina in 2011
inclusiv

IV. Investitii retea apa: Retelele de apa au nevoie de inlocuiri extensive. Citeva
sute de kilometri de conducte

trebuie inlocuite in 5 ani din 2007 pina in 2011 la un cost de EUR 7.020.000 anual.
Pentru modelare programul de

modernizare se presupune ca va demara in 2007, anul in care Romania va adera la UE. Ulterior se

preconizeaza cheltuirea unei sume de EUR 18.000.000 pe perioada 2012-2020, si EUR 1.200.000 pentru 2021.

V. Investitii retea canalizari: Ca si retelele de apa ce de canalizare au nevoie de reabilitare. Se preconizeaza

lucrari extensive de reabilitare pe 15 ani la cost total de EUR 70.408.000, cu demarare in 2007

Pe langa aceste investitii se in ipoteze faptul ca Regia va investi anual si in activele existente. Aceste investitii vor

avea echivalentul ratei de amortizare a activelor curente [cca 2,5% din totalul activelor curente]. Se estimeaza ca

reinvestitiile minime in activele curente vor solicita cel putin EUR 700.000 pe an.

Sursele de fonduri

Pentru fiecare investitie exista un worksheet separat ce indica sursele de fonduri dupa cum urmeaza:

1. MUDP: finantare prin credit BERD-MUDP; exprimat in USD
2. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare Epurare - finantare prin grant UE-ISPA
3. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare statia apa Chirita; finantare prin credit BERD, exprimat in Euro
4. MELF/ISPA: subproiect-Modernizare trei statii pompare; finantare prin credit BERD, exprimat in Euro

5. Conducta Timisesti - finantare din cashflow operational al Regiei in proportie de 75% - restul de 25% din grant

ISPA

6. Proiecte pentru retea apa: finantarea se va stabili in procente pentru fiecare optiune PSP

7. Proiecte pentru canalizari: finantarea se va stabili in procente pentru fiecare optiune PSP

Pentru primele patru proiecte sursele de finantare sunt stabilite. Pentru investitiile de modernizari la retele apacanalizare

citeva surse de fonduri ar fi:

- Cashflow-urile operationale

- Bugetul municipal/bugetul local prin granturi - Din discutii a rezultat ca CJI si CLI cauta solutii care sa nu prespuna

contributii din partea lor [nici alocare din buget. nici garantii]

- Debit banci comerciale: RAJAC are o capacitate de a imprumuta bani din aceste surse [epuizata prin cele doua

creditari majore]. In modelare aceste credit se poate inlocui cu un credit de la BERD daca este fezabil. In plus este

posibil de luat in cont un credit de tip bank-syndicated

- Din capital: tinind cont de definitiile "scenariilor" PSP, aceasta sursa de capital se poate lua in cont numai in

ipotezele PSP 3 si 4. Aceasta finantare se poate face prin preferred equity, junior debt sau combinatii ale contului

investitorului astfel incit sa se poata asigura recuperarea investitiei conform legislatiei romanesti. Un investitor care

furnizeaza fonduri din capitalul sau are nevoie de o rata de recuperare de 15% cu perioada de concesiune de

minimum 20 ani.

Surse speciale de fonduri

Impozitul pe profit sau quantum de profit varsat catre autoritatea locala prin mecanism de rambursare: Conform cu

acordurile MUDP si MELF autoritatea locala va rambursa catre Regie impozitul pe profit platit precum si quantumul

din profit platit catre autoritatea locala. Este un mecanism de rambursare ce asigura fonduri suplimentare Regiei

sub forma de granturi. Sistemul va fi in vigoare cel putin pina cind rambursarile creditelor MUDP si MELF furnizate

de BERD inceteaza.

Rambursarea taxei de concesiune varsata de Regie autoritatii locale: Este doar optional. In fiecare situatie

studiata se ia in ipoteza existenta unui contract de concesiune semnat de Regie si autoritatea locala. Acest

contract prevede un mecanism [grafic] de plata a unor taxe de concesiune intre Regie si autoritatea locala. Exista

posibilitatea de a rambursa taxa de concesiune sub forma de subventie pentru investitii [grant] de catre

autoritatea locala. Optiunea ramine a fi discutata. Taxa de concesiune are si rol de tax shield, in locul sumei

imputate pentru amortizarea activelor de patrimoniu public, ceea ce nu este permis.

Alte sisteme speciale:

Subvențiile de echilibrare: În caz de criză de lichidități, autoritatea locală va plăti către Regie o așa-numită

subvenție de echilibrare [luată în calcul ca o sursă de grant]. Dar este vorba doar de o sursă de fonduri

exceptională.

Tarifele

Tarifele se vor stabili în vederea compensării componentelor de mai jos:

- Costurile de exploatare [minus amortismentul]
- Cheltuieli de capital din veniturile curente
- Serviciul datorie [incluzând pierderile la schimb: principale, pe dobândă și potențiale]
- Plățile pe capital investit [către investitorul privat]
- Reduceri venituri cauzate de reducerea consumului

Zona de acoperire a tarifelor se poate extinde și la:

- Taxa de concesiune
- Amortisment

Majorările de tarif se vor face cu anumite condiții:

- Tarifele se vor majora în termeni reali la data și corespunzător procentelor definite în acordurile MELF/MUDP

-Tarifele se vor majora cel putin cu indicele de inflatie dat de modificarea CPI

Tinind cont de toate aceste criterii si conditii s-a luat in ipoteza un mecanism combinat de tarificare.

Strategiile de amortizare

Numai activele aflate in posesia sectorului privat se pot amortiza pe durata vietii lor tehnologice. Activele din

patrimoniul public nu se amortizeaza pe durata vietii lor tehnologice din cauza legislatiei in vigoare care

impiedica companiile si regiile sa revendice costuri.

Date operationale de input

Pentru fiecare modelare de optiune PSP se introduc date de input/criterii cum ar fi:

- perioada de rotatie a stocurilor
- perioada de colectare A/R
- perioada de plata A/P
- procente apa nefacturata
- no. angajati in sectoarele apa, canalizare si cheltuieli generale
- procent reducere costuri materiale
- procent reducere costuri intretinere
- procent reducere costuri transporturi

- consum energetic pe mcub apa pompata [kwh/mcub]
- consum energetic pe mcub apa uzata [kwh/mcub]
- reducere procentuala a altor costuri energetice/ consumuri pentru cheltuieli generale

Proгноze cerinte apa:

Se stabilesc pe baza urmatoarelor date:

- Proгноza consum unitar apa-canalizare la abonati casnici/agenti economici
- Proгноza evolutie demografica/economica [industriala]

Proгноzele financiare

Elemente luate in modelare:

- Grafice de finantare si investitii
- Necesari apa
- Tarife

- Rezultate operationale
- Situatii venituri
- Bilantul
- Situatie cashflow
- Analiza proportiilor
- Fluxuri financiare intre Regie si autoritatea locala
- Analiza tarifelor vs. posibilitati financiare [factorul affordability]

Economii la exploatare

Consultantii au considerat ca vor apare economii in urmatoarele sectoare de capital activ:

TABEL 19 - INDICATORI ECONOMII EXPLOATARE

Efectul acestor schimbari progresive reflecta ameliorarile din managementul capitalului activ precum si tendinta de

a mentine un cashflow cit mai constant. In tabelele urmatoare se arata cele patru sectoare in care consultantii au

estimat diferente de economii intre optiuni:

TABELUL 20 - PROCENT APA NEFACTURATA

TABELUL 21 - NO. ANGAJATI SECTORUL APA

TABELUL 22 - NO. ANGAJATI SECTORUL CANALIZARE

TABELUL 23 - NO. ANGAJATI ACTIVITATI GENERAL-ADMINISTRATIVE

In plus optiunile 3 si 4 presupun o reducere a costurilor de intretinere cu apa si canalizarea precum si a restului

costurilor de 0,5% pe an, in timp ce in cadrul optiunii cu sector public nu apar asemenea modificari. Indicatorii arata

ca in sectorul public nu apar modificari deoarece factorii de stimulare a reducerii acestor elemente sunt slabi.

Nivelul de modificari pentru un concesionar privat [cum se vede in optiunea 3] se instituie pe baza asteptarilor

concesionarului. La optiunea 4, cu concesionar, marimea fortei de munca necesara pentru programul de

"regionalizare" nu solicita vreo modificare de personal.

La Iasi procentul de apa nefacturata atinge 55% si referitor la acest aspect se vede ca este foarte important de

ameliorat situatia. Consultantii considera ca acest procent nu se poate tolera pe termen mediu si lung si, indiferent

de optiunea PSP, pierderile trebuie reduse.

5.4 Rezultate

Asa cum s-a explicat in cadrul ipotezelor, modelarea financiara limiteaza majorarile de tarife la cele ce au fost deja

stipulate in vechile acorduri [cum sunt MELF si MUDP]. In plus consultantii au presupus ca tarifele se vor majora la

nivelul programului de investitii propus.

Studii anterioare de acest tip au luat intii in ipoteza un program de investitii si apoi au calculat un tarif ce trebuia sa

se conformeze conditiei "tarife vs. posibilitati financiare" [factorul affordability]. Acest studiu este insa diferit in

sensul ca din moment ce tarifele sunt definite la cote la care sa asigure fonduri de investitii, problema centrala este

cit de mult trebuie tarifele majorate functie de: programul de investitii; marimea costurilor exploatare; cerintele de

apa; si veniturile incasate. Oferind situatii financiare de prognoza modelarea indica bilantul de lichiditati la finele

fiecarui an dar si pune in evidenta orice tendinta nefavorabila a profitului, a eficientei actievlor, a lichiditatilor si a

quantumului de datorie externa raportat la capital.

Modelarea arata urmatoarele caracteristici operationale pentru fiecare din cele patru optiuni:

TABELUL 24 - OPTIUNEA 1 - SECTOR PUBLIC [AS IS]

INDICI IN TABELELE 24...27:

profitability ratios = indici profit

operating profit margin = marja operationala profit

net profit margin = marja neta profit

return total assets = recuperare pe active totale

leverage = raport creante capital

long term debt total assets = datorii termen lung/active totale

total debt total assets = datorii totala/active totale

coverage = acoperire

times interest earned =

debt service cov ratio opening cash balance MELF = indice acoperire servicii
datorii fara opening cash balance

pentru MELF

debt service cov ratio opening cash balance MUDP=indice acoperire servicii
datorii cu opening cash balance

pentru MUDP

target debt level =

target operating ratio =

minimum operating ratio =

actual debt level = datorii curente

trade receivable at year end = creante sfirsit an

operating revenues = venituri din exploatare

actual operating ratio =

annual collected cash = numerar incasat anual

operating expenses = costuri exploatare

compliance on financial covenants = conformare la acordurile financiare

TABELUL 25 - OPTIUNEA 2- SECTOR PUBLIC AS IS PLUS INVESTITIE "ROT"
CONDUCTE TIMISESTI

TABELUL 26 - OPTIUNEA 3 - CONCESIONARE TOTALA [40-40-20] PE ZONA
CURENTA DE DESERVIRE

TABELUL 27 - OPTIUNEA 3 - CONCESIONARE TOTALA PLUS "REGIONALIZARE" [CU
EXTINDERE MINIMA

ZONA DE DESERVIRE]

Consideratii legate de aspectul "tarife vs. posibilitati financiare" - factorul <<affordability>>

Cum s-a aratat modelarea s-a realizat permitindu-se intreaga gama de cerinte de investitii si structura de costuri de

exploatare corespunzatoare. Tarifele se vor majora pentru a se mentine viabilitatea operationala si in special pentru

nevoia concesionarului privat de a-si asigura un factor de recuperare de capital de 15%. In acest caz este vorba de

tarifele de mai jos:

TABELUL 28 - TARIFE [EURO/METRUL CUB APA + APA UZATA]

Urmatorul tabel arata cum factorul affordability se modifica in fiecare din optiuni.

TABELUL 29 - "tarife vs. posibilitati financiare" - factorul affordability - [% DIN VENITURILE ALOCATE]

Dupa cum se vede acest factor este problematic deoarece valorile acceptabile pentru acest factor sunt de 3 pina la

3,2% din venitul disponibil. Se vede insa ca aceasta valoare este depasita in toate optiunile. In toate situatiile

abonatii vor fi deci obligati sa plateasca tarife mai mari pina cel putin in 2016 [luind in calcul un quantum de grant de

25%].

Modelarea ne ajuta sa stabilim si de ce quantum de grant avem nevoie pentru a satisface criteriul legat de factorul

"tarife vs. posibilitati financiare" - factorul affordability.

Avem urmatoarele rezultate [cu factor affordability sub 3,2%]:

TABELUL 30 - CUANTUM DE INTERVENTIE CU GRANT

6 Analiza institutionala a RAJAC IASI

In cadrul acestei analize institutionale, termenii si abrevierile isi pastreaza acelasi inteles ca in Anexa A - Cadrul

legal

6.1 Istoric

RAJAC Iasi a fost infiintata prin decizia Prefecturii judetului Iasi nr. 92 din 04/02/1991, in conformitate cu Legea

15/1990¹ privind reorganizarea intreprinderilor de stat in companii si regii autonome. RAJAC Iasi a fost reorganizata

conform Ordonantei Guvernului nr. 69/1994 privind restructurarea regiilor autonome de interes local² (aprobata prin

Legea 135/1994³). In 1995, prin Hotarirea nr. 11 din 13/02/1995, RAJAC trece in subordinea Consiliului Judetean

Iasi. RAJAC Iasi are un Consiliu de Administratie alcatuit din 9 membri numiti de Consiliul Judetean Iasi .

RAJAC Iasi este inregistrata la Registrul Comertului cu nr. J 22/1/28.02.1991 prin Tribunalul Iasi, iar codul sau unic

de inregistrare este 1959768 conform Certificatului de inregistrare eliberat de Registrul Comertului prin decizia

Tribunalului Iasi la 30/06/2003 ("Certificatul de inregistrare ").

Reprezentantii RAJAC ne-au pus la dispozitie Regulamentul de organizare si functionare ("Regulamentul RAJAC"

sau ROF) in forma aprobata de Consiliul de Administratie al RAJAC si de asemenea un numar de documente

oficiale eliberate de Agentia nationala “Registrul comertului” referitoare la amendamentele of ROF. Totusi, nu ni s-a

dat o versiune finala a ROF sau o lista completa a modificarilor suferite de acesta.

1 Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 98 din 08/08/1990.

2 Republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 20 din 31/10/1995.

3 Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 366 din 30/12/1994.

Documents si Date

Prezenta analiza institutionala s-a realizat pe baza urmatoarelor:

- documente furnizate de reprezentantul RAJAC, Dl. Mihai Dorus, mentionate / citate in aceasta

analiza ;

- discutii with reprezentantii RAJAC la intilnirea din data de 03/03/2005 care a avut loc la Iasi: Dl.

Mihai Dorus, seful Serv. Tehnic si Dl. Enia, seful Serv. Juridic ;

- telefoane si email-uri cu reprezentantii RAJAC;
- documente publice puse la dispozitie pe urmatoarele situri web: RAJAC Iasi (www.rajaciasi.ro),

Consiliul Judetean Iasi (www.icc.ro), si NARCS (www.anrsc.ro).

6.2 Obiectul de activitate

Certificatul de inregistrare mentioneaza ca principala activitate a RAJAC Iasi este "colectarea, tratarea si

furnizarea apei " in conformitate cu Regulile CANE 4. (CANE code Nr. 4100).

Certificatul de inregistrare se refera la :

- captarea si transportul apei;
- tratarea si afurnizarea apei;
- colectarea, transportarea si tratarea apei uzate si apei meteorice.

Certificatul de inregistrare se refera de asemenea la alte activitati care pot fi efectuate de RAJAC.

4 Regulile CANE (Clasificarea activitatilor din Economia Nationala) au fost adoptate prin Hotarirea de

Guvern nr. 656 din 6 Octombrie 1997, publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr.301 din 5 Noiembrie 1997

si modificata ulterior.

6.3 Regulamente

Prin Hotarirea nr. 179 din 13/11/2003 a Consiliului Judetean Iasi, s-a elaborat un Regulament privind

furnizarea serviciilor de apa si canalizare in jud. Iasi ("Regulamentul de furnizare"). In aceasta decizie se

mentioneaza ca Regulamentul de furnizare a fost redactat in conformitate cu Legea 326/2001,

Ordonanta de Guvern nr.32/2002, Legea 114/1996, Hotarirea de Guvern nr. 1275/2000, si Ordonanta de

Guvern nr.85/2001.

Regulamentul de furnizare se refera la urmatoarele aspecte relevante:

- serviciile de apa si canalizare, administrate de RAJAC Iasi prin intermediul unui sistem de management direct (art. 9);
- exploatarea retelelor publice de apa si canalizare ;
- drepturile si obligatiile utilizatorilor pentru operator ;
- furnizarea serviciilor de apa si canalizare si contractul de conectare;
- preturi si tarife .

Regulamentul Intern al RAJAC Iasi a fost aprobat de Consiliul de Administratie. Regulamentul Intern se

ocupa de probleme de munca, cum ar fi:

- prevederi legate de incheierea, modificarea, suspendarea si rezilierea unui contract de munca ale angajatorului si angajatilor;
- aplicarea principiului de ne-discriminare;
- programul privind salariile ;

- protectia muncii ;
- procedura de rezolvare a sesizarilor angajatilor;
- abateri disciplinare.

Regulamentul Intern a fost redactat conform prevederilor din Codul Muncii (Legea 53/2003) si din

Contractul National Colectiv de Munca. Am fost informati despre existenta unui contract colectiv de munca

la nivelul RAJAC , darn u ne-a fost pus la dispozitie.

6.4 Licente si autorizatii

RAJAC Iasi, in calitatea sa de operator de apa - canal, a fost autorizat de NARCS prin Ordinul 66/2003 si

detine Licenta Clasa Intii pentru servicii publice de apa si canalizare in bazinul hidrografic Siret-Prut.

Conform Regulamentului de acordarea licentei (art. 20), Licenta Clasa Intii se atribuie operatorilor care

acopera zone cu o populatie de peste 300.000 locuitori.

Conform anexei la Ordinul 66/2003, licenta s-a acordat pe o perioada de 12 luni de la data eliberarii

(01/08/2003). Conform informatiilor public aflate pe web site-ul NARCS, licenta este valabila pina la

31/07/2005. Intrucit nu avem alte informatii, presupunem ca valabilitatea licentei a fost prelungita. RAJAC

Iasi detine un certificat ISO 9001:2000 pentru calitatea serviciilor de apa si canal, certificat eliberat de

Societatea Romana pentru Calitate, afiliata la Reteaua Internationala a Calitatii, la data de 11/04/2003 si

cu valabilitate pînă la 11/04/2006. Această certificare reprezintă totodată și o condiție din Anexa la Ordinul

66/2003, condiție îndeplinită de RAJAC.

6.5 Zona de operare

Certificatul de înregistrare (art. 6) menționează că activitatea RAJAC se desfășoară în municipiul Iași, în

orășele Harlau și Târgu-Frumos și în comunele Podu Iloaiei, Raducăneni, Tîbanești, Vlădeni, Belcești,

precum și în localitatea (din jud. Neamț) prin care trec conductele de alimentare de la Timișești.

Conform anexei la Ordinul 66/2003, RAJAC este autorizat să-și desfășoare activitatea în bazinul

hidrografic Prut-Siret pentru: municipiul Iași, orășele Târgu-Frumos și Podu-Iloaiei, și satele Belcești,

Vlădeni, Raducăneni, Tîbanești și Harlau.

Reprezentanții RAJAC ne-au pus la dispoziție 7 (șapte) contracte de concesiune încheiate între RAJAC și

reprezentanții primăriilor din i) Aroneanu (22/08/2003); (ii) Târgu-Frumos (03/11/2003); (iii) Gorban

(06/11/2003); (iv) Focuri (23/03/2004); (v) Ceplenita (01/10/2003); (vi) Raducaneni (04/09/2003); (vii)

Barnova (13/10/2003).

Procese-verbale ale reprezentantilor RAJAC (DI.Enia, seful Serv. Juridic al RAJAC) descriu o situatie

diferita privind zona de operare a RAJAC:

- Primaria din Pascani si-a creat un sistem independent de apa si canalizare;
- nu s-a incheiat un contract de concesiune intre reprezentantii Primariei Harlau si RAJAC Iasi,

intrucit nu s-a cazut de acord in privinta preturilor si tarifelor; cu toate acestea, RAJAC asigura servicii de

apa si canalizare in Harlau si, lunar, emite facturi pentru serviciile prestate ;

- nu sunt suficiente informatii privind statutul comunei Podu Iloaiei.

Am constatat ca nu exista detalii despre Primariile mentionate in Ordinul 66/2003 si in special nu

exista detalii specifice despre situatia serviciilor de apa si canalizare din Iasi.

Pe baza discutiilor care au avut loc la 03/03/2005 cu reprezentantii RAJAC, la Iasi:

- se pare ca unele contracte de concesiune mentionate mai sus nu indeplinesc criteriile

reprezentantilor NARCS; nu avem detalii despre aceasta problema si nici nu ni s-au pus la dispozitie

documente;

- Reprezentantii NARCS au cerut RAJAC sa faca o asociatie impreuna cu Primariile/

municipalitatile ca sa poata furniza serviciile de apa si canalizare; nu exista detalii in aceasta privinta. Pe

de alta parte, Reprezentantii NARCS au confirmat existenta unei propuneri privind crearea unei

asociatii a municipalitatilor care opereaza la nivel regional, dar a afirmat ca initiatorii acestei asocieri sunt

reprezentantii RAJAC.

6.6 Criterii de performanta

Sunt mai multe documente care contin standardele de performanta ce trebuie indeplinite de RAJAC.

Regulamentul de furnizare (art. 74) si anexa 1 specifica:

- asigurarea constanta a calitatii si cantitatii;
- adaptarea continua la nevoile consumatorilor;
- eliminarea oricarei discriminari privind accesul la serviciile de apa si canal;
- respectarea regulilor si regulamentelor specifice privind administrarea apei si protectia mediului.

Am remarcat ca standardele de performanta prevazute de Regulamentul de furnizare sunt identice cu

prevederile legale din Regulamentul Cadru.

Intre Consiliul Judetean Iasi, reprezentat de un membru in conducerea RAJAC Iasi, si Dl. Ion Toma, in

calitate de director general manager, s-a incheiat un contract de management pentru anul 2005

("Contractul de management"). Contract de management este redactat conform prevederilor Ordonantei

de urgenta 79/20015, ca anexa la contractul de munca incheiat intre RAJAC Iasi si Dl. Toma.

5 Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 297 of 07/06/2001.

Contractul de management contine prevederi privind drepturile si obligatiile directorului general, si in

special un set de criterii de performanta care trebuie indeplinite de catre directorul general :

- obligatii legate de exploatarea serviciilor de apa si canal: continuitate, adaptabilitate la cererile

consumatorilor, acces fara discriminare si respectarea regulamentelor specifice de sector;

- sa administreze patrimoniul public care tine de serviciile publice cu toata raspunderea;
- sa respecte prevederile acordurilor de imprumut incheiate intre RAJAC Iasi si BERD.

Contractul de management va fi reziliat:

- la terminarea contractului de munca incheiat intre RAJAC si directorul general ;
- daca directorul general este demis;
- cu acordul partilor ;
- daca intervine decesul directorului general.

6.7 Finantarea internationala

In Romania, serviciile de apa si canal au beneficiat de programe masive de investitii incepind cu 1996:

finantare prin credite nerambursabile de la UE (Phare, ISPA) si Programul de Dezvoltare a Utilitatilor

Municipale (MUDP).

Art. 8 din Memorandumul ISPA prevede ca: Comisia Europeana isi asuma dreptul de a revedea sumele

grantului ISPA stabilite in Art. 3, daca, in termen de 5 ani de la terminarea lucrarilor, conditiile de

exploatare (e. g. traffic, venituri din tarife ...) se dovedesc a fi substantial diferite fata de evaluarile initiale

menite sa stabileasca suma granului; si/sau daca au intervenit modificari substantiale, care:

(...)

b) Rezulta din modificarea tipului de proprietate asupra oricaror parti din infrastructura finantata, sau din

rezilierea sau modificarea reala a aranjamentelor de functionare.

Tara beneficiara va notifica Comisia Europeana despre orice modificare operata, dar mai intii va cere

acordul Comisiei Europene pentru a face aceste modificari .

CJ Iasi si RAJAC au fost incluse in programul MUDP I, program destinat reabilitarii retelelor de apa in 10

orase mari din Romania. Ca sa asigure cofinantarea acestui proiect, BERD a dezvoltat programul

“Municipal Environmental Loan Facility” (MELF).

Documentele legale pentru implementarea acestor programe contin prevederi legate de

modificarea statutului de proprietate al RAJAC, prevederi care se regasesc si in Hotarirea de Guvern

360/19986. Acordul de imprumut incheiat intre RAJAC Iasi si BERD (Decembrie 2001) mentioneaza

urmatoarele conditionalitati (sectiunea 5.16 - Capital social si Garantii reale)

Daca Imprumutatul se transforma din regie autonoma in companie privata conform legii in vigoare,

Imprumutatul trebuie sa parcurga toti pasii necesari pentru a coopera cu banca. Imprumutatul trebuie sa

face urmatoarele:

(a) Sa detina o garantie reala valabila, opozabila tertilor, in favoarea bancii pentru toate

actiunile, partile sociale si alte titluri de participare pe partea creditata pentru perioada care a mai ramas

din Contractul de imprumut, cu conditia ca, daca

6 Hotarirea de Guvern nr. 360/1998 stipuleaza in Art. 1) ca "Regiile autonome de interes local care

beneficiaza de imprumuturi externe angajate de statul roman de la organizatii financiare internationale,

pentru investitii internationale (...) isi pot pastra actualul statut pe toata durata de activitate sau, daca e

cazul, doar pentru activitatea/ activitatile finantate din imprumuturi externe ", si Art. 3) prevede ca "Regiile

autonome care isi pastreaza statutul, dupa reorganizare vor deveni companii in 3 luni de la aprobarea

legilor privind regulatiunile on patrimoniului public, sistemul de concesiunari si finantele publice locale si

dupa aprobarea, de catre organele financiare, a schimbarii statutului legal".

Transformarea din Regie in companie privata este o componenta a procesului de privatizare a

Imprumutatului, iar acesta considera ca garantia in favoarea Bancii ii va afecta negativ procesul; de

privatizare, atunci Imprumutatul si banca sa negocieze valoarea garantiei care urmeaza a fi creata

conform subclauzei (1);

(b) Va crea o garantie reala valabila, opozabila tertilor, in favoarea bancii pentru datoriile

restante ale Organizatii i Creditate

(c) Se va asigura ca Banca va transforma, dupa dorinta sa, orice suma detinuta care trebuie

platita in cadrul Contractului de imprumut in actiuni, parti sociale sau alte drepturi ale Imprumutatului, si

care trebuie emiser in numele Bancii."

De aceea, reorganizarea regiilor autonome de interes local care au beneficiat de that benefited from

credite externe se poate face numai daca institutiile finantatoare interne sunt de accord, si orice scenario

privind participarea sectorului privat va tine seama de aceste prevederi .

In aceste cazuri, decizia autoritatilor locale privind reorganizarea regiilor autonome locale si

transformarea lor in societati comerciale depinde de aprobarea IFI; autoritatile locale au puteri limitate in

acest domeniu foarte important.

Presedintele Consiliului Judetean Iasi, Dl. Flaiser, a initiat in Martie 2004 procedurile necesare pentru

privatizarea RAJAC Iasi si pentru transformarea sa in societate comerciala, conform Legii Administratiei

Publice Locale si Ordonantei de Guvern nr.30/1997 privind reorganizarea regiei autonome. Drept care,

Presedintele Consiliului Judetean a trimis scrisori de intentie la BERD si la Ministerul Finantelor Publice.

Nu dispunem de alte detalii privind stadiul in care se afla procedura de privatizare, cu exceptia

informatiilor publice mentionate mai sus.

A Anexa A. Cadrul legal

A.1 Introducere

Studiul privind participarea sectorului privat ("PSP") este o componenta a Studiului privind optiunile PSP

pentru Iasi. PSP si PPP au acelasi inteles. Termenul "PPP" este mai utilizat in legislatia romana, si de

aceea in acest capitol al raportului va fi folosit in consecinta..

A.2 Consideratii initiale privind analiza problemelor juridice

Este evident ca obiectivul acestui proiect este sa exploreze diferite tipuri de PSP din sectorul apa si apa

uzata, in lumina cadrului legal si institutional din Romania si, in special, din judetul Iasi, pentru a:

-

imbunatati nivelul serviciilor de apa si canal

- creste eficienta
- optimizeaza investitiile capitale; si, mai general
-

asigura sustinerea pe termen lung a sectorului, tinind cont de

posibilitatile si suportabilitatea utilizatorului final (consumatorul).

Dat fiind obiectivele de mai sus (care includ atat obiective de management, cit si de investitii) si

referintele specifice din ToR (Sectiunea 3.1.3), consultantul a inteles ca clientul sau are in vedere o gama

largă de optiuni PSP, care vor fi dezvoltate corespunzator pe durata misiunii. De asemenea, consultantul

a inteles, din ToR si din documentele care le-au fost trimise inainte de Raportul Initial (vezi mai jos), ca

serviciile de apa si canal din jud. Iasi sunt asigurate de Regia Autonoma. De asemenea, in acest stadiu

ramine deschisa decizia daca acest aranjament va fi combinat (daca se poate) sau inlocuit cu o optiune

PSP recomandata (daca exista).

ToR nu contine informatii suplimentare privind statutul actual si functionarea acestor Regii si, la modul

general, privind cadrul legal si institutional al apei si apei uzate din jud. Iasi. Acestea sunt problemele

care au fost investigate in cursul misiunii noastre la Iasi.

Pe baza experientei si cunostintelor capatate in misiuni anterioare similare (in special in urma proiectelor:

(i) Sistem integrat de gestionare a deseurilor solide la Galati - Romania, ISPA 2003/RO/16/P/PE/027; (ii)

Punerea bazelor unui cadru PPP in vederea proiectelor ISPA), (iii) Acorduri de imprumut si garantie din

cadrul MELF; acordurile MUDP I cu precadere cel pentru jud. Iasi; (iv) Sistem integrat de gestionare a

deseurilor solide in jud. Teleorman; (v) Program de dezvoltare a infrastructurii in orase mici si mijlocii

(SAMTID), juristii nostri au analizat si comentat pe larg cadrul legal general pentru PSP in Romania, si

sunt la current cu ultimele evolutii ale acestor probleme.

In plus, juristii au analizat urmatoarele documente care au fost trimise echipei consultantului anterior

Raportului initial :

- Evaluarea facuta de DG MARKT/Unit D3- 02/12/2004 a Legii pentru modificarea si amendarea

Ordonantei de Guvern nr.16/2002 privind Contractele PPP si a Legii nr. 219/1998 privind Regimul de

concesionare in Republica Romania

- Raportul final: Analiza cadrului legal care afecteaza dezvoltarea PPP in Romania din dec. 2003

(realizat pentru misiunea PPP/RO/05/TR)

- Sectiunea juridica din Raportul privind demersurile ("Due Diligence") ciorna, din 15 nov.2000

(comandat de BERD ca sa investigheze aspectele economice, financiare, operationale, de mediu si

legale legate de imprumuturile BERD propuse)

- Sectiunea juridica din Raportul final: Studiul de optiuni PSP din domeniul apa si apa uzata, in

Arad si Timisoara - aprilie 2004 (realizat pentru misiunea PPP/RO/06/TR)

Conform ToR, scopul consultantului nu este de a face nenumarate rezumate despre intreaga legislatie

aplicabila, ci consultantul va examina chestiunile de baza privind autoritatea in cauza, proprietatea asupra

mijloacelor fixe, regulamentele si supravegherea, actualizind astfel documentele metionate mai sus.

Ca sa inteleaga sis a analizeze situatia legala si institutionala specifica lasului, in Raportul initial juristii au

arata necesitatea de a li se pune la dispozitie documentatia (si/or informatii orale) specifice acestui judet si

oraselor mai importante, si in special :

- documente/ informatii legate de infiintarea RAJAC-ului: statutul, acordul actionarilor (daca e

cazul), existenta/posibilitatea unor actionari private, etc.

- documente/ informatii care reglementeaza autoritatea RAJAC-ului: acordul de concesiune

(daca e cazul – inclusive procedura prin care a fost acordat [transfer direct, contract de management),

posibilitatea sub-delegarii sau a rezilierii inainte de termen, zona deservita (adica zona geografica

acoperita) si posibilitatea extinderii acestei zone. In aceasta privinta, am retinut ca ToR specifica ca

"misiunea ar putea lua in considerare impactul pe care l-ar avea un PPP sau RA Iasi, daca s-ar putea

extinde la nivel regional (judetean). "

- documente/ informatii care reglementeaza functionarea RAJAC-ului: instructiuni si regulamente

interne/externe emise de regia Iasi sau de autoritatile locale, dupa cum este cazul, acordul de concesiune

(daca e cazul), autonomia / dependentă fata de Municipality, contractile si statutul angajatilor, contracte

de servicii (daca e cazul). In aceasta privinta, ToR prevede ca "regia de apa Iasi (...) a intreprins reforme

semnificative pentru a-si comercializa activitatile". Orice schimbare legala care ar putea avea ca rezultat o

asemenea comercializare prezinta interes pentru analiza noastra.

- documente / informatii care clarifica rolul si respectiv responsibilitatile Municipality si RAJACului

(in special, in privinta gestionarii si proprietatii asupra patrimoniului apei/apel uzate, precum si

responsibilitatea fata de investitii).

A.3 Cadrul legal general

A.3.1 Cadrul legal general

Parlamentul bicameral din Romania, alcatuit din Senat si Camera Deputatilor, reprezinta puterea

legislativa. Parlamentul are mandate pe 4 ani , si incepind cu Constitutia amendata (vezi mai jos),

mandatul presedintelui Romaniei a fost prelungit de la 4 la 5 ani.

A.3.2 Constitutia

Incepind cu 1991, Romania a definit un nou cadru Constitutional care reflecta schimbarile majore

intervenite in societatea romana dupa Revolutia din 1989. Prin adoptarea Constitutiei, legea fundamentala

a sistemului legislative din Romania, principiile de baza care guverneaza impartirea pamintului, dreptul la

proprietate, autoritatile publice, principiul separarii si a echilibrului puterilor in stat (legislativa, executiva si

judiciara), organizarea si activitatea puterilor legislativa, executiva si judiciara, dreptul la asociere si

dreptul de petitie. Necesitatea de unei societati deschise si aflate in permanenta schimbare de a se alinia

la reguli, dar si la Acquis-ul European, a dus la aprobarea, in oct. 2003, prin referendum, a unor schimbari

fundamentale in legile Constitutiei .

Sistemul legislativ roman are o structura ierarhica, alcatuita din legea fundamentala - Constitutia, si la

nivelul 2, aceleasi coduri legale obligatorii (Codul Civil, Codul Comercial, Codul Penal, Codul de procedura

civila, Codul de procedura penala, Codul muncii, Codul familiei si, de la 1 ian. 2004, Codul fiscal), legi 7,

GEO, (vezi mai sus) si GO (Guvernul este imputernicit de catre Parlament, printr-o lege speciala, sa

desfasoare activitati legislative pe durata vacantei parlamentare, si numai in

7 Se face distinctie intre legile ordinare si legile organice . Legile organice sunt destinate zonelor

specificate in Constitutie (Art. 73(3)), in timp ce organizarea administratiei publice locale si regimul

general al autonomiei locale apartin legilor organice .

zonele prevazute anume de legea respectiva), si, la un al treilea nivel, Hotarirea de guvern,

Regulamentul si Ordinul.

Parlamentul aproba coduri si legi si, daca e cazul, aproba si respinge ordonante si ordonante de

urgenta emise de Guvern, ca rezultat al delegarii puterii legislative (vezi Art. 115 din Constitutie).

La aplicarea de legi si ordonante, Guvernul decreteaza Hotaririle de guvern, si pentru a le implementa

acestea din urma, alte institutii publice promulga regulamentele si ordine.

Conform principiului constitutional al autonomiei si descentralizarii, la nivel local, autoritatile publice

locale iau decizii care reglementaza aspecte privind gestionarea terenului si activitatea companiilor care

lucreaza in zona respectiva si care sunt subordonate sau coordonate de autoritatile locale (ca in cazul

institutiilor publice de interes local, companiilor sau Regiilor autonome de interes local). Criteriul care

defineste responsabilitatile autoritatilor locale este impartirea si organizarea territorial-administrativa.

Constitutia a introdus noi principii, ca: inviolabilitatea, care garanteaza si protejeaza proprietatea publica si

privatea in egala masura, indiferent cine este proprietarul, posibilitatea ca cetatenii straini sa obtina dreptul

de proprietate private asupra terenului, in anumite conditii (vezi mai jos (iii)), si implementarea politicii de

dezvoltare regionala in conformitate cu obiectivele UE. Aceste principii completeaza cadrul constitutional

care se adapteaza la legislatia UE.

In urma aprobarii Constitutiei modificate in octombrie 2003, si tinind cont de principiul ierarhiei

documentelor, toate documentele legale trebuie sa cuprinda noile prevederi constitutionale. Acest proces

necesita o perioada lunga de timp, care afecteaza implementarea pe termen lung a unor proiecte cum ar

fi PPP si concesionarea. La asemenea proiecte este de dorit ca cadrul legal sa fie trasat inainte

8 In zona care face obiectul acestui studiu, se acorda o mare importanta regulamentelor elaborate de

NARCS (Autoritatea Nationala pentru Gestionarea Serviciilor Publice Comunale) (vezi mai jos)

de inceperea proiectului si sa nu sufere schimbari majore pe durata desfasurarii proiectului.

Daca apar reglementari ulterioare care nu se incadreaza in cele constitutionale, Curtea Constitutionala va

aplica o sanctiune, care, printr-o decizie motivata, declara respectivele reglementari ca fiind

neconstitutionale si suspenda implementarea cind acestea vor fi aliniate la prevederile constitutionale.

Constitutia stabileste garantii pentru dreptul la proprietate privata :

I. proprietate privata este "inviolabila" iar statutul sau legal se supune legilor organice (Art.

136(5) din Constitutie);

II. proprietatea publica este "garantata si protejata prin lege ", dreptul la proprietate si

creantele asupra statului sunt garantate (Art. 44(1) din Constitutie);

III. "proprietatea privata este garantata si protejata in egala masura prin lege, indiferent cine

este proprietarul. Strainii si persoanele apatride pot capata drept de proprietate private asupra terenului

doar in circumstante care decurg din aderarea Romaniei la Uniunea Europeana si la alte tratate

internationale din care Romania face parte, pe baza de reciprocitate, in conditiile descrise in legile

organice, precum si prin mostenire" (Art. 44(2) din Constitutie);

IV. conform Art. 44(3) si Art. 44(3)1 din Constitutie, nimeni nu poate fi expropriat decit in interes

public, cu respectarea legii, si dupa plata unei compensatii corecte; se interzice nationalizarea sau orice

alte masura de transfer fortat de bunuri catre proprietatea publica, in detrimentul unor categorii sociale,

etnice, religioase, politice sau orice alte categorii discriminate, de care proprietarul ar putea apartine (vezi

mai jos Legea expropriarii care reglementeaza amanuntit procedurile aplicabile in aceasta situatie).

A.3.3 Reguli de desfasurare a activitatilor comerciale/ economice

- Necesitatea de a obtine aprobari / licente
- Reguli speciale in sectorul public
- Principiul comertului liber

Constitutia enunta principiul ca "economia romaneasca este o economie de piata" si prevede obligatia statului de a

asigura "comertul liber, protejarea liberei concurente, un cadru favorabil pentru toti factorii de productie"9.

In Romania, activitatile comerciale pot fi exercitate de catre: (i) persoane fizice; (ii) companii; (iii) Regii autonome /

companii nationale; si (iv) cooperative .

Cele mai importante forme de desfasurare a activitatilor comerciale sunt companiile si Regiile autonome ("RA"

sau "Regia Autonoma").

Principiul libertatii de contractare este descries in Codul Civil, care stipuleaza (in Art. 942) ca partile contractante

are libere sa incheie contracte ca sa creeze sau sa incheie o relatie legala. Partile care au capacitatea sa incheie

an acord si dorinta de a semna documente legale, care respecta prevederile legale in vigoare pot incheia

acorduri/contracte cu obiect determinat sau determinabil, in care sunt prevazute drepturi si obligatii reciproce. In

Dreptul civil si comercial din Romania, principiul egalitatii intre partile contractante urmareste sa asigure un echilibru

contractual.

Codul Civil din Romania prevede dreptul partii contractante care si-a indeplinit obligatiile de a cere celeilalte parti,

printr-un apel, sa-si indeplineasca la rindul sau obligatiile in timp util, fara limita legala si fara posibilitatea ca

autoritatile publice sa ceara imunitate. Prin aplicarea acestui principiu, partile pot cadea de acord in privinta

clauzelor contractuale referitor la incetarea unilaterala (cu sau fara interventia Curtii) si chiar clauze de incetare a

contractului cu sau fara interventia justitiei -

9 Art. 45 din Constitutie .

clauza de anulare (pactum commissoriae). Forta acestui tip de acord este similara celei a unei legi intre partile contractante .

Desi principiile mentionate mai sus trebuie respectate, in orice tip de contract prin care sectorul public

stabileste relatii cu sectorul privat, partile nu mai sun pe picior de egalitate. In aceste cazuri, interesul

public primeaza, si de aceea autoritatile au nevoie de mecanisme care sa le permita sa urmareasca si sa

controleze daca cealalta parte isi indeplineste obligatiile si chiar sa intervina atunci cind apar abateri de la

indeplinirea obligatiilor asumate de catre partenerul privat. Aceasta diferenta de pozitie intre cele 2 parti

trebuie sa reflecte intelegerea dintre parti din momentul incheierii acordului, asa incit partenerul privat

sa nu se simta amenintat de puterea autoritatii publice de a lua decizii sau de a actiona in mod arbitrar.

A.3.4 Capacitatea de proces a organizatiilor din sectorul public

- Eficienta justitiei
- Structuri alternative (arbitraj)
- Aplicarea hotaririlor judecatoresti

Constitutia si Codul de procedura civila asigura structura ierarhica a justitiei din Romania. Primul nivel

include judecatorii, tribunale si Curti de Apel, precum si Inalta Curte de Casatie si Justitie. Orice persoana

poate deschide un proces pentru a-si apara drepturile, libertatile si interesele legitime; si de asemenea,

exista garantia constitutională ca nici o lege nu-i poate restrictiona acest drept.
Regulile privind

procesele civile și comerciale sunt reglementate de Codul de procedura civilă. Ca să poată fi aplicată, o

hotărâre judecătorească trebuie investită cu putere executivă. Puterea executivă se poate obține: (i) după

ce s-au epuizat toate posibilitățile de recurs; sau (ii) după ce una sau ambele părți au renunțat la recurs.

În cazul în care s-au folosit toate mijloacele de recurs, soluționarea unei dispute poate dura între 2 și 4

ani, chiar dacă Codul de procedura civilă cere soluționarea rapidă a disputelor. Codul de procedura civilă

stipulează de asemenea posibilitatea de a rezolva disputele prin arbitraj. Codul de procedura civilă

prevede și posibilitatea de a rezolva disputele comerciale prin arbitraj internațional. Părțile au dreptul de a

decide locul și regulile aplicabile, dacă s-a ales arbitrajul. În România, există Curtea de Arbitraj

Internațional care lucrează împreună cu Camera de Comerț și Industrie a României .

Pentru a rezolva o dispută, ca și pentru demersurile prezentate mai sus se plătesc anumite sume de bani

ca taxe legale .

A.4 Legislația specifică PSP

A.4.1 Reguli de desfășurare a activităților comerciale

- Condițiile care trebuie îndeplinite pentru obținerea autorizației/ licenței
- Reguli specifice sectorului public

Companii

Regimul juridic al companiilor este prezentat, in principiu, in Legea 31/1990 privind companiile ("Legea

companiilor"). Companiile sunt o forma de asociere, cu personalitate juridica, in care a asociatii

colaboreaza ca sa exercite anumite activitati comerciale, sa obtina profit si sa imparta beneficiile obtinute.

Constitutia accepta libertatea de asociere, accesul liber la desfasurarea unei afaceri si libera initiativa 10.

Si implicit, Constitutia consfinteste libertatea de a intra in afaceri prin infiintarea unei companii.

Companiile trebuie sa indeplineasca anumite reguli; aceste reguli nu impiedica afacerile in nici un fel, si

au rolul de a proteja interesul general interest. Iata doar cateva exemple: (i) obligatia de a respecta

formalitatile de inregistrare; (ii) respectarea, de catre companii, a legii concurentei; (iii) protectia

consumatorului si (iv) obligatia de a respecta legile fiscale si de contabilitate.

Regii autonome si Intreprinderi de stat

Referitor la proprietatea publica, Constitutia subliniaza inalienabilitatea si faptul ca "poate fi administrate

de Regii autonome or institutii publice, sau poate face obiectul concesiunii sau leasing-ului."11

Regiile autonome stabilite prin Legea 15/1990 au fost reorganizate sau sunt in curs de reorganizare,

conform prevederilor GEO Nr.30/1997.

Ordonanta nr. 30/1997 privind reorganizarea Regiilor autonome, modificata si completata ulterior, a

stabilit cadrul necesar pentru reorganizarea si transformarea Regiilor autonome in companii, precum si

autoritatile in subordinea carora vor activa. Companiile rezultate din reorganizarea Regiilor

10 Art. 40 si 45 din Constitutie .

11 Art. 136(4) din Constitutie .

Autonome au preluat drepturile si obligatiile regiilor autonome care au fost transformate si impartite, in

limitele stabilite de documentele de reorganizare individuala. Cind s-a emis aceasta Ordonanta, intentie

era sa se faca primul pas in privatizarea utilitatilor. La momentul respective, transformarea Regiilor

autonome in companii si apoi privatizarea acestora din urma a fost gindita ca un proces care trebuia

realizat in timp scurt, ceea ce nu s-a intimplat, si in realitate, criza serviciilor publice s-a adincit.

Prin reorganizarea Regiilor autonome de interes local care au beneficiat de imprumuturi externe, acestea

vor putea sa-si schimbe statutul dupa reorganizare, numai cu aprobarea organismelor financiare.

Printr-o exceptare de la prevederile Ordonantei nr. 30/1997, Hotarirea de Guvern nr. 360/1998 stipuleaza

in Art. 1) ca "Regiile autonome de interes local care beneficiaza de imprumuturi externe angajate de

statul roman, de la organizatii financiare internationale pentru investitii internationale (...) isi pot pastra

statutul actual pe toata durata de activitate, sau, daca e cazul, numai pentru activitatea/ activitatile

finantate din imprumuturi externe", si Art. 3) prevede ca "Regiile autonome care isi pastreaza statutul,

dupa reorganizare vor deveni companii in 3 luni de la aprobarea legilor privind proprietatea publica,

sistemul de concesiari si finantele publice locale, si dupa ce organismele financiare si-au dat acordul

privind schimbarea statutului legal ".

În aceste condiții, decizia autorităților locale de a reorganiza Regiile autonome și de a le transforma în

companii este condiționată de existența acestei aprobări de către organele financiare străine, întrucât

puterea de decizie a autorităților locale este limitată.

Regiile autonome se vor reorganiza ca companii pe acțiuni, preluând drepturile și obligațiile Regiilor

autonome. Companiile pe acțiuni rezultate din reorganizarea RA care, prin profilul lor, îndeplinesc

activități de interes național, se numesc companii naționale și vor fi privatizate. Experiența a dovedit că atât

reorganizarea RA, cât și privatizarea sunt procese de durată, iar acum sunt încă în faza incipientă.

Prin aplicarea Legii 15/1990, au fost înființate întreprinderi numai de stat, prin decizia autorităților locale

sau centrale. Aceste companii îndeplinesc toate prevederile aplicabile companiilor, și se bucură de același

tratament legal ca și companiile private, cu excepția specificațiilor privind procedura.

A.4.2 Legea patrimoniului public

Legea 213 din 17 Noiembrie 1998 privind proprietatea publică și statutul său legal, publicată în

Monitorul Oficial, Partea I, Nr.448/ 24 Noiembrie 1998.

Dreptul de proprietate publică se exercită asupra mijloacelor fixe de interes public. Mijloacele fixe aflate în

proprietate publica sunt inalienabile (nu pot fi transferate, intrucit nu se afla in circuitul civil),

imprescriptibile (nu pot fi dobindite prin prescriere) si nu pot fi puse sub sechestru. Conform Art. 136(3)

din Constitutie, constituie bunuri proprietate publica: resursele subterane de orice fel, mijloacele de

comunicare, spatial aerian, apele utilizabile pentru producerea energiei si apele de interes public,

tarmurile, marea teritoriala, resursele naturale

din sfera economica si platoul continental, precum si alte bunurile stabilite prin lege. Mijloacele fixe

proprietate publica sau detinute de care, conform legii sau prin natural or, sunt de interes sau de utilitate

publica si au fost dobindite de stat sau de la unitati teritorial-administrative.

Statul si unitatile teritorial-administrative (concept care cuprinde judete, orase si comune) sunt

proprietarii unor bunuri care apartin domeniului public si domeniului privat; acesta din urma este

compatibil cu statutul legal al legii proprietatii. Conform legii, bunurile detinute de domeniul public pot fi

administrate de Regiile autonome sau institutii publice, sau pot fi date in concesiune/ leasing.

Constitutia a reformulate Art. 136(4) si a specificat ceea ce, pina atunci, era mentionat numai in Legea

patrimoniului public; si anume ca "conform prevederilor legii organice, bunurile proprietate publica

administrate de Regii autonome sau institutii publice, sau pot fi date in concesiune/ leasing; in plus, pot fi

utilizate gratis de catre institutiile de utilitate publica ".

Mijloacele de dobindire a proprietatii publice sunt expuse in Art. 7 din Legea patrimoniului public, si anume

(i) pe cale natural; (ii) prin procurare publica ; (iii) prin expropriere pentru utilizare in interes public; (iv) prin

acte de donatie sau legatate acceptate de Guvern, de consiliile judetene sau de consiliile locale, daca

respectivale bunuri intra in domeniul public; (v) prin transferarea anumitor bunuri din domeniul privat al

statului sau al unitatilor teritorial-administrative, in domeniul public, pentru utilizare in interes public; (vi)

prin alte mijloace prevazute in lege (vezi dobindirea patrimoniului public in urma incheierii unui contract

de parteneriat public-privat, sau prin folosirea gratuita, de catre institutii, a bunurilor proprietate publica)

(Art. 136 (4) din Constitutie).

Textul inclus in Constitutie afirma ca reglementarea utilizarii proprietate publica tine de domeniul legilor

organice. Constitutia introduce conceptul de "institutii de utilitate publica" care au dreptul de a folosi

gratuit bunurile proprietate publica .

Este important ca legislatia ulterioara sa preia si acest concept si specifice continutul .

Trebuie retinut ca Legea patrimoniului public foloseste conceptul de "domeniu public", care nu este

mentionat in Constitutie, dar care este echivalent conceptului de proprietate publica, conform opininiilor

exprimate in doctrina¹².

12 Vezi "Legi civile. Pricipalele drepturi reale" - Constantin Barsan, All Beck, 2001, p. 88.

Desi "domeniul public " nu este definit in Constitutie, acesta nu pune sub semnul intrebarii

constitutionalitatea textului din Legea patrimoniului public, intrucit Constitutia are caracter de principiu de

maxima generalitate, si este imposibil de prezentat in amanunt toate institutiile juridice.

Domeniul public include urmatoarele mijloacele fixe (Art.3(1) din Legea patrimoniului public) :

I.

bunuri mentionate in Constitutie (Art. 136(3));

II. bunuri mentionate in Anexa la Legea patrimoniului public; Anexa contine trei liste care

cuprind: (a) bunuri care apartin domeniului public de stat, (b) bunuri care apartin domeniului public al

judetelor; (c) bunuri care apartin domeniului public al comunelor si oraselor ;

III. bunuri de utilitate si interes public dobindite de stat sau de unitati teritorial-administrative prin

mijloace specificate in lege;

IV. bunuri de utilitate si interes public mentionate in Legea Terenurilor 18/1991 republicata in

Monitorul Oficial Partea I nr.1 din 05.01.1998.

Domeniul public al judetului include, intre altele, conform Anexei la Legea patrimoniului public "retele de

alimentare cu apa pe zone si micro-zone, precum si statii de tratare si instalatiile corespunzatoare, cladiri

si teren". Domeniul public local al comunelor si orase lor include "retele de alimentare cu apa, canalizare, statii de tratare si purificare pentru ape uzate si terenul, instalatiile si cladirile corespunzatoare."

In conformitate cu Legea patrimoniului public, Hotaririle de guvern au aparut impreuna cu un inventar al

domeniul public din jud. Iasi, cuprinzind si sistemele de alimentare si canalizare, precum si mijloacele fixe

corespunzatoare.¹³

A.4.3 Legea expropriarii

Legea 33 din 27 Mai 1994 privind exproprierea pentru utilizare in interes public, publicata in Monitorul

Oficial, Partea I, Nr.139 of 2 Iunie 1994

Constitutia prevede ca nimeni nu poate fi expropriat decit pentru utilizare in interes public, conform legii,

si cu plata, in prealabil, a unei compensatii corecte. Legea expropriarii, care a introdus o reglementare

unitara aplicabila oricarui caz de expropriere, prevede ca masura de expropriere are un caracter

exceptional si se aplica la executarea unor lucrari de interes public.

Bunurile intangibile care apartin persoanelor fizice, persoanelor juridice private si bunurile care apartin

domeniului privat sau unitatilor teritorial-administrative pot fi expropriate.

Procesul de expropriere consta in trei stadii:

I.

nationalizarea utilitatilor publice; aceasta categorie cuprinde, intre altele, lucrari la retele de apa si canalizare (Art. 6 din Legea expropriarii). Legea prevede ca terenul poate fi expropriat daca autoritatile locale intentioneaza sa execute lucrari la retelele de apa si canalizare;

II. masurile anterioare expropriarii cuprind: notificarea intentiei de a expropria si posibile obiectiuni ale proprietarilor respectivei cladiri;

III. stadiul judiciar, in care, daca apar neintelegeri, Curtea va stabili suma despagubirii pe care statul o va plati proprietarului cladirii.

13 HG nr.1354 din 27 dec. 2001 privind atestarea domeniului public in jud. Iasi, orasele si

comunele jud. Iasi, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.326 din 16 mai 2002.

Din experienta acumulata pina in prezent nu s-au constatat multe cazuri de expropriere pentru utilizare in

interes public, iar in putinele cazuri existente, justitia nu s-a dovedit sufficient de harnica pentru a rezolva

disputele referitoare la suma despagubirilor ce trebuiesc platite.

A.4.4 Legea privind transferul terenului

Transferul legal al terenurilor este tratat in Legea 54 din 02.03.1998 privind transferarea legal a terenurilor,

publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr.102 din 4 Martie 1998 ("Legea transferarii terenurilor").

Legea transferarii terenurilor stipuleaza modul in care se poate transfera terenul aflat in circuitul civil

(aceasta notiune este sinonima cu proprietatea privata). Legea introduce principiul miscarii legale libere a

terenurilor aflate in circuitul civil, ceea ce inseamna ca terenul care constituie proprietate privata poate fi

transferat sau dobindit gratis.

Art.15 din Legea transferarii terenurilor stipuleaza ca: "(1) Se interzice transferarea, sub orice form, a

terenului asupra caruia exista litigii la Judecatorie, pina la rezolvarea acestor litigii.

(2) Transferarea

terenului incheiata prin incalcarea celor stipulate in paragr.(i) este nula. Nulitatea va fi declarata de

Judecatorie, la cererea oricarei parti interesate si la cererea procurorului".

A.4.5 Legea Administratiei

Legea Administratiei Publice Locale nr. 215 din 23 Aprilie 2001, publicata in Monitorul Oficial, Partea I,

Nr.204 din 23 Aprilie 2001, modificata si completata.

Constitutia cuprinde sectiunea (Titlul 5, Cap. 5, Sectiunea 2) destinata administratiei publicelocale. Ca

principiu, se afirma ca "administratia publica a unitatii teritorial-administrative se bazeaza pe principiile

descentralizarii, autonomiei locale si dispersiei serviciilor publice" (Art. 120 din Constitutie). Constitutia

introduce "principiul dispersiei".

Ca sa fie pe aceeasi linie cu legea fundamentala si ca sa faca acest principiu aplicabil, Legea

Administratiei va trebui amendata pentru a include si prezenta detaliat efectele principiului dispersiei.

In Art. 3(3), Constitutia arata ca "din punct de vedere administrativ, terenul este organizat in comune,

orase si judete. Conform legii, unele orase se numesc "municipii". Din acest punct de vedere, unitatile

teritorial-administrative sunt comune (care cuprind unul sau mai multe sate), orase (unele orase pot fi

municipii) si judete (Art. 18(1) of Legea Administratiei).

Legea Administratiei enumera principiile aplicabile la applicable to administratia publica locala: (i)

principiul autonomiei locale; (ii) descentralizarea serviciilor publice; (iii) eligibilitatea autoritatilor din

administratia publica locala; (iv) principiul legalitatii; (v) consultarea cetatenilor la rezolvarea problemelor

locale de mare interes.

Autoritatile din administratia publica locala ("Autoritatile locale") sunt consiliile judetene si consiliile locale

(la nivel de comuna si de oras) ca autoritati deliberative, si si primariile – ca autoritati executuive; functia

de primar nu exista la nivel de judet, deoparece consiliul judetean are rolul de a coordina autoritatile locale

din respectivul judet in ce priveste indeplinirea serviciilor publice de interes judetean. Aceste autoritati au

autonomie financiara si administrativa si detin patrimoniul public si privat de interes judetean, local sau la

nivelul comunei. Consiliile locale, atit cele municipale cit si comunale, iau decizii privind concesionarea

sau leasingul patrimoniului aflat in proprietate publica si a serviciilor publice de interes local, urmaresc

activitatea serviciilor publice, administreaza patrimonial public si serviciile de interes judetean si pot lua

decizii privind concesionarea lor sau leasingul. Consilii locale se pot asocia cu alte autoritati din

administratia publica si cu persoane juridice straine sau din Romania pentru a finanta si asigura solidar

servicii, lucrari si proiecte de interes public local, si de asemenea pot infiinta companii si servicii publice.

Autonomia local este definita in Legea Administratiei ca fiind "dreptul si abilitatea efectiva a autoritatilor

publice locale de a rezolva si administra, in numele si in interesul comunitatii locale pe care o reprezinta,

afacerile publice, conform legii." Consiliile locale, primarii si consiliile judetene alese in alegeri libere isi

exercita acest drept.

Ca o consecinta a principiului autonomiei locale, autoritatile locale administreaza si folosesc resursele

financiare si patrimoniul public sau privat al unitatilor teritorial-administrative. In scopul de a asigura

autonomia locala, autoritatile din administratia publica locala au dreptul de a aplica si percepe taxe si taxe

locale, de a propune si aproba propriul buget de cheltuieli si venituri.

Autonomia locala poate fi de asemenea definita prin absenta unor relatii de subordonare intre: (i)

consiliul judetean, pe de o parte, si consiliul local si primar, pe de alta parte ; (ii) consiliul local si

primarul aceleiasi comune sau aceluiasi oras; (iii) Prefectul, pe de o parte, si consiliile locale, primari sau

consiliile judetene, pe de alta parte; nivel local; Guvernul numeste un reprezentant, si anume Prefectul, sa

conduca serviciile publice dispersate ale ministerelor si altor organe centrale ale unitatilor teritorial-administrative;

Prefectul poate depune plingere la Curtea administrativa impotriva unui act al Consiliului

Judetean, Consiliului local sau primarului, daca considera ca respectivul act este ilegal.

Consiliile locale (la nivel de comuna si oras), in calitate de autoritati deliberative stabilesc taxe, taxe

locale (inclusiv taxe speciale); administreaza domeniul public si privat al comunei sau orasului; transfera

pentru administrare, concesioneaza sau dau in leasing patrimoniul public al comunei sau orasului si

serviciile publice de interes local; si vind, concesioneaza sau dau in leasing proprietatea privata detinuta

de cmmuna sau oras.

Consiliile locale pot lua decizii privitor la infiintarea institutiilor publice, companiilor si serviciilor publice de

interes local sau, daca e cazul, infiintarea si reorganizarea Regiilor autonome de interes local; la

actionarii companiei si la luarea deciziei de privatizare a companiilor unde acestea sunt actionari.

Chiar daca cele trei principii (autonomie, descentralizare si dispersie) sunt prevazute in Legea

Administratiei, lipsa de fonduri plaseaza administratia locala intr-o postura de dependenta fata de

administratia centrala. Legea Bugetului nu permite autoritatilor centrale sa stabileasca responsibilitati

pentru autoritatile locale, fara a le asigura mijloace financiare corespunzatoare. Totusi, contributia

autoritatilor locale la bugetul central este inca mare in comparatie cu nevoile dezvoltarii locale.

Dependenta autoritatilor locale de autoritatile centrale si lipsa unor fonduri suficiente pentru dezvoltarea

locala reduce posibilitatea autoritatilor locale de a lua masuri si decizii.

14 Constitutia (Art. 123(2) modifica exprimarea neadecvata din versiunea precedenta (Art.122(2)) care

folosea termenul "descentralizat"; acest termen este folosit si in Legea 215/2001 (Art. 133 (1)).

A.4.6 Legea Concesiunii

Legea 219 din 25 Noiembrie 1998 privind regimul de concesionare, publicata in Monitorul Oficial, Partea

I, Nr.459 of 30 Noiembrie 1998, amendata

Legea 528/2004 din 25 Noiembrie 2004, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.1153 din 7 Decembrie

2004.

Legea Concesiunii reglementeaza incredintarea contractelor care au urmatoarele caracteristici:

- exploatarea unui serviciu public sau a unui bun public de interes local sau national, sau (ii)

asigurarea altor servicii. In cazul (i) unei organizatii private care este remunerata contra unor "taxe"

- in cazul (ii) unei organizatii private remunerate din venitul rezultat din exploatarea serviciului,

insotit in final de o "remunerare "

- operatorul privat actioneaza pe propriul risc si propria responsabilitate.

Autoritatea contractanta este o autoritate centrala, judeteană, municipală sau locală, in functie de faptul ca

patrimoniul/serviciul este de interes/proprietate nationala sau locala.

Mai exact:

- in caz de interes/proprietate nationala: Autoritatile contractante sunt centralele/ministerele

competente, sau organe specializate din administratia publica centrala;

- in caz de interes/proprietate judeteană, municipală, locală: Autoritatile contractante sunt

consiliile sau organe specializate din administratia publica locala.

Pentru contractele acordate pe baza Legii Concesiunii, Comisia de Evaluare va avea in componenta ei

reprezentantii organelor de mai sus si din Ministerul Finantelor.

Mai mult, ministerele competente si Ministerul de Finante :

- controleaza concesiunile de interes national, si directia general a finantelor publice / de stat;

- exercita controlul financiar in in judete / municipiul Bucuresti

- controleaza concesiunile de interes local .

Legislatia romana nu face discriminare intre organizatii le romane si cele straine care doresc sa devina

concesionari.

Legea Concesiunii contine o lista nelimitativa de sectoare (concesionarea poate fi acordata pentru orice

activitate, cu exceptia cazului in care nu exista nici o autoritate care sa aprobe preturi si tarife) care poate

face obiectul concesiunii.

La contractele acordate conform Legii Concesiunii: exista trei proceduri posibile:

- licitatie publica (cu sau fara preselectie)

Licitatie publica deschisa permite oricarei persoane interesate sa prezinte o oferta ca raspuns la anuntul

prin care se face publica existenta proiectului .

Licitatie publica cu preselectie permite oricarei persoane interesate sa prezinte cerere de preselectie, dar

numai candidatii de pe listele scurte pot depune oferte.

- negocieri directe

Permite numai unei singure persoane sa negocieze cu autoritatea contractanta .

Procedura se foloseste cind se doreste publicarea in Monitorul Oficial, Partea VI, in presa nationala si

locala, si in Official Journal of the Community si/sau un ziar international.

Aceasta procedura se foloseste atunci cind licitatia publica deschisa nu a dus la desemnarea unui

cistigator.

- dialogul competitiv

Permite autoritatii contractante sa initieze consultari cu candidatii, pentru a dezvolta alternative care sa

indeplineasca conditiile, pe baza carora vor fi inviati sa faca oferte.

Procedura se foloseste cind se doreste publicarea in Monitorul Oficial, Partea VI, in presa nationala si

locala, si in Official Journal of the Community si/sau un ziar international.

Legea Concesiunii nu specifica in ce cazuri se va folosi aceasta procedura si cum sa functioneze

dialogul. In aceasta privinta trebuie urmate legile Comunitatii Europene.

In acordurile proiectului poate fi prevazut arbitrajul international. Legislatia romana este obligatorie.

Legea Concesiunii contine prevederi privind acordurile de concesiune, prevederi de care trebuie sa se tina

seama la redactarea acestor acorduri:

- prevederi din "Conditii tehnice", clauze care completeaza aceste conditii, fara a contrazice

obiectivele din conditiile tehnice

- prevederi la rezilierea contractului (in special, in caz de reziliere unilaterala si penalizare

("redemption"))

- prevedere care interzice concesionarului sa subconcesioneze obiectul concesionarii
- prevedere privind transferul bunului dat in leasing, inclusiv investitiile la terminare, in deplina

proprietate si gratuit

- prevedere care precizeaza clar clasele de bunuri folosite de refacute, la latitudinea autoritatii

contractante, contra unei compensatii, "bunuri proprii")

- prevedere privind durata (max: 49 ani)
- prevedere privind modificarea unilatera, de catre autoritatea contractanta, a partii de

"reglementare" din contract, cu eventuala compensare

- bazarea relatiilor contractuale pe principiul "echilibrului financiar"
- prevedere privind respectarea legii de catre concesionar, si dreptul autoritatii contractante de a

urmari acest lucru.

A.4.7 Ordonanta PPP

Ordonanta de Guvern nr.16 din 24 Ianuarie 2002 contracte de parteneriat public-privat, publicata in

Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 94 din 28 Februarie 2002, aprobata de Legea 470 din 9 Iulie 2002,

publicata in

Monitorul Oficial, Partea I, Nr.559 din 30 Iulie 2002, amendata ulterior de Ordonanta de urgenta nr. 15

din 20 Martie 2003, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 204 din 28 Martie 2002, aprobata de

Legea 293 din 27 Iunie 2002, publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr. 501 din 10 Iulie 2002 si Legea

528/2004 din 25 Noiembrie 2004, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.1153 din 7 Decembrie 2004.

Ordonanta PPP reglementeaza "concesionari de lucrari", adica contracte avind urmatoarele caracteristici :

- executie sau proiectare si executie a una sau mai multe lucrari de constructii sau (ii) "combinatii"

ale acestora;

- entitatea privata este remunerata prin dreptul de a exploata lucrari de constructii

proiectate/executate, eventual insotite de o "remunerare "

S-a stabilit, Comisia de negociere la contractele acordate pe baza Ordonantei PPP.

In general, negocierea, semnarea si executia unui Contract PPP poate fi delegata de catre autoritatea

contractanta unor organizatii aflate in subordinea sa. Ordonanta PPP nu cuprinde lista cu sectoarele care

pot face obiectul unor concesionari de lucrari . Astfel, nu exista restrictii legale privind sectoarele in care

se pot face concesionari de lucrari .

Contractele incredintate prin Ordonanta PPP sunt incredintate pe baza procedurii "dialog competitiv" (dupa

ce, in prealabil, s-au prezentat scrisorile de intentie).

În acordurile proiectului poate fi prevăzut arbitrajul internațional. Legislația din România este obligatorie.

Ordonanța PPP conține informații limitate despre prevederile care trebuie incluse în Contractul PPP

pentru concesionari de lucrări :

- prevederi privind compania, dacă au importanță
- prevedere privind durata (max: 49 ani)

A.4.8 Legea Serviciilor Municipale

Legea privind serviciile publice ale administrației locale Nr. 326 din 28 Iunie 2001, publicată în Monitorul

Oficial, Partea I nr. 359 din 4 Iulie 2001 (Legea Serviciilor Municipale din 7 Februarie 2002 care modifică

Legea 326/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 120 din 14 Februarie 2003, aprobată de Legea

371 din 11 Iunie 2002, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 429 din 20 Iunie 2002; (ii) Ordonanța de

urgenta Nr. 5 din 20 Februarie 2002 despre acordarea ajutoarelor pentru încălzire, precum și alte facilități

pentru populație ca să plătească energia termică, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 119 din 25

Februarie 2003, aprobată de Legea 245 din 10 Iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial, Partea I,

Nr. 414 din 13 Iunie 2003; și (iii) Ordonanța de Guvern nr. 65 din 28 August 2003 care modifică Legea

326/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 618 din 30 August 2003.

Legea Serviciilor Municipale (LSM) reglementeaza infiintarea, organizarea, monitorizarea si controlul

modului in care functioneaza serviciile publice din administratia comunitara in judete, orase si comune .

Serviciile publice comunitare ("Serviciile municipale ") reprezinta "un set de activitati si actiuni de interes

local si utilitate locala, executate sub controlul administratiei publice locale, avind ca scop furnizarea de

servicii publice", ceea ce asigura, intre altele, alimentarea cu apa, canalizarea si epurarea apelor uzate si

pluviale, precum si servicii de sanatate publica in localitati. (Art. 2 din Legea Serviciilor Municipale).

Serviciile municipale sunt executate de operatori, iar furnizorii de servicii publice pot fi: (i) componente

specializate ale autoritatilor locale autorizate de catre Autoritatea Nationala pentru Reglementarea

Serviciilor Comunitare (NARCS); (ii) companii aprobate de NARCS. Atestarea si autorizarea operatorilor

le cere acestora sa prezinte suficiente garantii financiare si capacitati manageriale. Operatorii

beneficiaza de acelasi regim legal, respectiv forma de organizare sau proprietate.

Autoritatile locale au competenta exclusiva in ceea ce priveste infiintarea, organizarea, coordonarea,

monitorizarea si controlul activitatii serviciilor municipale, precum si administratia din domeniul public

destinat serviciilor municipale.

Autoritatile locale pot alege forma de gestionare a serviciilor municipale, conform urmatoarelor aspecte:

(i) nature setrviciului public, (ii) interesele actuale si viitoare ale unitatilor teritorial-administrative si (iii)

complexitatea serviciilor municipale. Alegerea autoritatilor locale poate fi adoptata de una din

urmatoarele optiuni: (i) management direct; (ii) management delegat.

Management Direct

Ceea ce caracterizeaza sistemul de management direct este faptul ca Autoritatile locale iau asupra lor

toate obligatiile si responsabilitatile legate de organizarea, conducerea, administrarea si managementul

Serviciilor Municipale. Managementul direct se realizeaza prin intermediul departamentelor specializate

din cadrul Consiliului Local . In acest caz, departamentele specializate / Serviciile municipale vor fi

autorizare de catre autoritatile nationale de reglementare, conform legii (Art. 9(1)(a) LSM .

Organizarea interna a compartimentelor specializate, relatiile de subordonare si activitatile specifice sunt

reglementate de un regulament de organizare si administrare, care va fi redactat de Departament si

aprobat de autoritatea locala.

Management Indirect / Delegat

Contractele de delegare a managementului ("Management indirect" sau "Management delegat") pot fi

incheiate cu unul sau mai multi operatori de servicii publice prin decizia autoritatilor locale. Operatorii vor

raspunde de: (i) gestionarea serviciilor municipale; si (ii) administrarea si exploatarea sistemelor

municipale publice necesare serviciilor municipale. LSM stipuleaza ca autoritatile locale au dreptul sa adopte si

strategiile de dezvoltare a Serviciului Municipal; (ii) adoptarea programelor de dezvoltare a Serviciului

Municipal; si (iii) dreptul de a urmări și monitoriza: (a) modul în care operatorii își respectă obligațiile

contractuale; (b) calitatea Serviciilor municipale; (c) parametrii Serviciilor municipale; (d) modul în care

sistemele publice ale infrastructurii municipale delegate prin contract de concesiune sunt administrate,

exploatare, conservate, păstrate în stare funcțională, dezvoltate și/sau încredințate unor terți; (e) modul în

care sunt stabilite taxele și impozitele Serviciului Municipal.

Delegarea contractului de management

LSM nu cuprinde prevederi clare privind delegarea contractului de management. Cu toate acestea, legea

implică faptul că: (i) delegarea managementului necesită semnarea unui contract de delegare a

contractului de management; (ii) Autoritățile locale au dreptul să negocieze contractul de delegare a

managementului (Art. 13(1) (e)).

Obiectul contractului este, pe de o parte: (i) gestionarea serviciilor municipale și pe de altă parte, (ii)

administrarea și exploatarea bunurilor proprietate publică care deservește serviciile municipale (Art. 18(1)).

A.4.9 Regulament Cadru

Regulamentul cadru pentru delegarea gestionarii serviciilor publice de apa si canal, aprobat prin Hotarirea

de guvern 1353 din 18 Noiembrie 2003, publicat in Monitorul Oficial Nr.903 din 17 Decembrie 2003.

Regulamentul cadru, care contine si un model de contract, stabileste cadrul legal unitar privind pasii si

modul de abordare in procedura de delegare a managementului prin concesiune si PPP. Este adevarat

ca regulamentul acopera numai serviciile de apa si canal, dar fiind singurul regulament cadru despre

managementul delegat prin concesiune si PPP, atunci cind analizam concesiunea si PPP, ne referim

la acest regulament.

A.4.10 Ordonanta de Guvern nr. 32/2002

Ordonanta nr. 32 din 30 Ianuarie 2002 privind organizarea si functionarea serviciilor publice de apa si

canal, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.94 din 2 Februarie 2002, aprobata si amendata de

Legea 634 din 7 Decembrie 2002, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 915 din 16 Decembrie 2002

("OG Nr.32/2002").

OG nr.32/2002 a fost amendata de Ordonanta nr. 35 din 30 Ianuarie 2003 privind amendarea si

adaugarea de prevederi legale referitor la serviciile publice de apa si canal, precum si serviciile de

sanatate publica, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.337 din 19 Mai 2003.

Ca sa aplicam OG nr. 32/2002, Guvernul a emis Hotarirea de Guvern nr. 1591 din 18 Decembrie 2002

privind aprobarea regulamentului cadru pentru organizarea si functionarea serviciilor publice de apa si

canal ("Regulamentul cadru"), publicat in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.85 din 11 Februarie 2003.

OG 32/2002 stabileste cadrul unitar legal pentru infiintarea, organizarea, gestionarea, reglementarea,

finantarea, monitorizarea si controlul functionarii serviciilor publice de apa si canal ("Servicii de apa si

canalizare"). Prevederile OG 32/2002, aplicate tuturor serviciilor de apa si canalizare in zone unde exista

sisteme publice de alimentare cu apa si canalizare, indiferent de marimea acestora. OG 32/2002 se aplica

de asemenea tuturor operatorilor care asigura servicii de apa si canal fara a fi subordonate autoritatilor

locale (adica, in cazul delegarii managementului).

Operatorii vor fi selectati printr-un proces transparent. Serviciile de apa si canal vor fi incredintate direct

numai in anumite cazuri limita (vezi mai jos).

Dupa cum se vede mai sus, regulamentul cadru pentru delegarea gestionarii serviciilor publice de apa si

canal a fost publicat si cuprinde urmatoarele anexe: (i) Criterii de selectie pentru ofertanti ; (ii)

Specificatiile regulamentului cadru; (iii) Contract regulamentului cadru pentru delegarea gestionarii.

Regulamentul cadru explica detaliat aspecte privind gestionarea serviciilor publice de apa si canal de

catre operatori, daca autoritatile locale decid sa introduca administrarea si managementul serviciilor

publice de apa si canal in sistemul de management delegat, dezvoltind prevederile Legii privind Serviciile

municipale , GO 32/2002 si Regulamentului-cadru .

Am remarcat ca majoritatea prevederilor acestui Regulament cadru se refera la contracte de concesiune

si acorda prea putin spatiu managementui delegat de catre parteneriatul public-privat .

Delegarea managementului prin concesiune se face prin: (i) licitatie publica deschisa, sau (ii) licitatie

publica deschisa cu preselectie. Daca, dupa doua licitatii publice nu exista un cistigator, autoritatile locale

competente vor initia procedura de negocieri directe.

Ca exceptie, delegarea managementului serviciilor publice de apa si canal nu se aplica (i) operatorilor

deja angajati in contracte de concesiune la data intrarii in vigoare a OG 32/2002 (30.01.2002); si

operatorilor rezultati din reorganizarea teritoriala pe baza eficientei economice si a performantei in

exploatare, daca partea de capital a acestor operatori apartine mai multor autoritati locale (nu se specifica

clar cine evalueaza aceste aspecte).

Exceptia la Legea concurentei transparente, incredintarea directa a contractelor de concesiune, fara

licitatie publica, unor intreprinderi sau companii nationale rezultate din reorganizarea Regiilor autonome

care au administrat bunuri, activitati sau servicii specificate in Art. 40 din Legea Concesiunii, nu este

inclusa in OG 32/2003. Dupa parerea noastra, explicatia acestei omisiuni este faptul ca aceasta prevedere a fost considerata neconstitutionala de catre Curtea Constitutionala.

A.4.11 Dispute privind definirea serviciilor municipale

Serviciile municipale sunt definite sau tratate in mod diferit in documentele aplicabile, si anume in:

Constitutia Romaniei, Legea 326/2001, Legea 215/2001, GEO Nr.32/2002, Legea 219/1998.

Art. 119(1) din Constitutia Romaniei stipuleaza ca: “administrarea publica a unitatilor teritoriale administrative

se face pe baza principiilor de descentralizare, autonomie locala si delegare a serviciilor

publice ”.

Art. 2 din LSM defineste Serviciile municipale ca fiind “totalitatea activitatilor si actiunilor de utilitate si

interes local, desfasurate sub coordonarea administratiei publice locale si destinate sa asigure servicii

publice”.

Analiza acestei definitii arata ca, in ochii legii, serviciul public reprezinta totalitatea activitatilor si actiunilor

desfasurate sub coordonarea autoritatilor din administratia publica locala.

Desi aceasta definitie a serviciului public ca activitate desfasurata in interes public se repeta frecvent in

textul LSM , exista totusi texte in lege care dau alt sens conceptului de servicii publice :

I. Art. 38, (i) din Legea 215/2001 stipuleaza ca una din atributiile Consiliului local este stabilirea institutiilor

publice, companiilor si serviciilor publice de interes local, precum si urmarirea, controlarea si analiza activitatii acestora.

II. La fel, Art. 6(1) din Ordonanta de Guvern nr.32/2002 stipuleaza ca “serviciile asigurate prin retelele

publice de apa si canal trebuie sa indeplineasca indicatorii de performanta ai utilizatorului final aprobati

de consiliile locale, consiliile judetene sau Primaria generala a Capitalei, daca e cazul, prin regulamentul

de organizare si functionare a serviciilor de apa si canal ”.

III. Art. 11 din Legea 219/1998 definestete concesiunea ca fiind: “contractul in care o persoana numita

concesionar incredinteaza unei alte persoane numite concesionat, pe perioada determinata de max. 49

ani, acesta din urma actionind pe propriul risk si propria responsabilitate, drepturile si obligatiile legate de

exploatarea unui serviciu public sau a unui bun public de interes national sau local, sau de a desfasura o

activitate publica de interes national sau local contra unei taxe (due). ”

Conceptul de serviciu public este frecvent utilizat in administratia publica locala cu un sens an institutional

si organizatoric. Cu toate acestea, consideram ca se face la referire la o activitate de interes public care

urmarita si gestionata de organizatii din administratia locala.

Desi organizarea si analiza textelor de mai sus arata ca legea definestete serviciile publice concomitent

ca activitati de interes public si ca institutii publice care presteaza anumite servicii (de ex, apa si canal,

colectarea gunoiului menajer, distributia energiei termice, transport local), consideram ca definirea

serviciilor publice ca activitati de interes public este mai aproape de adevar.

A.4.12 Operatorii

Conform Legii Serviciilor municipale (Art. 9), serviciile municipale sunt asigurate de operatorii

specializati, care pot fi (a) departamente autorizate conform legii de autoritatile nationale de reglementare

(si anume NARCS); sau (b) operatori economici certificati de NARCS. O prima remarca se refera la faptul

ca Departamentele specializate ale Consiliilor Judetene nu sunt mentionate, iar conceptul de agent

economic acopera toti operatorii economici (indiferent de natura capitalului), precum si Regiile autonome

.

Sectiunea 2, Art. 20 din Legea serviciilor municipale, destinata operatorilor de servicii municipale, arata

ca operatorii de servicii municipale sunt "companii autorizate sa asigure/ furnizeze servicii publice

conform conditiilor stabilite de y autoritatile din administratia publica local". Am constatat ca, de data

aceasta, nu mai sunt mentionate nici "departamentele specializate" si nici Regiile autonome si prin

urmare apar, in acelasi document, (si anume Legea serviciilor municipale) doua definitii diferite pentru

conceptul de Operator.

Ca sa elimine posibilitatea unor interpretari care pot fi daunatoare proiectele pe termen lung, cum ar fi

PPP, e necesar sa avem o definitie uniforma a operatorilor de servicii publice.

In ce priveste serviciile de apa si canalizare, OG 32/2003 defineste Operatorul ca fiind un "Departament

specializat organizat in cadrul consiliului local sau a unei companii cu capital social privat sau mixt detinut

de unitati teritorial-administrative " (Cap. III, Sectiunea II, Art. 14(1)). Acest definitie, care nu include RA

ca operatori, trebuie sa respecte celelalte prevederi si definitii ale Operatorilor.

Este demn de retinut faptul ca Operatorii se bucura de acelasi tratament legal, indiferent de forma de

proprietate. Autoritatile locale au obligatia de a asigura un mediu de competitie transparent.

OG nr.32/2002 cere Operatorului sa fie "autorizat" conform prevederilor sale; cu toate acestea, OG

nr.2/2002 nu include prevederi privind "autorizare", ci mai degraba "certificarea" Operatorilor. Art. 23(1)

cere Operatorilor sa fie certificati in termen de un an de la promulgarea Ordonantei (la 2 Februarie 2003).

Acelasi articol stipuleaza ca numai operatorii ceritifcati pot lua parte la licitatiile pentru delegarea serviciilor

de apa si canalizare.

Operatorii vor indeplini urmatoarele conditii:

- sa-si demonstreze experienta tehnica si manageriala in gestionarea unor sisteme similare

-

sa-si demonstreze credibilitatea si capacitatea financiara de se incadra in cerintele specifice mentionate in fisa postului aprobata de consiliile locale responsabile

-

persoanele fizice care sunt administratorii operatorilor nu trebuie sa aiba

cazier.

A.4.13 Regia autonoma - Operator

Poate o regie autonoma sa fie Operator? Raspunsul la aceasta intrebare se va baza pe definitia

Operatorului si pe metodele legale de administrare si gestionare a Serviciilor municipale .

Art. 14(1) din Ordonanta de Guvern 32/2002 defineste Operatorul ca “un departament specializat

organizat in cadrul consiliului local sau a unei companii cu capital social private sau mixt detinut de

unitatile teritorial-administrative si autorizat conform prevederilor acestei ordonante, care gestioneaza

unul sau mai multe sisteme publice de apa si/sau canalizare, si asigura furnizarea acestor servicii

beneficiarilor finali”.

Definitia de mai sus implica faptul ca rolul Operatorului poate fi jucat fie de un departament specializat din

cadrul consiliului local, fie de o companie, indiferent de tipul de proprietate (privat sau mixt).

Pe baza acestei definitii, consideram ca o regie autonoma nu poate fi considerata operator al serviciilor

publice de apa si canalizare .

Vorbind despre modul in care sunt exploatate si administrate serviciile publice de apa si canal, Ordonanta

de Guvern nr. 32/2002 mentioneaza doua proceduri :

I. management direct, executat de “compartimente specializate ale consiliului local sau judetean,

dupa cum e cazul, sau de serviciile publice subordonate consiliilor locale, consiliilor judetene sau

Primariei Bucuresti”;

II. management indirect (delegat): o autoritate din administratia publica locala delega parte din

obligatiile si atributiile sale Operator din Serviciul Municipal, care primeste dreptul de a furniza serviciile de

apa si canalizare pe baza unui contract de delegare a managementului .

Ca o concluzie la cele de mai sus, consideram ca desi o regie autonoma nu poate fi operator de apa si

canal in cazul managementului delegat, el poate totusi exploata Serviciile municipale in cazul

managementului direct, deoarece acesta poate fi considerat unul din serviciile publice subordonate

autoritatilor din administratia publica locala.

Prevederile privind Operatorii sunt incluse atat in LSM cit si si in alte documente de reglementare

specifice (OG nr.32/2002 si OG Nr.87/2001), dar se contrazic si nu sunt unitare. Operatorii sunt definiti

diferit in documentele legale aplicabile, in unele locuri ca departament specializat sau companie, si in

altele numai ca o companie.

Am remarcat de asemenea ca prevederile privind Operatorii din Regulamentul de Certificare emis ca sa

aplice LSM intra in conflict cu prevederile altor documente care reglementeaza domeniul si au o mai mare

putere legala (OG nr.32/2002).

De aceea este necesara unificarea Regulamentelor Operatorilor.

A.4.14 Autoritatea Nationala pentru Reglementarea Gestionarii Serviciilor Publice

Hotarirea de Guvern nr. 373 din 18 Aprilie 2002 privind organizarea si functionarea Autoritatii Nationale

de Reglementare a Serviciilor Publice – NARCS, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.272 din 23

Aprilie 2002.

Legea Serviciilor Municipale defineste NARCS ca fiind “o institutie publica de interes national cu

personalitate juridica, coordonata de primul ministru”, al carei scop este reglementarea centralizata,

monitorizarea si controlul activitatilor care tin de Serviciile municipale ce functioneaza ca un monopol

natural (fizic).

Dupa cum se poate vedea din aceasta definitie, desi NARCS era destinata sa constituie autoritatea de

reglementare, monitorizare si control pentru Serviciile municipale, ea nu este un organ independent. Desi

aici conceptul de coordonare este detaliat mai mult, coordonarea unei institutii de catre primul ministru ii

limitaza independenta. Mai mult, organizarea si functionarea NARCS sunt reglementate prin Hotarirea

de Guvern, iar presedintele NARCS este numit de Prim-Ministru dupa ce a fost propus de ministru

administratiei publice (in prezent ministrul delegat al administratiei publice/ ministrul administratiei si

afacerilor interne – problema nu a fost rezolvata de GEO Nr.63/2003).

Sursele financiare ale NARCS sunt: (i) propriile venituri, generate de acordarea de licente si autorizatii, (ii)

contributia Operatorului si (iii) alte sources, conform prevederilor legale. LSM nu detaliaza mai mult de

atit ultimul din aceste aspecte.

Cheltuielile curente si capitale ale NARCS sunt total finantate de venitul extra-bugetar generated de: (i)

taxe pentru certificarea/ autorizarea operatorilor care asigura gestionarea serviciilor publice; (ii) taxe

pentru servicii de consultanta; (iii) taxe pentru cursuri si specializari ale personalului operatorilor care

asigura gestionarea serviciilor publice; (iv) contributii ale operatorilor care asigura gestionarea serviciilor

publice.

NARCS este o institutie autonoma din punct de vedere from al finantarii, deoarece nu depinde de bani de

la bugetul central, dar se autofinanteaza prin taxe incasate activitatile sale .

Faptul ca autoritatea de reglementare (NARCS) este coordonata de Prim-Ministru ii limiteaza

independenta si creaza posibilitatea unor abuzuri indreptate catre investitorii privati.

De aceea, legislatia privind autoritatea de reglementare trebuie amendata pentru a se conforma criteriilor

europene, care cer ca autoritatea care reglementaza piata serviciilor municipale sa fie independenta. Dupa

parerea noastra, ca sa asigure independenta necesara unei asemenea autoritati, in a carei atributie intra si

monitorizarea activitatii Operatorilor, acest organ este subordonat Parlamentului. NARCS este de

asemenea implicat in stabilirea preturilor si taxelor Serviciilor Municipale, care pot fi stabilite numai cu

aprobarea autoritatii de reglementare.

Hotarirea de Guvern reglementeaza organizarea si functionarea Autoritatii Nationale de Reglementare a

Serviciilor Publice – NARCS.

Citeva din atributiile NARCS :

- redactarea documentelor legale pentru domeniul sau de activitate; certificarea/autorizarea

operatorilor care asigura gestionarea serviciilor publice, indiferent de forma de proprietate;

- elaborarea methodologiilor pentru stabilirea, ajustarea si modificarea preturilor si tarifelor pentru

gestionarea serviciilor publice;

- monitorizarea licitatiilor pentru delegarea gestionarii serviciului;
- promovarea adoptarii si impunerii unor criterii minime de performanta si a unor indicatori

privind calitatea si cantitatea serviciilor publice de administrare locala, si alinierea lor la standardele

europene.

A.4.15 Reglementarea acordarii licentelor

Reglementare privind acordarea licentelor si autorizatiilor in sectorul gestionarii serviciilor municipale, si

privind conditiile de anulare, retragere sau modificare a acestora, din 3 februarie 2003, aprobata de

Ordinul nr.140 al Ministerului Administratiei Publice, publicat in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.119, bis din

25 Februarie 2003.

Reglementarea acordarii licentelor stipuleaza ca:

- autoritatea relevanta este NARCS;
- autorizatia este un act legal si tehnic eliberat de NARCS, care acorda unei organizatii

permisiunea de a infiinta, exploata si pastra in functiune si modifica un sistem pentru productia, transportul,

distributia si/sau asigurarea gestionarii unui serviciu public ;

- licenta este un act legal si tehnic eliberat de NARCS, care acorda unei organizatii permisiunea

de exploata comercial un sistem si/sau asigura gestionarea unui serviciu public;

- nu se pot acorda licente si autorizatii unei companii aflate in curs de reorganizare sau de

declarare a falimentului;

- operatorul va plati taxe la NARCS pentru eliberarea autorizatiilor si licentelor, precum si taxe

anuale pentru a pastra valabilitatea acestor documente;

- eliberarea unei autorizatii sau licente se obtine prin prezentarea unei documentatii complete,

eficienta economica si energetica, servicii de calitate si respectarea cerintelor legate de mediu .

Licente

Licenta, asa cum este definita la punctul 3.13.1 este un act legal si tehnic eliberat de NARCS, care acorda

unei organizatii pe servicii municipale. Recunoasterea oficiala a calitatii de Operator de Servicii Municipale

se face pe baza licenței eliberate pentru domeniul reglementat, ca să asigure calitatea serviciului și să

protejeze interesele utilizatorilor.

Criteriile de eliberare a licenței sunt:

- capacitatea managerială a organizației ;
- asigurarea resurselor financiare, ținând cont de performanța din ultimii 3 ani;
- asigurarea de personal calificat pentru conducere, și de specialiști
- îndeplinirea cerințelor privind mediul ;
- capacitate tehnică și financiară pentru a alimenta toți consumatorii
- îndeplinirea nivelului așteptat de calitate a serviciilor .

Licențele nu se eliberează: (i) companiilor care sunt în curs de reorganizare legală, sau care au dat

faliment; (ii) companiilor cărora li s-a retras licența; (iii) companiilor care nu îndeplinesc cerințele esențiale,

interesele consumatorilor, care tulbură ordinea publică și pun în pericol securitatea națională și apărarea

țării.

Licențele sunt valabile timp de max. 25 ani, în funcție de legislația din domeniul respectiv. Ele nu pot fi

acordate următoarelor activități :

- servicii publice de alimentare cu apă și canalizare ;
- alimentarea cu apă ;

- canalizare;
- serviciul de sanatate publica;
- pre-colectarea, colectarea, transportul si evacuarea deseurilor solide;
- infiintarea

si administrarea gropilor ecologice pentru depozitarea si
neutralizarea deseurilor solide si pentru producerea compostului;

- pre-selectarea si organizarea reciclarii deseurilor solide;
- incinerarea deseurilor solide si producerea de energie termica;
- maturarea si curatarea strazilor, intretinerea spatiilor verzi si parcurilor;
- dezapezirea drumurilor

publice si pastrarea lor in stare practicabila pe
vreme geroasa;

- dezinsectie, dezinfectie si deratizare.

Conform Regulamentului de acordarea licentei, sunt 3 tipuri de licenta, in functie
de numarul de persoane

deservite de Serviciile municipale :

I. clasa 1: organizatii specializate, publice sau private, care pot elabora orice fel de
documentatie

in domeniul respectiv, si pot face activitati/presta servicii de orice anvergura si
complexitate tehnica,

pentru localitati sau zone cu peste 300 000 locuitori;

II. clasa 2: organizatii specializate, publice sau private, care pot elabora
documentati in domeniul

respectiv, si pot face activitati/presta servicii comunitare pentru localitati sau
zone cu 51 000 – 300 000

locuitori;

III. clasa 3: organizatii specializate, publice sau private, care pot elabora documentatie in domeniul

respectiv, si pot face activitati/presta servicii pentru obiective de mica amploare, de interes social si

economic strict local, pentru localitati sau zone cu o populatie sub 51.000 locuitori.

Autorizatii

Autorizatia, asa cum a fost definita mai sus, este un act tehnic si legal eliberat de NARCS, care

controleaza capacitatea de a infiinta, exploata

si pastra in stare de functionare sau modifica un sistem pentru producerea, transportarea, distributia

si/sau asigurarea gestionarii unui serviciu public, in sensul definit de lege, pentru a asigura eficienta

economica si calitatea serviciului, si pentru a proteja interesele utilizatorilor finali.

NARCS poate elibera autorizatii pentru infiintarea, modificarea sau functionarea unui sistem care serveste

la asigurarea unui serviciu municipal. Mai mult, NARCS elibereaza autorizatii care imputernicesc

organizatia respectiva sa presteze servicii de intretinere, modificare sau restaurare a instalatiilor detinute

sau administrate de utilizatorul final.

De asemenea, NARCS elibereaza autorizatii pentru participare la licitatii, care acorda unei organizatii

dreptul de a lua parte la licitatii pentru delegarea sau concesiunea unui Serviciu Municipal, intr-un

domeniu in care respectiva organizatie nu are licenta.

A.4.16 Legea Finantelor Publice

Legea 500 din 11 Iulie 2002, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.597 din 13 August 2002,

amendata de Legea 314 din 8 Iulie 2003, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 506 din 14 Iulie

2003 ("Legea Finantelor Publice").

Legea Finantelor Publice reprezinta baza functionarii intregului sistem bugetar de stat din Romania.

Cuprinde prevederi privind cadrul general si proceduri pentru formarea, administrarea si utilizarea

fondurilor publice, precum si responsibilitatile institutiilor publice implicate procesul bugetar. Legea

Finantelor Publice stipuleaza principii, reguli si responsibilitati bugetare. Sunt mentionate urmatoarele

principii: (i) universalitate; (ii) publicitate; (iii) unitate; (iv) caracter anual; (v) specializarea bugetului; unitate

monetara.

Principalii ordonatori de credite (ministere, sefi de unitati specializate din administratia publica centrala,

sefi ai altor autoritati publice si sefi ai unor institutii publice autonome) prezinta anual programe de

cheltuieli. Documentatia tehnica si economica corespunzatoare programelor de cheltuieli finantate din

fonduri publice se aproba fie de Guvern (pentru sume mai mari de 130 miliarde lei) fie, in cazul unor valori

mai mici, de principalii ordonatori de credite sau de alti ordonatori de credite, daca e cazul. Daca

cheltuielile publice sunt finantate din credite straine care sunt contractate sau garantate de stat, acestea

trebuie aprobate de Guvern, indiferent de valoarea lor.

A.4.17 Ordonanta Finantelor Publice Locale

Legea privind finantele publice locale Nr.189/14 Octombrie 1998, publicata in Monitorul Oficial, Partea I

nr.404/22 Octombrie 1998, amendata si completata de Ordonanta de Guvern nr.45/ 5 Iunie 2003,

publicata in Monitorul Oficial Partea I Nr.431/19 Iunie 2003 ("Legea Finantelor Locale ")15'.

Datorita faptului ca RAJAC a incheiat acorduri de finantare internationala cind Legea 189/1998 era in

vigoare, nu excludem aplicabilitatea prevederilor din aceasta lege conform principiului “tempus regit actum”.

Legea finantelor publice locale stabileste principiile, cadrul si procedurile privind formarea, gestionarea,

angajarea si utilizarea fondurilor publice locale, precum si responsabilitatile autoritatilor locale interesate.

Totodata, Ordonanta stabileste competentele si responsabilitatile autoritatilor locale referitor la bugetele

locale, administrarea patrimoniului aflat in proprietate publica sau privata, angajarea de credite si

monitorizarea modului in care sunt rambursate, garantarea imprumuturilor si monitorizarea datoriilor.

Reguli importante:

- Autoritatile locale nu pot angaja, autoriza sau face plati din fonduri publice, daca acestea nu au

fost aprobate conform legislatiei si nu au o sursa de finantare;

15' Ordonanta este in vigoare de la 1 ianuarie 2004.

- Consiliile locale si consiliile judetene pot decide in privinta contractarii / garantarii creditelor

interne sau externe, in vederea investitiilor publice de interes local si pentru refinantarea datoriei publice

locale;

- Autoritatile locale nu pot contracta /garanta credite, daca datoriile anuale totale care reprezinta

plata datorata pentru imprumuturile contractate/ garantate, inclusiv pentru imprumutul ce va fi contractat,

depasesc 20% din datoriile curente totale ale bugetelor locale, inclusiv taxele pe venit, defalcate.

Deoarece legea are o interpretare stricta, autoritatile locale nu pot asigura alte garantii sau acorda garantii

peste limitele specificate in Ordonanta Finantelor Locale.

A.4.18 Legea investitiilor importante

Legea 332/2001 privind promovarea investitiilor directe, cu impact semnificativ in economie, publicata in

Monitorul Oficial, Partea I, Nr.356/ 3 Iulie 2001 ("Lege privind promovarea investitiilor")

Aceasta lege completeaza cadrul legal privind investitiile din Romania.

Legea defineste investitiile cu impact semnificativ asupra economiei, cum ar fi investitiile cu valoare mai

mare 1 milion dolari, facute in conditiile prevazute de lege si care contribuie la dezvoltarea si

modernizarea infrastructurii economice din Romania, cu efect pozitiv asupra economiei si cu crearea de

noi .

Prevederile legii privind investițiile se aplică numai la investițiile noi, acoperite de prevederile de mai sus și

se aplică, după intrarea în vigoare a legii, de către persoane juridice individuale sau private. Celelalte

investiții care nu îndeplinesc criteriile legii nu beneficiază de facilitățile acordate prin această lege.

Participarea la investiții directe cu impact semnificativ asupra economiei pot avea loc numai cu ajutorul

capitalului lichid în lei sau în valută convertibilă.

Legea prevede că investițiile făcute în România nu pot fi expropriate, decât în interes public. Aceasta

masură ne-discriminatorie și se aplică numai conform prevederile legale.

Investitorii străini beneficiază, conform Legii, de următoarele drepturi :

- transferarea în străinătate a profiturilor lor, în condițiile legilor valutare românești în vigoare, după

plata taxelor și a altor obligații prevăzute de legislația română ;

- transferarea în străinătate, în valută investiției, a sumelor rezultate din vânzarea acțiunilor,

precum și a celor provenite din lichidarea investiției, în condițiile prevăzute de legislația română privind

regimul valutar;

- transferarea în străinătate, în valută investiției, a sumelor ridicate ca compensații în cazul

exproprierii ca utilitate publică.

Analiza de mai sus arată că există un cadru de reglementare care asigură facilități și protecție

investitorilor străini. Este adevărat că atîtu Ordonanța Investițiilor directe, cit și Legea promovării investițiilor

au efect si exista investitori care au beneficiat de facilitatile prevazute in aceste acte. Totusi, modificarea continua a documentelor cu impact asupra investitiilor si investorilor straini au creat o anumita reticenta in mediul de afaceri din Romania, deoarece investitorii nu sunt siguri privind dezvoltarea unor investitii pe termen lung. In mai multe ocazii, investitorii s-au plins de frecventa acestor schimbari care afecteaza planurile lor de dezvoltare.

A.4.19 Legea achizitiilor publice

Ordonanta de urgenta Nr.60/2001/25 Aprilie 2001, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.241/11 May

2001, aprobata si de Legea 212 of 19 Aprilie 2002, publicat in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.331/ 17

Mai 2002 ("Legea Achizitiilor Publice") urmareste sa stabileasca principiile, cadrul legal si procedurile

pentru incredintarea contractelor de achizitie publica, precum si recursul la decizia autoritatii contractant

de a aplica una din proceduri incredintarea contractelor de achizitie publica .

Din 2002, Legea achizitiilor publice a fost amendata si/sau completata de :

- Legea

386/2003/ 30 Septembrie 2003, publicata in Monitorul Oficial,

Partea I, Nr.692 /3 Octombrie 2003;

- Ordonanta de urgenta Nr.106/2003/24 Octombrie 2003, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.747/ 26 Octombrie 2003;

- Ordonanta de Guvern nr.75/2004/19 August 2004, publicat in Monitorul

Oficial, Partea I, Nr.774/ 24 August 2004;

- Legea

528/2004/25 Noiembrie 2004, publicata in Monitorul Oficial, Partea I, Nr.1153/7 Decembrie 2004;

Principiile care stau la baza incredintarii contractelor de achizitie publica sunt:

- libera concurenta, si anume asigurarea conditiilor pentru ca oricare furnizor de produse,

muncitor sau prestator de servicii, indiferent de nationalitate, sa aiba dreptul de a deveni parte

contractanta, conform prevederilor legii;

- utilizarea eficienta a fondurilor publice, si anume utilizarea sistemului de competitie si a criteriilor

economice incredintarea contractelor de achizitie publica;

- transparenta, si anume punerea la dispozitia celor interesati a informatiilor privind aplicarea

procedurilor pentru incredintarea contractelor de achizitie publica;

- tratament egal, si anume aplicarea, in mod nediscriminatoriu, a criteriilor de selectie si criterii

de incredintare a contractelor de achizitie publica asa incit oricare furnizor de produse, muncitor sau

prestator de servicii sa aiba dreptul de a deveni parte contractanta ;

- confidentialitatea, si anume garantarea protejarii secretului de afaceri si a proprietatii

intelectualel pentru ofertant.

Prevederile din Legea achizitiilor publice se aplica la incredintarea oricaror contracte de achizitie publica,

adica contractelor avind urmatoarele caracteristici :

- in interes "pecuniar"
- incheiat in scris, intre autoritatea contractanta si contractor .

Achizitia publica este achizitionarea, definitiva sau temporara, de catre autoritatea contractanta, de bunuri,

lucrari sau servicii, prin incredintarea contractelor de achizitie publica .

Prevederile privind lucrarile de concesiune au fost abrogate de Legea 528/2004/ 25 Noiembrie 2004

(Ordonanta PPP se aplica in cazul concesiunii de lucrari).

Autoritatea contractanta poate fi o companie din sectorul public sau orice persoana juridica care

desfasoara activitati relevante intr-unul din sectoarele de utilitatilor publice: apa, energie, transport si

telecomunicatii – si beneficiaza de drepturi speciale sau exclusive in scopul exploatarii acestor activitati, in

sensul ca nu are o piata competitiva datorita existentei unei pozitii de monopol, sau prin efectul unui act

juridic sau administrativ.

Prevederile Legii achizitiilor publice se aplica numai to autoritatilor publice care intentioneaza sa

achizitioneze bunuri si servicii. Scopul acestei Ordonante este sa asigure transparenta.

Autoritatea contractanta obligatia de a aplica una din urmatoarele proceduri pentru incredintarea

contractelor de achizitie publica:

- licitatie deschisa, anume procedura prin care orice companie interesata are dreptul de a face

o oferta;

- licitatie restrinsa, si anume procedura care are loc in 2 faze distincte si prin care sunt invitati

sa faca o oferta numai candidatii selectati de autoritatea contractanta in prima faza ;

- negociere, care poate fi:

- dialog competitiv , si anume posibilitatea ca autoritatea contractanta sa aiba consultari si sa

negocieze clauzele contractuale (cu exceptia pretului) cu mai multe companii;

- negociere cu un ofertant: posibilitatea ca autoritatea contractanta sa aiba consultari si sa

negocieze clauzele contractuale (inclusiv pretul) cu o singura companie;

- invitatie la oferta, si anume procedura simplificata prin care autoritatea contractanta invita mai

multe companii sa faca oferte, fara a mai face publicitate. Comparind cu dialogul competitiv, diferenta

consta in posibilitatea autoritatii contractante de a decide unilateral cui vrea sa se adreseze, deoarece

invitatie de aface oferte nu este publicata cu regim de publicitate.

Situatiile in care nu se aplica o procedura transparenta sunt precizate in mod expres si restrictiv in Legea

achizitiilor publice.

Autoritatea contractanta poate organiza un concurs de solutii, si anume o procedura care ii permite sa

achizitioneze, mai ales in domeniile: dezvoltare regionala, urbanism si arhitectura peisagistica,

arhitectura sau procesare date, un plan sau proiect, prin selectare competitiva de catre un juriu, cu sau

fara acordarea de premii cistigatorului/cistigatorilor. Concursul de solutii poate fi o procedura

independenta, sau o parte dintr-o procedura, avind ca rezultat incredintarea unui contract de achizitie

publica

In cazul in care participantii la un proces de procurare publica se considera nedreptatiti, acestia pot sa

recurga la caile legale pentru a cere indreptarea situatiei, sau chiar despagubiri. Legea achizitiilor publice

prevede aceasta procedura .

Pe ansamblu, se pare ca exista un grad satisfactor de compatibilitate intre legislatia romana si

elementele esentiale din Directivele CE de achizitie publica .

A.4.20 Legea Concurenței

Legea 21 din 10 Aprilie 1996 privind concurența, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr.88/30 Aprilie

1996 (“Legea concurenței”), amendată și completată.

Alte legi relevante: Ordonanța de urgență Nr.36/ 26 Februarie 2001 privind regimul de reglementare a

preturilor și tarifelor, stabilite după opinia Oficiului Concurenței, publicată în Monitorul Oficial, Partea I

nr.115/7 Martie 2001, aprobată și amendată prin Legea 205/19 Aprilie 2002, publicată în Monitorul

Oficial, Partea I nr.275/24 Aprilie 2002 (“GEO 36/2001”) amendată ulterior. Hotărârea de Guvern nr. 767/3

Iulie 2003 privind organizarea și funcționarea Oficiului Concurenței în subordinea Ministerului Finanțelor

Publice, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr.481/ 4 Iulie 2003 (“HG 767/2003”).

Oficiul Concurenței

Oficiul Concurenței este organizat și funcționează ca un organ al administrației publice centrale în

domeniul concurenței și este subordonat Ministerului Finanțelor Publice, având personalitate juridică.

Conform Legii Concurenței: “Pretul produselor și tarifele pentru servicii și lucrări vor fi stabilite de liberă

concurență, pe baza de cerere și ofertă. Preturile și tarifele aplicate activităților de monopol natural sau la

activități economice cu regim special, sunt stabilite și ajustate cu aprobarea Ministerului Finanțelor

Publice, cu exceptia acelor activitati pentru care sunt pravazute alte jurisdictii, in cadrul unor legi speciale.”

(Art. 4 (1), amendat de G.E.O. Nr.121/2003, si Legea 184/2004 pentru aprobarea G.E.O Nr.121/2003).

GEO 36/2001 arata ca produsele si serviciile produse sau asigurate in Romania in cadrul unor activitati de

monopol natural, activitati avind un regim juridic

special si activitati desfasurate de Regii autonome, companii si companii nationale, ale caror preturi si

tarife sunt stabilite si ajustate cu aprobarea Oficiului Concurenteii sunt listate in Anexa la GEO 36/2001.

Totusi, Oficiul Concurenteii si-a pierdut competenta de aprobare a preturilor in domeniul "apa potabila si

canal" ca urmare a amendamentelor facute la GEO 36/2001 de Ordonanta de urgenta Nr.35/2003.

Desi rolul de ordonator de piata in ce priveste compatibilitatea cu legile concurenteii apartine inca Oficiului

Concurenteii, NARCS are obligatia de a notifica Oficiul ori de cate ori legile concurenteii au fost, sau ar

putea fi incalcate.

Consiliul Concurenteii

Consiliul Concurenteii este autoritatea administrativa autonoma din domeniul concurenteii, avind

personalitate juridica si functionind conform Regulamentului din 28 Februarie 1997 emis de Consiliul

Concurenteii si publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr.50 bis/ 21 Martie 1997.

Consiliul Concurenteii (i) aproba Hotaririle de guvern sub forma de proiect, care pot avea impact anticoncurenta,

propune amendarea documentelor care sunt susceptibil de a avea acest efect; (ii) prezinta

Guvernului orice situatie de monopol sau alte situatii in care competitia este exclusa sau diminuata, si

propune masuri adecvate pentru controlul preturilor; (iii) analizeaza, din punct de vedere al efectului

asupra concurenței, ajutoarele de stat individuale anunțate și schemele cu ajutoare de stat, în vederea

autorizării acestora, și asigură respectarea regulilor existente în domeniul ajutoarelor de stat .

A.5 Noi prevederi legale privind imprumuturile si garantiile

Recent s-au adoptat o serie de legi legate de posibilitatea autoritatilor locale de a incheia acorduri de

imprumut/ emite garantii .

Legea Datoriei Publice nr. 313/2004¹⁶ („Legea 313/2004”) a fost adoptata in 2004 si a intrat in vigoare in

ianuarie 2005; Legea 313 /2004 a abrogat precedenta lege a datoriei publice nr. 81/1999. Prin Legea

313/2004, Guvernul a publicat normele metodologice de implementare¹⁷.

Legea 313/2004 defineste „datoria interna publica locala” si „datoria externa publica locala” si, de

asemenea, mentioneaza Comisia de autorizare a imprumuturilor locale .

Imprumuturile contractate sau imprumuturile pentru care autoritatile locale au emis garantii fac parte din

Datoria publica a Romaniei, dar nu reprezinta obligatiile guvernului, iar rambursarea acestor imprumuturi

se face exclusiv din bugetele locale si prin imprumuturi de refinantare, numai dupa aprobarea Comisiei

de autorizare a imprumuturilor locale .

Autoritatile din administratia locala pot incheia contracte de imprumut, sau emite garantii pentru un contract

de imprumut inter/extern pe termen scurt, mediu sau lung, pentru realizarea unor investitii publice de

interes local, sau pentru refinantarea datoriei publice locale.

Hotarirea de Guvern nr.158/2005 privind infiintarea si atributiile Comisiei de autorizare a imprumuturilor

locale¹⁸ („HG 158/2005”) a fost emisa conform prevederilor Legii Finantelor Locale 45/2003 si Legii 313/2004.

16 Publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr. 577 din 29/06/2004.

17 Aprobata de Hotarirea de Guvern nr. 2415 din 21/12/2004, publicata in Monitorul Oficial,

Partea I nr. 57 din 18/01/2005.

18 Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 220 of 16/03/2005.

HG 158/2005 stabileste Comisia de autorizare a imprumuturilor locale din cadrul Ministerului Finantelor

Publice („Comisa de autorizare”), care va cuprinde reprezentantii ai Ministerului Finantelor, Ministerului

Afacerilor Interne si autoritatile locale .

HG 158/2005 include anexe referitoare la: (i) Norme si Proceduri privind autorizarea imprumuturilor si

garantiilor de catre autoritatile locale (“Norme si Proceduri”), urmate de o serie de formulare si de (ii)

Regulamentul Comisiei de Autorizare.

Normele si Procedurile fac distinctie intre creditele interne si externe si garantiile incheiate /eliberate de

autoritatile locale, si ofera o lista completa de documente care trebuie prezentate de autoritatile locale in

fiecare caz particular. Normele si Procedurile contin (ca anexe) si un numar de formulare care trebuie

completate de catre reprezentantii autoritatilor locale .

PSP Options Study in the Apa si apa uzata Sector in Iasi, Romania

B Anexa B. RAJAC IASI Diagrama organizatorica

C Anexa C. Misiunea in teren

Echipa de consultanti a vizitat Romania (Bucuresti si Iasi) timp de o saptamina, incepind cu data de 28

Februarie 2005. Inaintea acestei vizite, actionarilor majoritari din Romania li s-a trimis o propunere privind

programul intilnirii si o lista prin care se cereau informatii, considerate de echipa de consultanti ca fiind

necesare pentru inceput.

Pe parcursul acestei vizite, echipa de consultanti s-a intilnit cu :

La Bucuresti:

- Dra Jeni Ionita - Delegation CE
- Dra. Dana Craciunescu - BERD
- Dl. Alexandru Popescu – Ministerul Mediului si Gospodarii Apelor
- Dl. Costin Piuaru-Isar – Ministerul Finantelor Publice

In Iasi

- Dl. Ion Toma – Director General RAJAC Iasi
- Dl. Mihai Dorus - Director tehnic RAJAC Iasi
- Sefi de servicii /birouri din RAJAC Iasi
- Dl. Lucian Flaiser – Presedinte, Consiliul Judetean Iasi
- Dr. Lucian Profir – Vice-Presedinte, Consiliul Judetean Iasi
- Membri/ asociati din Consiliul Judetean Iasi
- Dl. Constantin Neculau – Viceprimar, Primaria Iasi
- Dr. Cosmin Coman – Director Executiv, Primaria Iasi

Generalitati

Intilnirile au fost oficiale si structurate, cu scopul principal de a :

- lua legatura cu toti reprezentantii actionarilor
- initia un dialog la nivel
- conveni asupra unor informatii necesare, si a disponibilitatii acestora
- primi si analiza date si informatii
- pune intrebari la orice eventuale probleme identificate la acel moment
- identifica orice alte probleme relevante pentru desfasurarea misiunii
- cadea de acord privind viitoarele contacte

La toate intilnirile au avut loc discutii/ dezbateri constructive privind orice probleme ridicate, iar datele si

informatiile disponibile au fost prezentate echipei in format electronic sau hard copy. Cind

datele/informatiile nu au fost disponibile imediat, atunci s-au luat masuri ca acestea sa fie puse la

dispozitie mai tirziu in cursul vizitei, sau la o alta data ulterioara.

Pe tot parcursul vizitei, echipa a analizat continuu modul in care au inteles problemele, precum si

constatarile facute, si, acolo unde a fost posibil, au cerut lamuriri suplimentare, daca li s-au prezentat

informatii noi sau neclare.

În plus, în diferite momente ale vizitei, membrii echipei de consultanți au avut discuții individuale, mai puțin

oficiale, cu câteva din persoanele menționate mai sus, și, de asemenea, cu alți manageri ai RAJAC Iași,

precum și angajați, membri ai echipei ISPA din RAJAC și membri ai “echipei Jacobs” care lucrează

pentru RAJAC Iași.

De asemenea, am avut ocazia să vizităm câteva din șantiere, unde investițiile erau fie în curs, fie erau

proșuate, fie fuseseră deja realizate.

Întrucât toate obiectivele principale ale acestei misiuni au fost realizate, considerăm că vizita a fost un

succes. După această vizită, au continuat comunicările prin email/ telefoane între echipa de consultanți, și

au început între echipa de consultanți și acționarii din Iași, pe măsura ce înaintăm.

Lista de informații solicitată autorităților române înaintea misiunii pe teren

Legislația

Că să înțeleagă și să analizeze situația juridică și instituțională specifică Iașului, experților va trebui să li

se pună la dispoziție documente (și/sau informații orale) specifice acestui Județ și orașelor mai

importante, în special:

- Documente/informații legate de înființarea Regiei (regiilor) autonome Iași: statut, acordul

acționarilor (dacă există), existența/posibilitatea unor acționari privați, etc.

- Documente/informatii care reglementeaza autoritatea Regiei (regiilor) autonome Iasi: acordul de

concesionare, (daca e cazul - inclusiv procedura prin care a fost acordat – transfer direct?), contractul de

management (daca e cazul), posibilitatea de sub-delegare si rezilierea inainte de termen), zona acoperita

(adica zona geografica exploatata) si posibilitatea de extindere a acesteia. In aceasta privinta, am retinut

ca ToR specifica ca "misiunea ar putea analiza impactul pe care l-ar avea posibilitatea unui PPP sau a

RA Iasi de a-si extinde activitatea la nivel regional" ;

- Documente/ informatii care reglementeaza functionarea Regiei (regiilor) autonome Iasi: reguli si

regulamente interne/externe elaborate de Regia Iasi sau autoritatile locale (daca e cazul), acordul de

concesiune (daca e cazul), autonomia /dependenta fata de Municipality, contractele si statutul

angajatilor, contractele de servicii (daca e cazul). In aceasta privinta, ToR prevede ca "regia de apa din

Iasi (...) a facut reforme semnificative pentru a-si comercializa activitatea". Orice schimbare de statut care

ar putea apare ca urmare a acestei "comercializari", ne va interesa pentru analiza noastra.

- Documente/ informatii care clarifica rolul si responsabilitatile municipalitatii si Regiei (-ilor)

Autonome (in special legat de gestionarea si proprietatea asupra patrimoniului apa/apa uzata, precum si

responsibilitatea pentru investitii).

Financiar

- Bilantul la 31 Decembrie 2002 si 2003, lultimul ne-auditat pe 2004
- Declaratia de profit si pierderi: 12 luni finalizate in 2002, 2003, si ultima din 2004
- Declaratia fluxului de numerar: 12 luni finalizate in 2002, si 2003, iar ultima e cea pe anul 2004
- Lista cu primii 10 datornici agenti economici, la 31Decembrie 2004 si datoriile lor. Clasificarea

debitorilor casnici si agenti economici in functie de vechimea lor

- Lista cu primii 10 creditori principali la 31 Decembrie 2004 si sumele restante ramase de plata 30

Iunie 2002. Clasificarea principalilor creditori economici in functie de vechimea lor

- Utilizarea si costul ptr. electricitate pe 2002, 2003 si ultima existenta din 2004 pentru apa si apa

uzata

- Defalcarea costurilor bunurilor vindute, 2002 si 2003, si ultima din 2004 (adica, materii prime,

manopera, energie, intretinere) separat pentru apa, apa industriala si apa uzata

- Tarife la apa si apa uzata din ianuarie 2002 pina la tarifele actuale
- Costuri de capital pe tipuri si surse de finantare (privata, grant, imprumut) pe anii 2002, 2003 si

2004

- Planificarea costurilor de capital incepind din 2005 in continuare (inclusiv sumele cheltuite deja in

2005)

- Sursa de venituri, sumele facturate (pentru apa, apa uzata) si tipurile de consumatori (casnici,

agenti economici, institutii guvern) pe 2002, 2003 si ultima din 2004

- Incasari la apa si apa uzata pe tipuri de clienti - pe 2002, 2003 si ultima din 2004
- Clasificarea mijloacelor fixe (cladiri, instalatii si echipament – separat pentru apa si apa uzata),

transport echipament, scule, mobila de birou) – bilant la 31 Decembrie 2004 cu valoarea bruta, deprecierea si

valoarea neta

- Volume de apa, apa industrială si apa uzata (m3) furnizate consumatorilor casnici si industriei in

2000, 2001 si ultimul din 2002

- Detalii privind imprumuturile bancare existente pe termen (termene si conditii, graficul de

rambursare)

- Detalii privind aranjamente pentru depasirea liniei de creditare

- Numarul de bransamente la populatie (contorizati si necontorizati), si din industrie (agenti

economici)

- Modele de plata de la regia de apa catre Primarie

- Principalele surse de venituri si cheltuieli pe ultimii 3 ani

- Nr. de case in zona de captare - Iasi

- Prognoze privind cresterea populatiei in urmatoorii 10-15 ani

- Nr. de persoane intr-o familie in Iasi

- Bugetul unei familii pe luna in Iasi (ultimele estimari)

